

Komission päätös,

tehty 17/10/2001

yrityskeskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltumattomaksi

(Asia COMP/M.2187 – CVC/Lenzing)

(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (jäljempänä 'ETA-sopimus') ja erityisesti sen 57 artiklan,

ottaa huomioon yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89¹, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1310/97², ja erityisesti sen 8 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon menettelyn aloittamisesta tässä asiassa 22 päivänä kesäkuuta 2001 tehdyn komission päätöksen,

on antanut asianomaisille yrityksille tilaisuuden esittää huomautuksensa komission esittämistä väitteistä,

ottaa huomioon keskittymiä käsittelevän neuvoa-antavan komitean lausunnon³,

ottaa huomioon kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan tätä asiaa koskevan loppukertomuksen⁴,

¹ EYVL L 395, 30.12.1989, s. 1; oikaisu EYVL L 257, 21.9.1990, s. 13.

² EYVL L 180, 9.7.1997, s. 1.

³ EYVL C [...], [...] 2001, s. [...].

⁴ EYVL C [...], [...] 2001, s. [...].

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA:

1. Komissio sai 4 päivänä toukokuuta 2001 neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89, jäljempänä 'sulautuma-asetus', 4 artiklan mukaisen ennakoilmoituksen keskittymästä, jolla CVC Capital Partners Group Ltd, jäljempänä 'CVC', hankkii välillisesti sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla tavalla yksinomaiseen määräysvaltaansa itävaltalaisen Lenzing AG -nimisen yrityksen, jäljempänä 'Lenzing', ostamalla osakkeita.
2. Tutkittuaan ilmoitusta komissio päätteli, että ilmoitettu toimenpide kuuluu sulautuma-asetuksen sellaisena, kuin se on muutettuna, soveltamisalaan ja että sen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan on vakavia epäilyjä.
3. Tutkittuaan asiaa perusteellisesti komissio katsoo, että aiottu keskittymä on omiaan luomaan sellaisen määräävän aseman tai vahvistamaan sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla ja ETA-sopimuksen toiminta olennaisesti estyvät.

I. OSAPUOLET

4. CVC hallinnoi sijoitusrahastoja ja tarjoaa niille konsulttipalveluja. Sillä on määräysvaltaan oikeuttava osuus yli 70:ssä sijoitusyhtiössä. Yksi näistä on Acordis-yhtymä⁵, joka tuottaa tekokuituja sekä teollisuudessa, tekstiileissä, lääkinnällisissä ja hygieniatuotteissa käytettäviä erikoismateriaaleja.
5. Lenzingin toimialaan kuuluu tekstiilien tuotannossa ja muiden kuin tekstiilituotteiden tuotannossa käytettävien selluloosapohjaisten tekokuitujen myynti ja tuotanto, suunnittelu sekä muovikelmujen ja paperin tuotanto.

II. TOIMENPIDE

6. Saadakseen Lenzingin yksinomaiseen määräysvaltaansa CVC käyttää välikätenä määräysvallassaan olevaa itävaltalaista yritystä nimeltä Zellulosefaser Beteiligungsgesellschaft mbH, joka ostaa Bank Austrian omistaman enemmistöosuuden Lenzingistä. Kaupan toteuduttua CVC siirtää myös omistamiensa tiettyjen Acordisin tytäryhtiöiden osakkeet Zellulosefaser Beteiligungsgesellschaft mbH -yhtiölle. Siirrettäviä Acordisin tytäryhtiöiden toimintoja ovat viskoosikatkokuitujen, lyocellkuitujen (Tencel), tekstiiliviskoosifilamenttien (Enka) ja teollisuusviskoosifilamenttien (Cordenka) tuotanto sekä Acordisin akrylikuitujen tuotanto Kelheimissa (Saksa) ja Grimsbyssä (Yhdistynyt kuningaskunta). Osakkeiden ja siirrettävien velkakirjojen 14 päivänä helmikuuta 2001 tehty ostosopimus raukeaa

⁵ Katso 20 päivänä joulukuuta 1999 asiassa COMP/M.1755 – *CVC/Acordis* (myyjä: Akzo Nobel) tehty komission päätös, 30 päivänä kesäkuuta 1998 asiassa IV/M.1182 – *Akzo Nobel/Courtaulds* tehty komission päätös ja 19 päivänä joulukuuta 1991 asiassa IV/M.113 – *Courtaulds/Snia* tehty komission päätös

ja mitätöityy, jos aiotulle toimenpiteelle ei saada viranomaisten hyväksyntää [...]*/
mennessä.

III. KESKITTYMÄ

7. Ilmoitetulla toimenpiteellä CVC hankkii välillisesti yksinomaisen määräysvallan Lenzingissä, joten kyseessä on sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu keskittymä.

IV. YHTEISÖNLAAJUINEN ULOTTUVUUS

8. Asianomaisten yritysten yhteenlaskettu maailmanlaajuinen liikevaihto ylittää 5 miljardia euroa (CVC: [...]*/ miljoonaa euroa vuonna 2000; Lenzing: [...]*/ miljoonaa euroa vuonna 2000). Kummankin yhtiön erikseen laskettu yhteisönlajuinen liikevaihto ylittää 250 miljoonaa euroa (CVC: EUR [...]*/ miljoonaa euroa vuonna 2000; Lenzing: [...]*/ miljoonaa euroa vuonna 2000), mutta kumpikaan ei saa yli kahta kolmasosaa yhteenlasketusta yhteisönlajuisesta liikevaihdostaan yhdestä jäsenvaltiosta⁶. Näin ollen ilmoitetulla toimenpiteellä on sulautuma-asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yhteisönlajuinen ulottuvuus. Toimenpide kuuluu myös ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 24 olevan 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla kyseisessä sopimuksessa määrätyn yhteistyön piiriin.

V. MENETTELY

9. Osapuolet tarjosivat 30 päivänä toukokuuta 2001 sulautuma-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisia sitoumuksia saadakseen ilmoitetulle toimenpiteelle hyväksynnän tutkimusten ensimmäisessä vaiheessa. Tämän sitoumuksia koskevan tarjouksen vuoksi sulautuma-asetuksen 10 artiklan 1 kohdan mukainen alustavien tutkimusten yhden kuukauden määräaika pidennettiin kuudeksi viikoksi.
10. Komissio päätti 22 päivänä kesäkuuta 1999 aloittaa menettelyn sulautuma-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti.
11. Komissio toimitti 9 päivänä elokuuta 2001 ilmoituksen tehneelle osapuolelle sulautuma-asetuksen 18 artiklan ja ETA-sopimuksen pöytäkirjan 21 mukaisen tiedoksiannon, jäljempänä 'väitetiedoksianto'. Saatuaan 13 päivänä elokuuta 2001 tilaisuuden tutustua asiaa koskeviin komission asiakirjoihin ilmoituksen tehnyt osapuoli toimitti 29 päivänä elokuuta 2001 väitetiedoksiantoon CVC:n, Acordisin ja Lenzingin yhteisen vastauksen, jäljempänä 'vastaus'. CVC ilmoitti 21 päivänä elokuuta 2001 komission kuulemismenettelystä vastaavalle neuvonantajalle, että se ei käytä oikeuttaan viralliseen suulliseen kuulemiseen. Komissio toimitti 11 päivänä syyskuuta 2001 ilmoituksen tehneelle osapuolelle lisätietoja, joissa se esitti yhteenvedon tietyistä asiakirjoihinsa sisältyvistä tosiasioista. Ilmoituksen tehnyt

* Tätä tekstiä on osin muokattu, jotta varmistetaan, ettei luottamuksellista tietoa paljasteta; nämä kohdat on kirjoitettu hakasulkuihin ja merkitty tähdellä.

⁶ Liikevaihto on laskettu sulautuma-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan ja liikevaihdon laskemisesta annetun komission tiedonannon (EYVL C 66, 2.3.1998, s. 25) mukaisesti.

osapuoli toimitti 17 päivänä syyskuuta 2001 päivätyllä kirjeellä, jäljempänä 'kirje', näitä tietoja koskevia lisähuomautuksia.

12. Ilmoituksen tehnyt osapuoli ehdotti 25 päivänä syyskuuta 2001 sitoumuksia, joilla sen oli tarkoitus poistaa komission väitetiedoksiannossa mainitut kilpailuongelmat. Kuvaus ja arvio näistä sitoumuksista on jäljempänä (254 kohdasta alkaen).

VI. SOVELTUVUUS YHTEISMARKKINOILLE

A. MERKITYKSELLISET TUOTEMARKKINAT

1) *Alustavat huomautukset*

13. Ilmoitettu keskittymä liittyy kuitualaan ja erityisesti sellaisten tekokatkokuitujen valmistukseen ja toimittamiseen, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tekstiilituotteissa ja muissa kuin tekstiilituotteissa (viimeksi mainittuja tuotteita nimitetään myös kuitukangastuotteiksi [*non-woven*] tai kehräämättömiksi [*unspun*] tuotteiksi). Vaikka Acordis toimii useilla kuituihin liittyvillä aloilla⁷, ainoa kilpailun kannalta päällekkäisyyksiä aiheuttava ala on selluloosakatkokuitujen tuotanto ja siinä erityisesti viskoosikatkokuitujen ja lyocellkatkokuitujen tuotanto. Toimenpiteen seurauksena syntyvä yritys olisi maailman suurin kyseisten kuitujen toimittaja. Koska tuotemarkkinat käsittävät keskittymän osapuolten käsityksen mukaan kaikentyyppiset luonnonkatkokuidut sekä synteettiset ja selluloosakatkokuidut (mutta ei filamenttikuituja), seuraavissa kuitujen luokittelua käsittelevissä kohdissa pyritään esittämään arvioinnissa tarvittavat taustatiedot.

a) Katkokuitujen ja jatkuvan filamenttilangan ero

– Katkokuidut

14. Katkokuidut käsittävät noin 70 prosenttia kuitujen kysynnästä koko maailmassa ja perinteisesti niitä on käytetty lähinnä tekstiilituotteiden valmistuksessa. Sekä eläinettä kasviperäiset luonnonkuidut (silkkiä lukuun ottamatta) ovat katkokuituja, eli suhteellisen lyhyitä kuituja. Esimerkiksi yleisimmin käytettyjen luonnonkatkokuitujen puuvillan ja villan kuidun pituus on tavallisesti villalla noin 40 mm ja puuvillalla 70–80 mm. Katkokuidut voidaan kehrätä langaksi ja kutoa tai neuloa sen jälkeen tekstiilituotteiksi tai käyttää kehräämättömässä (*non-woven*) muodossa esimerkiksi – totuttuun tapaan – joko huopiin tai täytteenä tyynyihin, sängynpeitteisiin tai muihin sellaisiin tuotteisiin. Viime aikoina niiden käyttötarkoitukset ovat jatkuvasti lisääntyneet.
15. Tekokatkokuidut on kehitetty jäljittelemään mutta myös parantamaan luonnonkuitujen ominaisuuksia. Tekokatkokuituja on kahta eri tyyppiä. Selluloosapohjaiset kuidut (kuten viskoosi ja lyocell) on valmistettu puumassasta, kun taas synteettiset kuidut (esimerkiksi polyesteri, polypropeeni, polyamidi ja

⁷ Acordisin pääasialliset filamenttilankojen tuotantoon liittyvät toiminnot koskevat viskoositekstiilifilamenteja, viskoositeollisuusfilamenteja, asetaattitekstiilifilamenteja, polyesteriteollisuusfilamenteja ja teollisuuden käyttämiä polyamidifilamenteja. Acordis toimii myös akryylikatkokuitujen ja hiiliteollisuuskuitujen alalla. Koska nämä tuotteet eivät aiheuta kilpailuongelmia, niitä ei käsitellä enempää.

akryyli) valmistetaan tavallisesti lämpömuovautuvasta raaka-aineesta. Kuidut ekstrudoidaan kimpuna, joka muutetaan katkomalla katkokuiduksi.

– *Jatkuva filamenttilanka*

16. Katkokuituihin verrattuna (tekokuituinen) jatkuva filamenttilanka tuotetaan täysin erilaisen tuotantoprosessin avulla eri tehtaissa ja sen käyttöominaisuudet ja käyttötarkoitukset ovat erilaiset. Vaikka filamenttilanka valmistetaan periaatteessa samasta selluloosapohjaisesta tai synteettisestä raaka-aineesta kuin tekokatkokuidut, se ekstrudoidaan yhtenä jatkuvana filamenttina ja kiedotaan puolalle. Yksi filamentti voi olla useita kilometrejä pitkä. Ekstrudoinnissa käytettävälle raaka-aineelle asetetut laatuvaatimukset ovat huomattavasti suuremmat (laatuvaihteluja eikä epäpuhtauksia ei saa esiintyä) ja tuotantomäärät ovat huomattavasti pienemmät kuin katkokuitualalla. Siksi filamenttilanka on katkokuituja paljon kalliimpaa⁸. Huomattava viskoosifilamenttilangan käyttökohde on esimerkiksi autonrenkaiden vahvistaminen. Tähän tarkoitukseen kehrättyjen viskoosikatkokuitujen kestävyys ei olisi riittävä.

– *Komission käytäntö*

17. Aikaisemmissa päätöksissään⁹ komissio on päätellyt, että katkokuidut ja jatkuvat filamenttilangat kuuluvat erillisille tuotemerkkinoille. Tätä ilmoituksen tehnyt osapuoli ei ole kiistänyt. Osapuolten toiminnot eivät myöskään ole päällekkäisiä filamenttilanka-alalla. Vain Acordis-yhtymä toimii erilaisten selluloosapohjaisten ja synteettisten tekokuituisten filamenttilankatyypin tuottajana.

b) *Käyttötarkoitusten ja kuitutyypin mukaiset erot*

18. Toinen perustavanlaatuinen ero, joka aiemmissa kuitualaa koskevissa komission päätöksissä on tehty, liittyy käyttötarkoituksiin. Komissio on todennut, että tekstiilien tuotantoon, teollisuuskäyttöön ja lattianpäällysteisiin (mattoihin) tarkoitetut kuidut kuuluvat erillisille tuotemerkkinoille.¹⁰ Komissio totesi myös, että kyseisillä markkinoilla kuidut oli erotettava toisistaan kuitutyypeittäin.¹¹ Tätä lähestymistapaa

⁸ Asiaa valaisee seuraava lainaus osapuolten sisäisestä asiakirjasta: [...]*

⁹ Ks. asiassa IV/M.1182 – *Akzo Nobel / Courtaulds ja muut* 30 päivänä kesäkuuta 1998 tehty komission päätös.

¹⁰ Ks. asiassa IV/M.214 – *DuPont / ICI* ja muut 30 päivänä syyskuuta 1992 tehty komission päätös.

¹¹ Esimerkiksi tekstiilikäyttöön tarkoitettujen filamenttilankojen markkinoilla viskoosiin ja asetaattiin (asiassa IV/M.113 – *Courtaulds/Snia* 19 päivänä joulukuuta 1991 tehty komission päätös ja asiassa IV/M.1182 – *Akzo Nobel / Courtaulds* 30 päivänä kesäkuuta 1998 tehty komission päätös), polyesteriin ja polyamidiin (asiassa IV/M.399 – *Rhône-Poulenc-Snia / Nordfaser* 3 päivänä helmikuuta 1994 tehty komission päätös), polyesteriin ja viskoosiin (asiassa IV/M.533 – *TWD / Akzo Nobel / Kuagtextil* 10 päivänä helmikuuta 1995 tehty komission päätös), sekä mattokuitujen markkinoilla polyamidi- (nylon) ja polypropeenikuituihin (asiassa IV/M.214 – *DuPont/ICI* 30 päivänä syyskuuta 1992 tehty komission päätös 93/9/ETY, EYVL L 7, 13.1.1993, s. 13).

noudatetaan myös synteettikuituteollisuudelle myönnettävää valtiontukea koskevassa säännöstössä vuodelta 1996¹².

c) Osapuolten ehdotus tuotemarkkinoiden määritelmäksi

19. Osapuolten käsityksen mukaan merkitykselliset tuotemarkkinat käsittävät selluloosapohjaisten tekokatkokuitujen lisäksi muutkin tekokatkokuidut (synteettiset) ja luonnonkatkokuudet. Osapuolet väittävät, että erilaiset kuidut, ja erityisesti puuvilla, viskoosi ja polyesteri, ovat helposti keskenään korvattavissa.

2) Menettelytapa

20. Komissio on tehnyt perusteellisen markkinatutkimuksen, johon ovat osallistuneet sekä osapuolten suorat asiakkaat että jalostusketjussa osapuolia myöhemmässä vaiheessa olevien yritysten asiakkaat, osapuolet itse ja näiden kilpailijat. Komissio sai vastauksia yli 100 kyselyyn osallistuneelta, joista useimmat ovat osapuolten suoria asiakkaita. Markkinatutkimus on antanut komissiolle mahdollisuuden analysoida sekä kysyntä- että tarjontapuolen näkemyksiä asiaan liittyvistä kysymyksistä. Kysymyksillä selvitettiin, onko tarpeen erottaa toisistaan:

- selluloosapohjaiset tekokatkokuidut (viskoosi ja lyocell), synteettiset katkokuudet (erityisesti polyesteri ja polypropeeni) sekä luonnonkuidut (erityisesti puuvilla),
- erityyppiset selluloosapohjaiset katkokuudet (viskoosi ja lyocell), sekä
- jaotella markkinat myös käyttötarkoitusten ja asiakasryhmien mukaisesti.

21. Komissio on myös arvioinut suuren määrän osapuolten myyntimääriä ja myyntihintoja koskevia tietoja usean vuoden ajalta sekä analysoinut hintakorrelaatiot ja -joustot.

22. Kuidut, joilla ilmoituksen tehneen osapuolen käsityksen mukaan selluloosapohjaiset tekokatkokuidut ovat lähinnä korvattavissa, ovat polyesteri ja polypropeeni (jälkimmäinen paljon rajoitetummin, lähinnä vain kuitukangasalalla). Näin ollen merkityksellisiä tuotemarkkinoita koskevissa komission perusteluissa keskitytään tarkastelemaan näiden kuitujen korvattavuutta viskoosikatkokuiduilla ja lyocellkatkokuiduilla sekä viskoosikatkokuitujen ja lyocellkatkokuitujen keskinäistä korvattavuutta.

– Osapuolten huomautukset

- Asiakkaiden vastaustiheys

23. Osapuolet huomauttivat vastauksessaan¹³, että komission markkinatutkimuksen vastaustiheys alittaa selvästi 50 prosenttia eikä tutkimusaineisto tästä syystä voi edustaa markkinoiden laajaa näkemystä.

¹² EYVL C 94, 30.3.1996; komission tiedonanto säännösten voimassaolon jatkamisesta, EYVL C 24, 29.1.1999, s. 18.

24. Komissio on ottanut huomioon tämän väitteen mutta katsoo edelleen, että sen markkinatutkimus tarjoaa luotettavan tosiasia-perustan, jonka pohjalta ilmoitettua toimenpidettä on mahdollista arvioida. Osapuolten suorien Euroopan talousalueelta olevien asiakkaiden, joilla on ratkaiseva merkitys arvioitaessa ilmoitetun toimenpiteen vaikutuksia Euroopan markkinoihin, vastaustiheys on ylittänyt selvästi 50 prosenttia sekä asiakkaiden absoluuttisesta määrästä että osapuolten kokonaisympäristöstä. Lisäksi on syytä huomata, että komission markkinatutkimus on käsittänyt sekä pieniä että suuria asiakkaita, jotka edustavat kaikkia osapuolten kyseiseen liiketoimintaan kuuluvia lohkoja. Näin ollen tutkimuksen tuloksia voidaan pitää edustavina. ETA:n ulkopuolisten asiakkaiden ja vain markkinatutkimuksen täydentämiseksi mukaan otettujen jalostusketjun myöhemmän vaiheen asiakkaiden alhaisempi vastaustiheys ei vähennä komission tutkimuksen edustavuutta.¹⁴

– SSNIP-hintatestin soveltamisessa käytetyt menettelytavat

25. Ilmoituksen tehnyt osapuoli väittää kirjeessään¹⁵ myös, että komission tapa soveltaa SSNIP-hintatestiä¹⁶ oli ratkaisevalla tavalla virheellinen ja että komission käytäntö asiakkaille esittämissä menettelyn toisen vaiheen kyselyyn kuuluvissa kysymyksissä 8-15 oli virheellinen¹⁷. Ilmoituksen tehneen osapuolen mukaan tällaisen hypoteettisen

¹³ Vastauksen 2.4 kohdassa. Sama asia todetaan osapuolten kirjeessä (sivulla 3), jossa ilmoituksen tehnyt osapuoli viittaa myös väitettyyn vastausten kertautumiseen. Komission käsityksen mukaan samojen vastausten ottaminen huomioon useita kertoja ei ole vääristänyt sen markkinatutkimuksesta tekemää arviota.

¹⁴ On huomattava, että merkittävää osaa osapuolten toimittamista asiakkaiden yhteystiedoista (vastauksessa niitä ilmoitettiin olevan yli 300) ei ollut mahdollista käyttää komission markkinatutkimuksessa, koska kyeiset yhteystiedot, erityisesti telekopionumerot, olivat virheellisiä. Vaikka komissio huomautti tästä osapuolille jo menettelyn varhaisessa vaiheessa, osapuolet eivät toimittaneet oikeita yhteystietoja.

¹⁵ Kirjeen 2.2 kohdassa (kolmas luetelmakohta), 2.16 kohdasta alkaen ja 3.11 kohdassa.

¹⁶ Pieni mutta tuntuva hintojen pysyvä korotus (SSNIP, small but significant, non transitory increase in price).

¹⁷ Menettelyn II vaiheessa asiakkaille esitetyn komission kyselyn kysymys 8 kuuluu:

"8. 1) Jos kunkin edellä mainitsemanne viskoosikatkokuidusta valmistetun tuotteen (tuoteryhmän) valmistuksessa tarvittavan viskoosikatkokuidun hinta nousisi pysyvästi **5 prosenttia**, päätyisittekö

a) korvaamaan viskoosikatkokuidut kokonaan muuntotyypisillä kuiduilla,

b) vähentämään viskoosikatkokuidun osuutta kuituyhdistelmässä,

c) lopettamaan kyseisen tuotteen tuotannon, vai

d) jatkamaan tuotantoa entiseen tapaan?

2) Paljonko muutos vähentäisi viskoosikatkokuidun kokonaiskulutustanne?

3) Paljonko viskoosikatkokuitua sisältävien tuotteidenne hinnat nousisivat, jos ette käyttäisi muuntotyypisiä kuituja, ette vähentäisi viskoosikatkokuidun osuutta ettekä lopettaisi kyseisten tuotteiden tuotantoa?"

Kysymyksessä 9 toistetaan kysymys 8 perustuen 10 prosentin hinnannousuun.

Kysymyksessä 10 toistetaan kysymys 8 mutta koskien lyocellista valmistettuja tuotteita tai tuoteryhmiä.

Kysymyksessä 11 toistetaan kysymys 10 perustuen 10 prosentin hinnannousuun.

Kysymys 15 kuuluu: "Yleisesti katsoen ja jos hinnat nousisivat pysyvästi 5–10 prosenttia, siirtäisittekö (täysin tai osittain) käyttämään viskoosikatkokuidun tai lyocellin sijasta muuntotyypisiä kuituja ja kuinka paljon nämä muutokset vähentäisivät viskoosikatkokuidun tai lyocellin kulutustanne?"

testin tulokset ovat subjektiivisia, väistämättömän keinotekoisia ja epäluotettavia. Ilmoituksen tehneen osapuolen väitteen mukaan komission osapuolten asiakkaille esittämistä kysymyksistä ei käynyt ilmi, että tietyn kuidun hinnannousut tapahtuisivat suhteessa muiden kuitujen hintoihin, eikä niissä mainittu ajanjaksoa, jonka kuluessa siirtyminen muiden kuitujen käyttöön voisi tapahtua. Ilmoituksen tehneen osapuolen mukaan vähintään yhden vuoden pituinen siirtymäaika olisi ollut tarpeen. Väitteen mukaan kyselyissä ei myöskään esitetty vaihtoehtoa, joka olisi merkinnyt viskoosin tai lyocellin käyttöön perustuvan tuotannon määrällistä supistamista. Ilmoituksen tehnyt osapuoli huomauttaa myös, että komission olisi pitänyt pyytää kokemukseen perustuvia tietoja siitä, kuinka paljon asiakkaat ovat aikaisemmin supistaneet viskoosin ja lyocellin kulutustaan, jos viskoosin ja lyocellin hinnat ovat muuttuneet pysyvästi suhteessa muiden kuitujen hintoihin.

26. Arvioituaan nämä väitteet komissio katsoo edelleen, että sen markkinatutkimus ja erityisesti sen tutkimuksen II vaiheessa osapuolten asiakkaille esittämät kysymykset muodostavat luotettavan ja objektiivisen perustan, jonka avulla merkitykselliset tuotemarkkinat voidaan määritellä ja ilmoitetun toimenpiteen vaikutukset kilpailuun voidaan arvioida. SSNIP-hintatestin käyttö tässä asiassa on komission vakiintuneen käytännön mukaista.¹⁸ Erityisesti on syytä huomata, että SSNIP-hintatesti on luonteeltaan hypoteettinen testi. Sen yleisenä oletuksena on hintojen nousu pysyvästi, mikä sulkee testin ulkopuolelle mahdolliset väliaikaiset hintojen vaihtelut. Näin ollen komission kyselyissä viitattiin erityisesti "pysyviin" hinnankorotuksiin. Maininta muutoksen konkreettisesta aikataulusta olisi ollut mielivaltaisen, eivätkä osapuolet ole ilmoittaneet syitä siihen, miksi "vähintään yhden vuoden" siirtymäaika olisi niiden mielestä ollut tarpeen.
27. Lisäksi huomautuksissa tarkoitetuista osapuolten asiakkaille esitetyistä kysymyksistä kaikissa mainittiin selvästi, että niiden taustaksi oletettuja viskoosikatkokuitujen tai lyocellin hinnannousuja oli arvioitava yhteydessä muiden, vaihtoehtoisten kuitujen olemassaoloon. Komissio kysyi näet nimenomaan, päätyisivätkö asiakkaat "korvaamaan [kyseiset kuidut] muuntyyppisillä kuiduilla" tai siirtyisivätkö ne "käyttämään viskoosikatkokuidun tai lyocellin sijasta muuntyyppisiä kuituja".¹⁹ Edellä esitetystä käy ilmi, että komission markkinatutkimuksessa viitattiin hypoteettisiin, suhteellisiin hintaeroihin viskoosikatkokuitujen, lyocellin ja muuntyyppisten kuitujen välillä. Voidaan myös todeta, että kysymyksissä viitattiin vain viskoosikatkokuitujen tai lyocellin hinnannousuihin, mikä tarkoittaa selvästi, että viittauksissa muihin kuituihin näiden hintojen oletetaan pysyneen ennallaan.
28. Toisin kuin ilmoituksen tehneet osapuolet väittävät, komission kyselyihin sisältyi myös kysymys, jossa viitattiin viskoosin ja lyocellin käyttöön perustuvan tuotannon määrälliseen supistamiseen. Asiakkailta kysyttiin, miten paljon niiden toiminnan

¹⁸ Komission tiedonanto merkityksellisten markkinoiden määritelmästä yhteisön kilpailuoikeuden kannalta, EYVL C 372, 9.12.1997, s. 5 (17 kohta).

¹⁹ Ks. edellä alaviite 18. On huomattava, että kysymyksessä 15 vastaajille esitettiin jopa konkreettisia vaihtomahdollisuuksia, kuten "viskoosikatkokuidun vaihto lyocelliin" tai lyocellin vaihto viskoosikatkokuituihin".

muuttuminen vähentäisi vastaavan hinnannousun yhteydessä joko viskoosikatkokuidun tai lyocellin kokonaiskulutusta.²⁰

29. Komissio huomauttaa, että sen arviointi ei perustu vain oletettua muiden kuitujen käyttöön siirtymistä tulevaisuudessa koskevaan prospektiiviseen analyysiin, vaan myös empiirisiin tietoihin aikaisemmista markkinoiden muutoksista. Komission hintakorrelaatioanalyysin (ks. jäljempänä erityisesti 72 kohdasta alkaen) tarkoituksena onkin osapuolten itsensä toimittamia empiirisiä tietoja käyttäen määritellä aikaisemmin tapahtuneiden korvaavien muutosten toteutumismallit. (Lienee syytä huomata, että tilastollisten menetelmien kuten korrelaatioanalyysin – ks. lähemmin seuraava jakso – käyttöä aikaisempien tietojen käsittelyssä koskevat osapuolten vastaväitteet ovat ristiriidassa niiden kirjeessä esitetyn aikaisempiin käytäntöihin perustuvien tietojen käyttöä koskevan vaatimuksen kanssa. Kyseiset tiedot on luonnollisesti analysoitava, jotta niitä voitaisiin hyödyntää.)

– Korrelaatiotietojen käyttö

30. Vastauksessaan²¹ osapuolet esittävät, että niiden mielestä komissio on väitetiedoksiuntoonsa sisältyviin todellisiin kuidunvaihtoesimerkkeihin verrattuna painottanut liikaa korrelaatiotietojen merkitystä. Komissio on ottanut huomioon nämä väitteet, mutta on osapuolten kanssa eri mieltä. Komissio esittää jäljempänä näkökohtia, jotka koskevat sen korrelaatiotietojen käyttöä ja asiakkaiden siirtymisestä käyttämään muita kuituja (ks. jäljempänä 78–79 ja 110–114 kohta).

3) Peruserot viskoosikatkokuitujen, lyocellkatkokuitujen, puuvillan, polyesterin ja polypropeenin välillä

31. Markkinatutkimus on osoittanut, että viskoosikatkokuitujen, lyocellkatkokuitujen, puuvillan, polyesterin ja polypropeenin välillä on perustavaa laatua olevia eroja.

a) Kysyntäpuolen korvattavuus

32. Jotta kahta tuotetta voitaisiin pitää keskenään korvattavina, suoran asiakkaan on pidettävä realistisena ja rationaalisena mahdollisuutena reagoida esimerkiksi yhden näistä tuotteista pieneen mutta tuntuvaan hintojen pysyvään korotukseen siirtymällä suhteellisen lyhyessä ajassa käyttämään toista tuotetta. Kummankin tuotteen on muodostettava toiselle taloudellisesti ja teknisesti järkevä vaihtoehto.²² Vaikka myönnetäänkin, että erityyppiset kuidut ovat rajallisesti keskenään korvattavissa, kysyntäpuolen korvattavuus selluloosapohjaisten tekokuitujen ja muiden kuitujen välillä sekä kahden tärkeimmän selluloosapohjaisen kuitutyypin (viskoosi ja lyocell)

²⁰ Menettelyn II vaiheessa asiakkaille tehdyssä kyselyssä esitettyjen kysymysten 8, 9, 10 ja 11 kohta 2 (ks. edellä alaviite 18).

²¹ Kirjeen 2.2 kohdassa (kolmas luetelmakohta), 2.16 kohdasta alkaen ja 3.11 kohdassa.

²² Ks. asiassa IV/M.214 – *DuPont/ICI* 30 päivänä syyskuuta 1992 tehty komission päätös 93/9/ETY, EYVL L 7, 13.1.1993, s. 13 (23 kohta); ks. myös komission tiedonanto merkityksellisten markkinoiden määritelmästä yhteisön kilpailuoikeuden kannalta, EYVL C 372, 9.12.1997, s. 5 (15 ja 17 kohta).

välillä ei ole riittävä peruste päätelmälle, että ne kuuluisivat samoille tuotemarkkinoille. Markkinatutkimuksen tulokset ovat vahvistaneet nämä päätelmät.

– *Viskoosikatkokuidut*

– Tuotteen erityispiirteet

33. Viskoosikatkokuidut ovat tuote, jonka hyvin erityiset ominaispiirteet erottavat sen kaikista muista kuiduista. Komission suorittaman markkinatutkimuksen yhteydessä monet asiakkaat mainitsivat nämä piirteet. Viskoosikatkokuidun tärkein ominaisuus on sen hyvin huomattava kyky imeä kosteutta yhdessä suuren nesteidenpidätyskyvyn kanssa. Millään muulla ilmoituksen tehneen osapuolen läheisesti korvaavana tuotteena pitämällä kuidulla, eli puuvillalla, polyesterillä tai polypropeenilla, ei ole vastaavaa imukykyä. Tämä piirre mahdollistaa viskoosikatkokuidun käytön monissa eri sovelluksissa sekä tekstiilien valmistuksessa (käyttömukavuuden ansiosta) että kuitukangastuotteissa (kotitalouskäyttö, lääkinnälliset ja hygieniasovellukset, henkilökohtaiset hygieniatuotteet ja teollisuuskäyttö esimerkiksi suodattimissa tai keinonahkaa sisäpuolelta tukevana materiaalina).²³
34. Piirre, joka erottaa viskoosikatkokuidun polyesteristä ja polypropeenista, on sen biohajoavuus. Tämä on merkityksellinen tekijä ajatellen erityisesti kertakäyttöisiä kuitukangassovelluksia. Puuvillallaan verrattaessa viskoosikatkokuidun pehmeys ja laskeutuvuus ovat tekstiilialalla erityisen merkittäviä ominaisuuksia.²⁴ Viskoosikatkokuidulla on myös erityisiä värjäykseen liittyviä ominaisuuksia, jotka erottavat sen puuvillasta ja polyesteristä sekä tekstiili- että kuitukangassovellusten alalla.
35. Toisaalta viskoosikatkokuidussa on myös erityisiä tuotteen piirteitä, jotka rajoittavat sen käyttöä tiettytyyppisissä sovelluksissa. Esimerkiksi viskoosikatkokuidun suuri märkävenymä ja alhainen märkäsitkeys eivät mahdollista puhtaasta kuidusta valmistettujen tuotteiden konepesua. Koska viskoosikatkokuitua on helppo työstää, sitä suositaan sekoituksissa sekä puuvillan että polyesterin kanssa, jolloin voidaan hyödyntää kunkin yksittäisen kuitutyypin hyödyt ja minimoida niiden haittapuoleet. Tätä voidaan sinänsä pitää merkinä viskoosikatkokuidun erityisominaisuuksista ottaen erityisesti huomioon, että se on kalliimpaa²⁵ kuin muut kuidut. Jos viskoosikatkokuidun käytöstä ei koituisi tuotteille lisäarvoa, sitä ei sen korkeamman hinnan vuoksi käytettäisi.

– Kysynnän joustamattomuus

36. Komission tekemä markkinatutkimus on osoittanut, että viskoosikatkokuidun ja muiden kuitujen keskinäinen korvattavuus kysyntäpuolella ei ole riittävä, jotta niiden voitaisiin katsoa kuuluvan samoille merkityksellisille markkinoille. Suurin osa haastatelluista asiakkaista ilmoittikin, etteivät ne pystyisi lainkaan korvaamaan

²³ Tämä vahvistetaan seuraavalla lausunnolla, joka sisältyy erääseen CVC:n toimittamaan sisäiseen asiakirjaan: [...]*

²⁴ Tämä vahvistetaan seuraavalla lausunnolla, joka sisältyy erääseen CVC:n toimittamaan sisäiseen asiakirjaan: [...]*

²⁵ [...]*

tuotteissaan käyttämäänsä viskoosikatkokuitua. Antamiensa vastausten perusteella jotkin asiakkaat joutuisivat lopettamaan kyseisen tuotteen tuotannon, ja suuri enemmistö asiakkaista ei muuttaisi mitään, vaikka viskoosikatkokuidun hinta nousisi 5–10 prosenttia. Yleisimpiä syitä olla siirtymättä käyttämään muita kuituja olivat viskoosikatkokuidun tuoteominaisuudet ja myöhemmän jalostusvaiheen asiakkaiden vaatimukset.

37. Vastauksessaan²⁶ osapuolet väittävät myös, että asiakkaiden antamien vastausten mukaan hintojen pieni mutta pysyvä korotus saisi suurimman osan niistä (52 prosenttia) vähentämään kuitujen käyttömääriä. Asiakkaista 18 prosentilla reaktio riippuisi markkinaolosuhteista ja vain 24 prosenttia on ilmoittanut, etteivät ne vaihtaisi kuitutyyppejä eivätkä supistaisi käyttömääriään. Osapuolet väittävät myös, että todellista näyttöä siirtymisestä käyttämään toisentyypistä kuitua olisi painotettava enemmän.²⁷
38. Otettuaan huomioon nämä väitteet komissio on edelleen sitä mieltä, että sen markkinatutkimuksen tuloksista tekemät alkuperäiset päätelmät ovat oikeita. On huomattava, että osapuolten tapa laskea lukunsa on epäjohdonmukainen, koska siinä ei eroteta toisistaan komission tutkimuksen I ja II vaiheessa tekemiin kyselyihin saatuja vastauksia. Näin ollen tiettyjen molempiin kyselyihin vastanneiden asiakkaiden vastaukset tulevat väistämättä lasketuiksi kahteen kertaan. Asiakkaille I ja II vaiheessa tehdyt kysymykset erosivat myös merkittävästi toisistaan, eikä niitä ole mahdollista arvioida samanaikaisesti.²⁸ Koska osapuolten vastauksessa mainitaan vain prosenttiluvut eikä absoluuttisia määriä tai tarkkoja viittauksia komission asiakirjoihin, komissiolla ei ole myöskään mahdollisuuksia tarkastaa kyseisiä lukuja. Koska komissio ei näin ollen voi pitää osapuolten lukuja luotettavana perustana ilmoitetun toimenpiteen arvioinnille, se viittaa omaan analyysiinsä jäljempänä 40 kohdassa mainituista toiseen kuitutyypin vaihdettavista määristä.
39. Osapuolet ovat viitanneet näyttöön, jonka mukaan todellista siirtymistä käyttämään (kokonaan tai osittain) muita kuituja on tapahtunut, eikä komissio kiellä tiettyjen asiakkaiden vaihtavan kuitua. On kuitenkin huomattava, että kyseiset esimerkit ovat yksittäisiä eivätkä edusta markkinoiden yleistä reaktiota, joka ilmenee komission markkinatutkimuksesta.²⁹
40. Perustuen ilman asiakkaiden nimiä esitettyyn yhteenvetoon odotetusta kuitujen vaihtokäyttäytymisestä tilanteesta, jossa hintoja korotettaisiin vähän mutta pysyvästi 10 prosentilla,³⁰ komissio on painottanut asiakkaiden markkinatutkimuksen yhteydessä esittämät vastaukset kunkin yksittäisen asiakkaan vuonna 2000 tekemien kuituhankintojen määrällä. Tämän analyysin tuloksena on, että osapuolten näille asiakkaille myymien viskoosikatkokuitujen 10 prosentin hinnannousu supistaisi myyntiä alle 5 prosenttia, mikä aiheutuisi asiakkaiden siirtymisestä käyttämään muita

²⁶ Vastauksen 2.5 kohdassa ja seuraavissa, erityisesti 2.7 kohdassa.

²⁷ Vastauksen 2.18 kohdassa sekä liitteissä 6 ja 7.

²⁸ Näiden kyselyjen arviointia käsitellään esimerkiksi 40 ja 188 kohdassa.

²⁹ Osapuolten vastauksessaan (liitteet 6 ja 7) mainitsevat esimerkit edustavat alle 10 prosenttia niiden koko asiakaskunnasta.

³⁰ Tiedot on toimitettu osapuolille 11 päivänä syyskuuta 2001 (ks. edellä 10 kohta).

kuituja.³¹ Tämä vahvistaa täysin komission näkemyksen, jonka mukaan viskoosikatkokuitujen ja muiden kuitujen välinen kysyntäpuolen korvattavuus on riittämätön niiden sisällyttämiseksi samoille merkityksellisille markkinoille.

41. Ilmoituksen tehnyt osapuoli väittää kirjeessään, että muiden kuitujen käyttöön siirtymistä arvioidessaan komissio on jättänyt ottamatta huomioon asiakkaat, jotka ovat ilmoittaneet vähentävänsä viskoosikatkokuituihin tai lyocelliin perustuvien tuotteidensa valmistusta tai lopettavansa sen kokonaan, jos viskoosikatkokuidun tai lyocellin hinta nousee 5–10 prosenttia.
42. Komissio on ottanut huomioon tämän väitteen ja on edelleen sitä mieltä, että asiakkaat, jotka ovat vastanneet lopettavansa viskoosikatkokuituun perustuvan tuotantonsa tai supistavansa sitä, eivät kuulu samaan kategoriaan kuin muiden kuitujen käyttöön siirtyvät asiakkaat. Asiakkaat, jotka ilmoittavat siirtyvänsä käyttämään muita kuituja, voidaan katsoa osoitukseksi laajemmista tuotemarkkinoista, jos siirtymisestä tulee niin yleinen ilmiö, että se tekee 5–10 prosentin hinnankorotukset kannattamattomiksi. Sen sijaan asiakkaat, jotka vastaavat lopettavansa tuotannon tai supistavansa sitä, on nähtävä tuotemarkkinoiden määritelmän kannalta osoituksena täsmälleen päinvastaisesta tilanteesta. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat asiakkaat osoittavatkin jo vastaustensa sisällön perusteella, että ne ovat hyvin riippuvaisia tiettyntyyppisistä kuiduista eivätkä pystyisi siirtymään muiden kuitujen käyttäjiksi, vaikka hinnat nousisivat merkittävästi ja pysyvästi.

– Pitkän ja lyhyen aikavälin kulutustottumukset

43. Ilmoituksen tehnyt osapuoli viittaa katkokuitujen kulutuksessa pitkän aikavälin kehityssuuntauksiin, jotka osoittavat esimerkiksi viskoosikatkokuitujen kulutuksen vähentyneen noin vuodesta 1970, jolloin se oli suurimmillaan. Ilmoittaja vertaa tätä ilmiötä polyesterin kulutuksen jyrkkään lisääntymiseen ja muiden synteettisten kuitujen kuten polypropeenin kulutuksen kasvuun.³²

³¹ Mainittu prosenttiosuus tarkoittaa menetettyä myyntiä verrattuna tähän kysymykseen vastanneille asiakkaille myytyyn koko määrään, kun osa asiakkaista siirtyy käyttämään muita kuituja. Vastanneiden asiakkaiden otos on hyvin edustava ja kattaa selvästi yli 50 prosenttia osapuolten koko myynnistä ETA:ssa. Komissio on esittänyt tutkimuksen I vaiheessa myös toisenlaisen kysymyksen muiden kuitujen käyttöön siirtymisestä. Koska tähän kysymykseen liittyy nimenomainen arvio jalostusketjussa pitemmällä olevien asiakkaiden reaktioista, sitä käsitellään jäljempänä 187–190 kohdassa yhdessä toimenpiteestä aiheutuvien kilpailupaineiden kanssa. Siinä käsitellään myös tuotannon lopettamisesta johtuvaa määrän supistumista.

³² Viskoosi käsittää nykyisin noin [alle 5]* prosenttia maailman katkokuitujen kokonaiskulutuksesta (yhdessä lyocellin kanssa [1 500–1 700]*.tuhatta tonnia vuodessa, eli hieman enemmän kuin villan kulutus). ETA:ssa viskoosin suhteellinen merkitys on kuitenkin kaksi kertaa suurempi ([alle 10]*.prosenttia), sillä ETA:ssa puuvillaa käytetään huomattavasti vähemmän kuin muilla maantieteellisillä alueilla ([alle 40]*.prosenttia ETA:ssa, [alle 60]*.prosenttia maailmanlaajuisesti). Vastaavasti polyesteriä käytetään [alle 25]*.prosenttia ETA:ssa ja [alle 25]*.prosenttia maailmanlaajuisesti, ja polypropeenin [alle 15]*.prosenttia ETA:ssa ja [alle 10]* prosenttia maailmanlaajuisesti.

44. Komissio huomauttaa kuitenkin, että viskoosikatkokuitujen kulutuksen väheneminen,³³ joka on 1990-luvulla joka tapauksessa hidastunut Euroopassa merkittävästi, ei sinänsä todista viskoosikatkokuidun ja muuntotyypisten katkokuitujen keskinäistä korvattavuutta. Päinvastoin juuri viskoosikatkokuidun kykyä löytää sille uusia käyttökohteita,³⁴ kuten nopeasti kasvavalla kuitukankaiden alalla, olisi pidettävä osoituksena sen ainutlaatuisuudesta verrattuna kaikkiin muihin kuituihin ja heikosta keskinäisestä korvattavuudesta niiden kanssa. Jos viskoosikatkokuitu, joka on yleensä kalliimpaa kuin muut kuidut,³⁵ olisi täysin korvattavissa näillä kuiduilla, se olisi jo korvattu kokonaan niillä.³⁶
45. Jonkin kuidun korvaaminen toisella johtuu usein suurista teknisistä uudistuksista eikä sitä voida pitää osoituksena yleisestä ja riittävästä keskinäisestä korvattavuudesta kuitujen välillä. Myös tämä ilmenee erityisen selvästi kuitukangasalalla. Esimerkiksi viskoosikatkokuidun käyttö vauvanvaippojen suojakankaana on lähes loppunut, koska itse tuotetta on merkittävästi muutettu esimerkiksi alkamalla valmistaa monikerroksisia vaippoja ja kehittämällä erittäin imukykyisiä polymeerejä. Tekstiiliteollisuudessa taas uudet kehruu- ja viimeistelytekniikat sekä uusien synteettisten tai selluloosapohjaisten materiaalien kehitys voi vaikuttaa huomattavasti kuidun käyttöön ja kulutukseen. Erilaisten kuitujen käyttöä merkittävästi muuttuneissa tuotteissa ei voida kuitenkaan pitää osoituksena siitä, että molemmat kuitutyypit kuuluvat samoille tuotemarkkinoille.
46. Osapuolet kiistävät vastauksessaan³⁷, että kehruu- ja viimeistelytekniikoissa olisi tapahtunut viime vuosina merkittäviä uudistuksia.
47. Komissio on ottanut huomioon tämän huomautuksen ja on edelleen sitä mieltä, että selluloosapohjaisten kuitujen alalla on viime aikoina tapahtunut ja voi tapahtua myös tulevaisuudessa merkittävää kehitystä, joka vaikuttaa huomattavasti kuitujen käsiteltävyyteen ja samalla myös niiden kulutukseen. Se viittaa osapuolten omiin tuotekehittelyihin, kuten fibrilloitumattomaan lyocellkuituun, ja niiden lyocellin käsittelyn alalla sekä kehruualan että värjäysalan kanssa harjoittamaan yhteistyöhön. Kaikentyyppiset kuidut eivät myöskään sovellu yhtä hyvin käytettäväksi OE-kehrutekniikassa.³⁸ Vaikka tekniikan suuret edistysaskeleet jätettäisiin huomiotta,

33 Tämä kulutuksen väheneminen johtuu suureksi osaksi viskoosikatkokuidun käytön vähenemisestä tekstiileissä (mikä liittyy puolestaan Euroopan tekstiilituotannon yleiseen vähenemiseen). Tietoja tekstiili- ja kuitukangaskäytön prosenttiosuuksien muuttumisesta on 145–148 kohdassa.

34 Esimerkiksi on huomattava viskoosikatkokuidun lisääntyvä käyttö kertakäyttöisissä kuitukangastuotteissa (pyyhkeissä, leikkausvaatteissa, näytteenotto puikoissa, sidetarvikkeissa), joissa viskoosikatkokuitu on itse korvannut (lähinnä muut kuin kertakäyttöiset) puuvillakankaat ja harsot.

35 Ks. edellä alaviite 26.

36 Katso myös komission hintakorrelaatioanalyysin tulokset (jäljempänä oleva taulukko 1 / 72–74 kohta).

37 Vastauksen 2.27 kohdassa.

38 Näyttöä kehrutekniikan kehityksestä on seuraavilla johtavien OE-tekniikkaa tuottavien yhtiöiden Internet-sivuilla:

(1) <http://www.suessen.com/htmls/foemi.htm>.

Suessenin sivujen mukaan OE-kehrutekniikka (avopääkehruu) on kehitetty 1960- ja 1970-luvuilla. Se tuli yleiseen kaupalliseen käyttöön 1980-luvulla ja sittemmin sitä on parannettu merkittävästi. Esimerkiksi kehruunopeus on parantunut 50 prosenttia vuosina 1983–1995. Että kehitys ei ole vaikuttanut täysin samalla tavoin kaikkiin kuituihin käy myös ilmi Suessenin kotisivuilta, joilla todetaan seuraavaa: "Polyester and other synthetic fibres are prone to thermal and mechanical fibre

erilaisten kuitujen käyttöä merkittävästi muutetuissa tuotteissa ei voida kuitenkaan pitää osoituksena siitä, että molemmat kuitutyypit kuuluvat samoille tuotemerkkinoille.

48. Osapuolet väittävät vastauksessaan³⁹ myös, että kuitukangassovelluksissa viskoosikatkokuidun käytölle ovat luonteenomaisia äkilliset nousu- ja laskukaudet. Kilpailevat toimittajat ja asiakkaat löytävät halvempia vaihtoehtoisia kuituja heti, kun niiden loppukäyttö on kasvanut kyllin suureksi. Yritykset ovat valmiit sijoittamaan tarvittaviin teknisiin uutuuksiin, jotka mahdollistavat viskoosin korvaamisen muilla kuituilla. Osapuolten mielestä tätä olisi pidettävä näyttönä viskoosin haavoittuvasta asemasta kuitukangasalalla.
49. Komissio katsoo kuitenkin, että kyseiset vastauksessa esitetyt väitteet eivät kumoa sen analyysiä. Tärkein komission ja osapuolten välillä erimielisyyttä aiheuttava asia on tulkinta siitä, miten kuidun käyttötapa muuttuu tekniikan muuttuessa. Komission käsityksen mukaan muutoksia, joiden vaikutus ilmenee vasta keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä, ei voida pitää osoituksena viskoosikatkokuitujen ja muiden kuitujen kuulumisesta samoille tuotemerkkinoille. Tekniset muutokset, jotka voisivat mahdollistaa halvempien vaihtoehtoisten kuitujen käytön, ovat luonteeltaan epävarmoja, ja niiden vaikutus tulisi näkyviin vasta keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä. Vaikka nykyiset viskoosikatkokuituja käyttävät asiakkaat ovat kyllin vahvoja noudattamaan strategiaa, joka edistää aktiivisesti halvempien vaihtoehtoisten kuitujen käytön mahdollistavaa teknistä tuotekehittelyä, niillä ei ole mahdollisuutta siirtyä käyttämään muita kuituja *ennen* kuin kyseinen tekninen kehitys on tapahtunut. Komission markkinatutkimuksessa ei ole ilmennyt, että lyhyellä aikavälillä olisi odotettavissa jo tapahtuneista tai ennakoitavissa olevista teknisistä uudistuksista johtuvia merkittäviä siirtymisiä viskoosikatkokuidun käytöstä muihin raaka-aineisiin.⁴⁰

defects, particularly at high production speeds.” (Lämpö ja mekaaninen kuluminen saattavat aiheuttaa varsinkin suurilla tuotantonopeuksilla kuituvaurioita polyesterille ja muille synteettisille kuituille.) (<http://www.suessen.com/htmls/foepp5.htm>).

(2) <http://www.elitex-saurer.cz/indexger.htm>

Myös Elitex-Saurer -yhtiön kotisivulla on näyttöä kuitujen erityisominaisuuksista tai (ainakin soveltuvan kuituvalikoiman supistuneesta) käytettävyydestä tiettyjen kehruukoneen osien, esimerkiksi kehruunapojen ja erityisesti aukirullauslaitteiden yhteydessä.

³⁹ Vastauksen 2.27 kohdassa.

⁴⁰ [...]*. Vain yksi kolmesta asiakkaasta, joiden on mainittu kannattavan tätä hypoteesia, toteaa nimenomaan: "Kysymykseenne 16 ei ole mahdollista antaa tarkkaa vastausta ennen kehittelytyön valmistumista." (Komission asiakirjat, sivu 3217. Kysymys 16, johon tämä asiakas viittaa, kuuluu: "Jos ette pidä mahdollisena siirtymistä käyttämään muuntotyypisiä kuituja tai kultusekoituksia tai siirtyminen ei ole mahdollista riittävässä määrin viskoosikatkokuidun tai lyocellin hinnankorotusten vaikutuksen poistamiseksi, ilmoittakaa, miksi ette siirry tai siirry riittävässä määrin käyttämään muita kuituja...".) Toisen asiakkaan siirtyminen käyttämään polyesteriä ei ilmeisesti liity tähän uuteen potentiaaliseen tilanteeseen, koska tämä asiakas on toteuttanut ennenkin vastaavia siirtymisiä. Kolmas samassa yhteydessä mainittu asiakas "ennakoi kahta eri mahdollisuutta", joista toinen merkitsee selluloosan käytön lisäämistä ja toinen polypropeenin ja polyesterin käytön lisäämistä, joilla korvattaisiin "joitakin viskoosimääriä". (Komission asiakirjat, sivu 572.) Vaikka ei olekaan selvää, tarkoittaako myös tämä asiakas samaa edellä mainittua tilannetta, se tarkoittaa selvästi tilannetta, jossa viskoosikatkokuitua ei korvattaisi kokonaan. Lisäksi osapuolten viittauksia on täydennettävä useimpien pyyhkeenvalmistajien mielipiteillä, joiden mukaan ne eivät ilmeisesti odota tällaisia muutoksia tapahtuviksi lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä. Pyyhkeenvalmistajien suurelle enemmistölle, jolla ei ole tietoa viskoosikatkokuidun pyyhkeiden raaka-aineena lähitulevaisuudessa

50. Tekniikan kehitystä koskevia päätelmiä vastaavasti voidaan arvioida myös muodin muutoksia. Ilmeisesti eroa on vain siinä, että tekniikan kehityksestä poiketen muoti aiheuttaa kulutuskäyttäytymisessä lyhytkestoisia muutoksia. Tietyyntyyppisten vaatteiden tuotannossa käytettävien kuitusekoitusten tai kuitujen tyyppit voivat vaihdella muotisuuntausten mukaisesti vuosittain. Muodin muuttuessa jotkin kuitutyypit tai -sekoitukset eivät ole riittävässä määrin korvattavissa, koska muista kuiduista valmistettuja tuotteita ei pidettäisi muodikkaina eikä ostamisen arvoisina. Komission markkinatutkimuksen yhteydessä huomattava osa tekstiilialan asiakkaista ilmoittaakin vastauksissaan, että muodilla on merkittävä vaikutus viskoosikatkokuitujen kulutukseen.⁴¹
51. Vastauksessaan⁴² osapuolet väittävät, että komission arviossa ei oteta huomioon kuitujen välistä hinta/laatu kilpailua. Osapuolet toteavat myös, että muoti on ohimenevä ilmiö.
52. Komissio on ottanut nämä väitteet huomioon, mutta pitäytyy edelleen analyysinsä tuloksissa. On syytä huomata osapuolten toteavan itse, että tiettyjä vaatteita koskevia ostopäätöksiä tehdessään asiakkaat "eivät ota huomioon yksinomaan eri vaatekappaleiden hintaeroja, vaan tarkastelevat samanaikaisesti hinnan, esteettisyyden, toimivuuden, tuotemerkin, tyylin jne. muodostamaa kokonaisuutta".⁴³ Komission mielestä tämä vahvistaa sen, että ensisijaisena kuitujen valintaperusteena ei ole hinta. Komissio on toisaalta samaa mieltä osapuolten kanssa siinä, että muodille on olennaista ohimenevyys, ja katsoo tämän tosiasian vahvistavan sen edellä esitetyn analyysin kuitujen rajallisesta keskinäisestä korvattavuudesta tiettyinä ajankohtana.
53. Näin ollen voidaan päätellä, että asiakkaiden päätyminen valitsemaan viskoosikatkokuidut ei riipu ensisijaisesti hinnasta, vaan viskoosikatkokuidun erityisistä tuoteominaisuuksista, tuoteinnovaatioista ja kuluttajien mieltymyksistä tiettyinä ajankohtana.⁴⁴ Korvaavuutta ei voida pitää riittävänä tekemään mahdollisista

korvaavista merkittävistä uudistuksista, tyypillisiä ovat seuraavanlaiset lausunnot: "Kosteuden imukyky kuuluu kodin siivoustuotteiden tärkeimpiin ominaisuuksiin. Tämän ominaisuuden takaa vain viskoosikatkokuidun käyttö." (Komission asiakirjat, sivu 4768.) "Emme pystyisi vaihtamaan muihin kuituihin tuotteelle asetettujen vaatimusten ja niiden viskoosisidonnaisuuden vuoksi. Viskoosille ei ole olemassa kaupallisesti elinkelpoista korvikekuitua, jolla olisi samat ominaisuudet... Synteettisten kuitujen kuten polyesterin tai polypropeenin osuuden kasvattaminen muuttaisi liikaa kankaan ominaisuuksia..." (Komission asiakirjat, sivu 4332.)

⁴¹ Ks. myös *D. Morris*, Comité International de la Rayonne et des Fibres Synthétiques: Myths and Realities of Interfibre Competition, esitelmä konferenssissa International Wool Textile Organisation, 65th International Wool Conference, Kapkaupunki, Etelä-Afrikan tasavalta, huhtikuu 1996: "*Viscose staple consumption rose during the late 1980s for reasons of fashion.*" (Muoti lisäsi viskoosikatkokuitujen kulutusta 1980-luvun lopulla.)

⁴² Vastauksen 2,17 kohdassa.

⁴³ Vastauksen 2.17 kohdassa.

⁴⁴ Ks. myös *D. Morris*, Comité International de la Rayonne et des Fibres Synthétiques: Myths and Realities of Interfibre Competition, esitelmä konferenssissa International Wool Textile Organisation, 65th International Wool Conference, Kapkaupunki, Etelä-Afrikan tasavalta, huhtikuu 1996: "*In fact it would appear that changing end uses, product innovation and consumer preference are the main reasons for switching fibre and not price relativities. (...) However, to state that price competitiveness is non-existent is not valid per se would be too extreme, it is merely only appropriate with respect to very large price movements, and large changes in price relativities in the order of 20 per cent.*" [Itse asiassa vaikuttaa siltä, että loppukäyttötarkoitusten vaihtuminen, tuoteinnovaatiot ja kuluttajien

hinnankorotuksista hypoteettisen monopoliasemassa olevan yrityksen kannalta kannattamattomia.

– *Lyocell*

54. Osapuolet katsovat myös, että erillisiä lyocellmarkkinoita ei ole. Niiden väitteen mukaan lyocell on tuote, joka etsii edelleen omia markkinoita ja sitä olisi pidettävä muilla kuiduilla korvattavissa olevana kuituna. Erityisen sopivia korvaavia kuituja olisivat viskoosikatkokuitu, mutta myös puuvilla ja polyesteri. Markkinatutkimuksen tulokset tai komission hintakorrelaatioanalyysi eivät ole vahvistaneet tätä näkemystä.
55. Lyocellkatkokuidulla, jäljempänä 'lyocell'⁴⁵, on päinvastoin erityisiä tuoteominaisuuksia, jotka erottavat sen selvästi viskoosikatkokuidusta. Nämä ominaisuudet perustuvat erityisesti lujuteen sekä märkänä että kuivana ja vähäiseen kutistuvuuteen vedessä, mikä takaa pienen viimeistelyhävikin ja vähäisen kutistuvuuden pesun yhteydessä.
56. Lyocellia sekoitetaan usein muihin kuituihin kuten viskoosiin, pellavaan, puuvillaan, polyamidiin tai polyesteriin. Toistaiseksi sen erityisominaisuuksia ovat hyödyntäneet lähinnä laadukkaiden merkkitekstiilien tuottajat⁴⁶, vaikka lyocell onkin nykyään paljon kalliimpaa kuin muut tässä yhteydessä huomioon otetut kuidut.⁴⁷ Viskoosikatkokuitua pidetäänkin täysin soveltumattomana materiaalina merkkifarkkuihin, jotka ovat yksi lyocellin merkittävimmistä käyttökohteista.
57. Myös tekstiilisovelluksia voidaan pitää osoituksena lyocellin erityisistä eduista puuvillaan nähden. Vaikka lyocell on huomattavasti kalliimpaa, sitä käytetään esimerkiksi tietäntyyppisissä farmarihousuissa, koska se antaa tuotteelle erityisen tunnun ja laskeutuvuuden. Myös lyocellin lujuus kuivana ja kyky pidättää vettä ovat huomattavasti parempia kuin puuvillalla.
58. Synteettisiin kuituihin verrattuna lyocellin selluloosaan perustuva ominaisrakenne parantaa kosteuden imukykyä ja mahdollistaa tekstiilisovelluksissa hyvän käyttömukavuuden, jota synteettisillä materiaaleilla ei ole mahdollista saavuttaa. Myös lyocellin biohajoavuus, joka sillä on yhteisenä piirteenä muiden selluloosapohjaisten ja luonnonkuitujen kanssa, erottaa sen selvästi kaikista muista korvaavina kuituina mainituista synteettisistä kuiduista. Biohajoavuus on erityisesti

mieltymykset ovat tärkeimpiä kuidusta toiseen siirtymisen syitä eikä suinkaan hintojen suhteellisuus. (...) Olisi kuitenkin liioittelua väittää, että hintojen kilpailukykyisyydellä ei ole merkitystä. Se alkaa vaikuttaa vain hyvin suurten hinnanmuutosten ollessa kyseessä ja silloin, kun hintojen välisten suhteiden muutokset ovat 20 prosentin suuruusluokkaa.]

⁴⁵ Lyocellfilamenttilankaa ei nykyisin tuoteta kaupallisesti. Siksi termillä 'lyocell' tarkoitetaan tässä asiakirjassa yksinomaan lyocellkatkokuituja, paitsi käsitteessä 'lyocellin tuotantotekniikka' (ks. jäljempänä 246 ja 247 kohta), jossa sillä tarkoitetaan sekä lyocellkatkokuitujen tuotantotekniikkaa että lyocellfilamenttien tuotantotekniikkaa.

⁴⁶ On kuitenkin syytä huomata, että samat tuotteen ominaisuudet mahdollistavat lyocellin käytön tietyissä kuitukangassovelluksissa kuten suodattimissa ja pyyhkeissä. Näissä käyttötarkoituksissa kuten tekstiilialallakin lyocellin suurempi märkälujuus ja vähäisempi kutistuvuus voivat olla erityisiä etuja, joita sillä on viskoosikatkokuituun nähden.

⁴⁷ Tämä koskee erityisesti tekstiilisovelluksia, jotka edustavat [...]*.prosenttia lyocellin myynnistä (lähde: [...]*)).

kertakäyttöisten kuitukankaiden tärkeä ominaisuus ja mainitaan sellaisena komission markkinatutkimukseen annetuissa vastauksissa.

59. Lyocellilla on myös eräs hyvin erityinen ominaisuus, jota millään perinteisellä kuidulla ei ole: sen fibrilloituvuus.⁴⁸ Tämä ominaisuus voi olla myös haitta, koska se edellyttää erityisten kehruu- ja värjäystekniikkojen käyttöä ja lisää kankaan alltiutta "harmaantua" useiden pesukertojen jälkeen. Toisaalta lyocellkuidun fibrilloituvuutta voidaan käyttää hyväksi valmistettaessa ainutlaatuisia kankaita, jotka laskeutuvat hyvin ja joilla on pehmeä, "persikkamainen" pinta. Minkään muun kuidun avulla ei voida saada aikaan tähän verrattavaa vaikutusta.
60. Vastauksessaan⁴⁹ osapuolet esittävät, että komission väitetiedoksiannossa jätetään täysin huomiotta puuvillan asema tärkeimpänä lyocellin kanssa kilpailevana kuituna. Lisäksi osapuolet väittävät, että komissio on tehnyt tosiasiallisen virheen todetessaan, että muilla kuituilla ei voitaisi jäljitellä lyocellin erityisominaisuuksia kuten erityisesti sen fibrilloituvuutta. Osapuolet viittaavat Acordisin tekemiin muistiinpanoihin asiakkaiden yhteydenotoista ja toimittavat kangasnäytteitä.
61. Komissio on ottanut nämä väitteet huomioon, mutta pitäytyy edelleen analyysinsä tuloksissa. On huomautettava, että lyocellin ja muiden kuitujen, erityisesti lyocellin ja puuvillan, välinen kilpailuasetelma on ollut tärkeimpänä aiheena sekä komission markkinatutkimuksessa että sen hintakorrelaatioanalyysissä (ks. jäljempänä 74 kohta).
62. Komissio huomauttaa myös, että osapuolten vastauksen liitteessä 9 esitetyt esimerkit asiakkaiden siirtymisistä muihin kuituihin eivät ole edustavia, kun otetaan huomioon asiakkaiden markkinatutkimuksessa antamat vastaukset kokonaisuudessaan. Komissio ei kiellä, että siirtymistä muiden kuitujen käyttöön tapahtuu jonkin verran. Se ei kuitenkaan pidä näitä esimerkkejä riittävinä osoittamaan lyocellin kuuluvan laajemmille tuotemarkkinoille yhdessä muuntyyppisten kuitujen kanssa (ks. jäljempänä 63 ja 67 kohta).
63. Komission tekemän markkinatutkimuksen tulokset ovat vahvistaneet, että lyocellin ja muiden kuitujen keskinäinen korvattavuus on kysyntäpuolella riittämätön, jotta niiden voitaisiin katsoa kuuluvan samoille merkityksellisille markkinoille. Selvästi suurin osa haastatelluista asiakkaista ilmoittikin, etteivät ne pystyisi lainkaan korvaamaan tuotteissaan käyttämäänsä lyocellia. Antamiensa vastausten perusteella tietyt asiakkaat joutuisivat lopettamaan kyseisen tuotteen tuotannon, ja suuri enemmistö asiakkaista ei muuttaisi mitään, vaikka lyocellin hinta nousisi 5–10 prosenttia. Yleisimpiä vaihtamattomuuden syitä olivat lyocellin tuoteominaisuudet ja myöhemmän jalostusvaiheen asiakkaiden vaatimukset.⁵⁰
64. Vastauksessaan⁵¹ osapuolet väittävät, että komissio tulkitsee lyocellia käyttävien suorien asiakkaiden reaktioita puolueellisesti. Osapuolet väittävät, että lyocellkuidun

48 Toisin sanoen varsinaisesta kuidusta irtoaa pitkittäissuunnassa osittain pieniä osasia tai säikeitä.

49 Vastauksen 3.12 kohdasta alkaen. Ks. myös vastauksen liitteet 5 ja 9.

50 Nämä päätelmät vahvistetaan seuraavalla lausunnolla, joka sisältyy erääseen CVC:n toimittamaan sisäiseen asiakirjaan: [...]*.

51 Vastauksen 3.2 kohdasta alkaen.

suorien asiakkaiden, jotka eivät aikoneet siirtyä käyttämään muita kuituja, osuus oli vain 11,5 prosenttia.

65. Otettuaan huomioon nämä väitteet komissio on edelleen sitä mieltä, että sen markkinatutkimuksen tuloksista tekemät alkuperäiset päätelmät ovat oikeita. On huomattava, että tapa, jolla osapuolet ovat laskeneet lukunsa, on epäjohtonmukainen, koska siinä ei eroteta toisistaan komission tutkimuksen I ja II vaiheessa tekemiin kyselyihin saatuja vastauksia. Näin ollen tiettyjen molempiin kyselyihin vastanneiden asiakkaiden vastaukset tulevat väistämättä lasketuiksi kahteen kertaan. Asiakkaille I ja II vaiheessa tehdyt kysymykset erosivat myös merkittävästi toisistaan, eikä niitä ole mahdollista arvioida samanaikaisesti. Lisäksi osapuolet ovat tulkinneet väärin jotkin omaan analyysiinsä sisällyttämänsä komission asiakirjoissa mainitut asiakkaiden vastaukset.⁵² Näin ollen komissio ei voi perustaa arviotaan ilmoitetusta toimenpiteestä näihin lukuihin.
66. Osapuolet ovat viitanneet näyttöön, jonka mukaan todellista siirtymistä käyttämään (kokonaan tai osittain) muita kuituja on tapahtunut, eikä komissio kiellä tiettyjen asiakkaiden vaihtavan kuitua. On kuitenkin huomattava, että kyseiset esimerkit ovat yksittäisiä eivätkä edusta markkinoiden yleistä reaktiota, joka ilmenee komission markkinatutkimuksesta.⁵³
67. Perustuen ilman asiakkaiden nimiä esitettyyn yhteenvetoon odotetusta kuitujen vaihtokäyttäytymisestä tapauksessa, jossa hintoja korotettaisiin vähän mutta pysyvästi 10 prosentilla,⁵⁴ komissio on painottanut asiakkaiden markkinatutkimuksen yhteydessä esittämät vastaukset kunkin yksittäisen asiakkaan vuonna 2000 tekemien kuituhankintojen määrällä. Tämän analyysin tulos on, että 10 prosentin hinnankorotuksen vuoksi osapuolten kuidunmyynti näille asiakkaille vähenisi muihin

⁵² Vastauksen 3.3 ja 3.4 kohdassa. Esimerkiksi kahta vastaajaryhmää, "siirtyisimme 100-prosenttisesti muihin kuituihin tai lopettaisimme tuotannon" ja "supistaisimme ostamamme lyocellin määrää yli 5 prosentilla", koskevasta osapuolten tekemästä arviosta voidaan todeta seuraavaa:

- Komission asiakirjojen sivuilla 3860–3875 olevassa asiakirjassa ei mainita, että kyeinen asiakas siirtyisi käyttämään muita kuituja tai lopettaisi tuotannon.

Ainakin kaksi kyseisistä kolmesta asiakirjasta (sivuilla 2994-2997, 3163 ja 3224-3225), jotka on laskettu kuuluviksi näihin kahteen ryhmään, sisältää saman asiakkaan vastaukset samaan kyselyyn, joten niitä ei pitäisi laskea kahteen tai kolmeen kertaan.

Osapuolet ovat ymmärtäneet väärin vastauksen sivuilla 3309–3314: asiakas tarkoittaa eri tuoteryhmiä eikä kaikkia, joissa asiakas siirtyisi osittain (10 prosentissa) käyttämään muita kuituja. Nimenomainen tuoteryhmä, jossa asiakas ei siirtyisi käyttämään muita kuituja, sisältää lyocellia.

Osapuolet katsovat siirtymisen muihin kuituihin tapahtuvan kautta linjan hintojen noustessa joko 5 prosenttia tai 10 prosenttia, vaikka useissa asiakkaiden vastauksissa (sivuilla 630–638, 723–733, 758–768, 4788–4800) näiden kahden hypoteettisen hinnankorotustyypin välillä on eroa.

Kahden vastauksen osalta siirtymisen muihin kuituihin tulkitaan ylittävän 5 prosenttia, vaikka vastauksessa ei mainita siirtymisen määrää (sivuilla 676–684 ja 485–494).

Osapuolten analyysiin sisältyy toinenkin vastaus, joka on itse asiassa yleisluontoinen, eikä siinä erityisesti mainita, milloin kyseinen asiakas siirtyisi käyttämään muita kuituja eikä sitä, missä määrin siirtyminen tapahtuisi (sivuilla 668–675).

⁵³ Osapuolten vastauksessaan (liitteet 6 ja 7) mainitsevat esimerkit edustavat selvästi alle 10 prosenttia niiden koko asiakaskunnasta.

⁵⁴ Tiedot on toimitettu osapuolille 11 päivänä syyskuuta 2001 (ks. edellä 10 kohta).

kuituihin siirtymisen vuoksi noin 15 prosenttia (ETA:sta olevat asiakkaat) tai alle 10 prosenttia (sekä ETA:sta että sen ulkopuolelta olevat asiakkaat)⁵⁵ Tällaista muiden kuitujen käyttöön siirtymisestä johtuvaa 10–15 prosentin myynnin menetystä ei voida pitää riittävänä tekemään hinnankorotuksista kannattamattomia.

68. Tämä pitää paikkansa, vaikka huomioon otettaisiin myös nykyinen ylikapasiteettitilanne, koska osapuolet voisivat valita strategiakseen kokonaisten tuotantolaitosten (tai vain tiettyjen tuotantolinjojen) sulkemisen tai niiden tuotannon "jäädettämisen" kiinteiden kustannusten supistamiseksi. Tuotannon supistaminen pienentäisi joka tapauksessa muuttuvia kustannuksia. Nämä kustannussäästöt ja korotetuista hinnoista saatavat tuotot kompensoisivat selvästi muiden kuitujen käyttöön siirtymisestä aiheutuneen tuottojen vähenemisen.⁵⁶ Jopa huomattavasti yli 10 prosentin tuotannon leikkaukset voivat olla tuottavia, jos hintoja nostetaan 10 prosentilla.

b) Tarjontapuolen korvattavuus

⁵⁵ Mainittu prosentiosuus tarkoittaa menetettyä myyntiä verrattuna tähän kysymykseen vastanneille asiakkaille myytyyn koko määrään, kun osa asiakkaista siirtyy käyttämään muita kuituja. Vastanneiden asiakkaiden otos on edustava ja kattaa noin 50 prosenttia osapuolten kokonaisymynnistä ETA:ssa. Komissio on esittänyt myös tutkimuksen I vaiheessa samankaltaisen kysymyksen. Koska mainittuun kysymykseen liittyy nimenomainen arvio jalostusketjussa pitemmällä olevien asiakkaiden reaktioista, sitä käsitellään jäljempänä 239–242 kohdassa yhdessä toimenpiteestä aiheutuvien kilpailupaineiden kanssa.

⁵⁶ Asiaa voidaan havainnollistaa vuoden 2000 tuotantolukuihin perustuvalla hypoteettisella keskittymän jälkeisellä tilanteella:

Jos Acordis olisi päättänyt supistaa Mobilen ja Grimsbyn tuotantoaan 15 prosentilla ja toimia vain yhden laitoksen varassa, kyseisen laitoksen tuotantokustannukset olisivat pienentyneet merkittävästi. Tästä johtuva keskimääräisten tuotantokustannusten supistuminen yhdistettäisiin sitten laskelmiin, joilla Acordisin 10 prosentin hinnannousun ansiosta lisääntynyt voitto myytyä tonnia kohti tasoitettaisiin myynnin 15 prosentin supistumisesta johtuvalla voittojen vähenemisellä.

Voidaan olettaa, että 10 prosentin hinnankorotus olisi kasvattanut Acordisin voittomarginaalia paljon enemmän kuin 10 prosenttia. Näin ollen 10 prosentin hinnankorotus olisi ollut Acordisille erittäin tuottoisa keskittymän jälkeisessä tilanteessa, jossa Lenzing ei enää olisi sen todellinen kilpailija. (Lenzingin huomiotta jättämisen lisäksi toinen laskentaa yksinkertaistava oletus tässä arvioissa on, että toimintojen lopettamisesta ei katsottaisi aiheutuvan lainkaan kustannuksia.)

Nettomyyntihinnan 10 prosentin korotuksesta aiheutuvaksi arvioitua voittomarginaalien kasvua voidaan pitää suhteettomana. Tässä asiassa on otettava huomioon, että komissio ei voi esittää tarkkaa arviota Acordisin lyocellin myynnin voittomarginaaleja vuonna 2000, koska Acordisin ilmoittamat kiinteät valmistuskustannukset ja muuttuvat tuotantokustannukset eivät ilmeisesti sisällä markkinointi-, jakelu- eikä T&K-kustannuksia. Keskimääräisten valmistuskustannusten ja myyntihintojen väliset marginaalit olivat noin [...] prosenttia myyntihinnasta. Hintojen korottaminen 10 prosentilla olisi lisännyt näitä valmistuskustannukset ylittäviä marginaaleja yli [...] prosentilla ja voittomarginaaleja todennäköisesti vielä enemmän. (Vastaava kapasiteetin vähentämisestä tuotantolaitoksia sulkemalla ja kapasiteetin käyttöastetta lisäämällä saavutettava voiton maksimointi olisi mahdollista toteuttaa myös sulkemalla Heiligenkreuzin laitos.)

On huomattava, että komission esimerkkiä ei ole tarkoitettu tarkaksi laskelmaksi eikä kuvaukseksi todellisesta tilanteesta. Sillä pyritään vain havainnollistamaan tosiseikkaa, että myynnin lasku alle 10 prosentilla ei välttämättä estä hypoteettisen lyocelliä tuottavan monopolirytyksen voiton maksimointia. Kysynnän kehityksestä riippuen paljon suuremmatkin myyntimäärän laskut voivat edelleen osoittautua mahdolliselle monopoliasemassa olevalle yritykselle tuottaviksi.

69. Synteettiset kuidut ja selluloosapohjaiset tekokuidut eivät ole keskenään korvattavissa tarjontapuolella, koska niiden valmistuksessa käytetään täysin eri materiaaleja ja täysin erilaisia tuotantoprosesseja sekä -laitoksia.
70. Myöskään lyocell ja viskoosikatkokuitu eivät ole tarjontapuolella keskenään korvattavissa. Vaikka viskoosi- ja lyocellkatkokuidut ovat kumpikin selluloosapohjaisia kuituja, lyocellia tuotetaan erillisissä laitoksissa täysin erilaisen tuotantoprosessin avulla. Sen tuotannossa käytetään liuoskehräysprosessia, jossa kuitua valmistetaan suoraan liuottamalla puumassaa orgaanisissa liuotteissa (viskoosia valmistetaan puolestaan erilaisen kemiallisen liuotus- ja ksantatointiprosessin avulla, jossa lyocellprosessista poiketen luodaan ensin johdannainen, sitten ksantaatti liuotetaan laimennettuun natriumhydroksidiin ja ekstrudoidaan lopulta kehrusuuttimien läpi). Lyocellin tuotannossa tarvitaan erityislaitteita ja -koneita. Tuotantotekniikka on hyvin pääomavaltaista, joten lyocellin tuotantokustannukset ovat nykyisin ylivoimaisesti suuremmat kuin minkään muun selluloosapohjaisen tekokatkokuidun.⁵⁷ Toisaalta lyocellin tuotanto on ympäristöystävällistä erityisesti verrattuna viskoosin tuotantoon, koska selluloosan liuottamiseen käytetty liuote (NMMO) ja lyocellin tuotantoprosessissa käytetty vesi voidaan hyvin pitkälle kierrättää.
71. Kilpailijoiden käsityksen mukaan, mitä ilmoituksen tehnyt osapuoli ei ole kiistänyt, tuotannon vaihtaminen viskoosikatkokuidusta lyocelliin tai päinvastoin edellyttää kokonaan uuden laitoksen rakentamista eikä ole näin ollen mahdollista ilman, että siitä aiheutuu huomattavia kustannuksia ja pitkiä tuotannon viiveitä.

c) Hintakorrelaatioanalyysi, hintojen ristijoustop

72. Merkityksellisiä tuotemerkkinoita määritellessään komissio ottaa huomioon sellaiset aiemmin ilmenneen korvattavuuden ominaispiirteitä koskevat määrälliset todisteet, jotka kestävät tiukan tarkastelun.⁵⁸ Nyt tarkasteltavana olevassa asiassa komissio on analysoinut viskoosikatkokuidun ja sen potentiaalisten korvaavien kuitujen hintakorrelaatiot ja hintojen ristijoustop ilmoitetun keskittymän osapuolten toimittamien kuukausittaista myyntiä koskevien tietojen perusteella. Tutkitut tiedot koskevat kymmenen vuoden ajanjaksoa tammikuusta 1991 toukokuuhun 2001. Komission analyysin tulokset tukevat edellä esitettyjä päätelmiä tuotemerkkinoiden erillisyydestä.

– Hintakorrelaatioanalyysi: viskoosikatkokuitu ja muut kuitutyypit

73. Hintakorrelaatioanalyysin tarkoituksena on mitata tietyn tuotteen hintaherkkyys suhteessa väitetyin korvaavan tuotteen hintaan. Tarkasteltavana olevassa asiassa analyysillä pyrittiin mittaamaan viskoosikatkokuidun ja muiden kuitutyypien välistä kilpailupainetta. Sen tulokset osoittavat, että viskoosikatkokuitu ei korreloi tekstiili-

⁵⁷ Sekä kilpailijat että asiakkaat olettavat kuitenkin, että nämä tuotantokustannukset saattavat laskea merkittävästi, kun tämän suhteellisen uuden tekniikan tutkimukseen ja kehitykseen tehdyt merkittävät investoinnit saadaan katetuksi sen tuotoilla. On muistettava, että lyocellin tuotantoprosessi sisältää itse asiassa vähemmän tuotantovaiheita kuin viskoosin tuotantoprosessi.

⁵⁸ Komission tiedonanto merkityksellisten markkinoiden määritelmästä yhteisön kilpailuoikeuden kannalta, EYVL C 372, 9.12.1997, s. 5 (39 kohta).

eikä kuitukangassovelluksissa riittävästi puuvillan, polyesterin eikä polypropeenin kanssa, jotta näiden kuitujen voitaisiin katsoa kuuluvan samoille merkityksellisille markkinoille.

74. Mittaria, jolla kahden hintoja koskevan aikasarjan yleinen riippuvuus toisistaan ja samalla kahden tuotteen keskinäinen korvattavuusaste määritetään, sanotaan korrelaatiokertoimeksi. Positiivinen korrelaatiokerroin määritellään välille 0 ja +1. Mitä korkeampi kahden tuotteen välinen korrelaatioaste on (eli mitä lähempänä lukua +1 korrelaatiokerroin on), sitä todennäköisempää on, että molemmat tuotteet kuuluvat samoille tuotemarkkinoille. Taulukossa 1 esitetyt tiedot osoittavat, että viskoosikatkokuidun ja puuvillan välillä ei ole merkittävää hintakorrelaatiota. Sitä ei ole myöskään viskoosikatkokuidun ja polyesterin välillä eikä viskoosikatkokuidun ja polypropeenin välillä. Edes suurin kerroin ($\sigma = 0,44$), joka osoittaa viskoosikatkokuidun ja polyesterin välistä korrelaatiota, ei ole tarpeeksi suuri, jotta sen perusteella voitaisiin olettaa tuotteiden kuuluvan samoille tuotemarkkinoille.⁵⁹

	Puuvilla⁶⁰	Polyesteri AH⁶¹	Polyesteri KH⁶²	Polypropeeni AH⁶²	Polypropeeni KH⁶²
Viskoosikatko- kuitu⁶²	0,04	0,39	0,44	0,06	0.24

Taulukko 1: Komission viskoosikatkokuitua koskevan hintakorrelaatioanalyysin tulokset

– *Hintojen ristijoustoja koskeva analyysi: viskoosikatkokuitu ja muut kuitutyypit*

75. Myös hintojen ristijoustoja koskeva analyysi tukee edellä esitettyjä päätelmiä merkittävien tuotemarkkinoiden määritelmästä. Hintojen ristijoustoilla mitataan tietyn tuotteen kysynnän muutosta muiden tuotteiden hinnan muuttuessa ja näin saadaan tietoa siitä, missä määrin tuotteet ovat kysynnän kannalta toisiaan korvaavia. Tarkasteltavana olevassa asiassa analyysillä pyrittiin mittaamaan viskoosikatkokuidun kysynnän muuttumista, kun puuvillan, polyesterin ja polypropeenin hinnat muuttuivat. Analyysin tulokset osoittavat, että puuvillan, polyesterin ja polypropeenin aikaisemmat hintojen vaihtelut eivät ole merkittävästi

⁵⁹ Tämä päätelmä on komission vakiintuneen käytännön mukainen. Taulukossa 1 esitettyjä korrelaatioita suuremmat luvut on katsottu aikaisemmissa päätöksissä riittämättömiksi. Komissio on pitänyt 0,80 ylittäviä lukuja suurina ja 0,65 alittavia pieninä. Ks. esimerkiksi asiassa COMP/M.1939 – *Rexam (PLM)/American National Can* 19 päivänä heinäkuuta 2000 tehty komission päätös (12 kohta).

⁶⁰ Lähde: osapuolten vastaukset komission 7 päivänä kesäkuuta 2001 päivättyyn pyyntöön toimittaa tietoja.

⁶¹ Lähde: osapuolten vastaukset komission 7 päivänä kesäkuuta 2001 päivättyyn pyyntöön toimittaa tietoja. Osapuolet ovat ilmoittaneet, että polyesterillä ja polypropeenilla on tavallisesti kahdenlaiset loppikäyttäjille määritellyt hinnat: alhaiset hinnat (AH) ja korkeat hinnat (KH). Tämän tiedon lähde on PCI-Fibres & Raw Materials. PCI:n mukaan KH tarkoittaa listahintaa tai/ja hintaa, jonka pieni käyttäjä maksaa. AH puolestaan on hinta, jonka suuri käyttäjä käytännössä maksaa.

⁶² Lähde: osapuolten vastaukset komission 7 päivänä kesäkuuta 2001 päivättyyn pyyntöön toimittaa tietoja.

muuttaneet viskoosikatkokuidun kysyntää ja näin ollen myös ne viittaavat siihen, että viskoosikatkokuidulla on erilliset tuotemarkkinat.

76. Mitä suurempi kahden tuotteen välinen jousto on (eli mitä suurempi kerroin on), sitä todennäköisempää on, että molemmat tuotteet kuuluvat samoille tuotemarkkinoille. Yleisesti katsoen jos hintojen ristijousto on alle +1, tuotteet eivät ole käytännössä toisiaan korvaavia tuotteita. Kuten oheinen taulukko 2 osoittaa, viskoosikatkokuidun ristijoustopuuvillan, polyesterin ja polypropeenin kanssa jäävät lähes nolliin. Näin ollen viimeksi mainittuja tuotteita ei voida pitää viskoosikatkokuitua korvaavina tuotteina.

Viskoosikatko- kuitu/puuvilla	Viskoosikatko- kuitu/polyesteri	Viskoosikatkokuitu/poly- propeeni
[0,05 – 0,10]	[0,04 – 0,15]	[0,03 – 0,10]

Taulukko 2: Komission laskelmiin perustuvat viskoosikatkokuidun hintojen ristijoustopuuvillan, polyesterin ja polypropeenin kanssa jäävät lähes nolliin.

– *Hintakorrelaatioanalyysi: viskoosikatkokuitu ja lyocell*

77. Viskoosikatkokuidun ja lyocellin korrelaatiokertoimet jäävät pieniksi riippumatta siitä, tarkastellaanko lyocellin tekstiililohkoa vai kuitukangaslohkoa (tai markkinoiden alalohkoja). Viskoosikatkokuidun lohkoista (tai markkinoiden alalohkoista) riippumatta lyocellin ja viskoosikatkokuidun korrelaatio jää pieneksi, se on vain noin 0,08–0,47. Myös lyocellin ja polyesterin sekä lyocellin ja puuvillan välisen korrelaatioanalyysin tuottamat kertoimet vaihtelevat välillä 0,23–0,6. Myös nämä arvot viittaavat erillisten tuotemarkkinoiden olemassaoloon.⁶³

– *Osapuolten vastaus*

78. Osapuolet väittävät vastauksessaan⁶⁴, että komissio on liioitellut korrelaatioanalyysin merkitystä ja luotettavuutta ja laiminlyönyt kuitutyypistä toiseen siirtymistä kuvaavien todellisten esimerkkien täydellisen tutkimisen.
79. Vaikka komissio on ottanut nämä väitteet huomioon, se ei pidä niitä vakuuttavina. Ekonometristen ja tilastollisten testien käyttö on merkityksellisten markkinoiden määrittelyä koskevassa komission tiedonannossa vahvistetun komission vakiintuneen käytännön mukaista⁶⁵. Komission tekemä tuotemarkkinoiden määrittely ei tässä asiassa myöskään perustu ensisijaisesti hintakorrelaatiota ja hintojen ristijoustopuuvillan, polyesterin ja polypropeenin kanssa jäävät lähes nolliin. Näin ollen viimeksi mainittuja tuotteita ei voida pitää viskoosikatkokuitua korvaavina tuotteina.

⁶³ Yhdenmukaisten tietojen puuttuessa komissio ei ole pystynyt laskemaan lyocellin hintojen ristijoustopuuvillan, polyesterin ja polypropeenin kanssa jäävät lähes nolliin.

⁶⁴ Vastauksen 2.2 kohdassa (kolmas luetelmakohta), 2.16 kohdasta alkaen ja 3.11 kohdassa.

⁶⁵ Komission tiedonanto merkityksellisten markkinoiden määrittelmästä yhteisön kilpailuoikeuden kannalta, EYVL C 372, 9.12.1997, s. 5 (39 kohta).

kysyntä- ja tarjontapuolen arvioihin ja näin ollen siirtymistä muiden kuitujen käyttöön koskevien riittävien esimerkkien puutteeseen (ks. edellä 32–71 kohta).

d) Pöytäselämä

80. Edellä esitetyistä syistä komissio katsoo, että viskoosikatkokuitu ja lyocell eivät kuulu samoille tuotemerkkinoille⁶⁶ eivätkä myöskään yleisille katkokuitujen tuotemerkkinoille, jotka käsittäisivät viskoosikatkokuidun ja lyocellin lisäksi puuvillan, polyesterin ja polypropeenin.

4) Viskoosikatkokuitujen merkitykselliset tuotemarkkinat: perustuote ja erikoistuotteet

81. Markkinatutkimus on myös osoittanut, että viskoosikatkokuitujen alalla on otettava huomioon sen jakautuminen edelleen alalohkoihin. Kuitujen erilaisten ominaisuuksien ja sovellusten mukaan voidaan erottaa useita merkityksellisiä tuotemerkkinoita. Erityisesti on syytä erottaa toisistaan viskoosikatkokuitu perustuotteena ja erikoistuotteina. Viimeksi mainitut jakautuvat vielä kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu ja tamponeissa käytettävä viskoosikatkokuitu.

a) Viskoosikatkokuidut perustuotteena

– *Kysyntäpuoli: kaksi tärkeintä asiakasryhmää*

82. Viskoosikatkokuituja perustuotteena käytetään sekä tekstiilisovelluksissa (kehruukuidut) että kuitukangassovelluksissa (non-woven-kuidut). Tekstiilisovelluksissa käytettäviä kuituja ostavat kehrääjät,⁶⁷ kun taas kuitukangassovelluksissa käytettävät kuidut myydään tavallisesti kelatavaran valmistajille.⁶⁸
83. Kysyntäpuolella komission markkinatutkimus on paljastanut tiettyjä eroja näiden kahden asiakasryhmän tarpeissa. Tekstiilisovelluksissa käytettävät kuidut eroavat fyysisesti jossain määrin kuitukangassovelluksissa käytettävistä kuiduista. Myöhemmän jalostusvaiheen tuotantoprosessien asettamista vaatimuksista johtuu, että tekstiiliasiakkaat voivat vain hyvin poikkeuksellisissa tapauksissa käyttää kuitukangastuotteita varten valmistettuja kuituja ja päinvastoin. Tekstiilisovelluksia

⁶⁶ Tämä päätelmä on yhdenmukainen valtiontuesta, jonka Itävalta on myöntänyt Lenzing Lyocell GmbH & Co KG:lle, 19 päivänä heinäkuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2001/102/EY (EYVL 38, 8.2.2001, s. 33) kanssa (ks. kyseisen päätöksen johdanto-osan 52 kohta). Komissiolla on todisteita, joiden mukaan Lenzing tuki tuolloin komission näkemystä, että lyocell ja viskoosikatkokuidut kuuluvat erillisille tuotemerkkinoille.

⁶⁷ On huomattava, että puuvillatyypisen langan kehrääjät tarvitsevat lyhyitä kuituja, kun taas villatyypisen langan kehrääjien käyttämät kuidut ovat pitempiä.

⁶⁸ Kelatavaran valmistajat tuottavat käsiteltyjen kuitujen keloja, jotka myydään muuntajille käytettäväksi erityyppisten lopputuotteiden, kuten pyyhkeiden, lääkinnällisten tuotteiden (esim. näytteenotto-putkien, leikkausvaatteiden) valmistuksessa tai teknisissä sovelluksissa (esim. suodattimissa tai päällystettyinä tukirakenteina kengissä, käsilaukuissa tai autoteollisuuden käyttämissä tuotteissa). Kelatavaran valmistajat eroavat jossain määrin toisistaan riippuen niiden käyttämästä tuotantotekniikasta ja niiden tuotteiden loppukäyttötarkoituksesta.

varten toimitettava viskoosikatkokuitu perustuotteena on useimmiten kiiltävää laatua, kun taas kuitukangassovelluksissa käytettävä viskoosikatkokuitu myydään tavallisesti himmeänä.

– *Riittävä tarjontapuolen korvattavuus*

84. Komission tekemän markkinatutkimuksen tulokset osoittavat kuitenkin kummankin tyyppisten viskoosikatkokuitujen keskinäisen korvattavuuden toimittajapuolella riittäväksi, jotta niiden voidaan katsoa kuuluvan samoille merkityksellisille markkinoille. Tekstiili- ja kuitukangassovelluksissa käytettävät kuidut voidaan valmistaa samoilla tuotantolinjoilla. ETA:ssa nykyisin toimivat viisi viskoosikatkokuidun perustuotteen valmistajaa⁶⁹ tuottavat kuituja kummankin tyyppisiä sovelluksia varten ja voivat vaihtaa helposti tuotantonsa soveltuvaksi tekstiilisovelluksiin tai kuitukangassovelluksiin ilman merkittäviä kustannuksia, riskejä tai pitkää mukautumisaikaa.

– *Päätelmä*

85. Useiden markkinalohkojen olemassaoloon viittaavista kysyntäpuolen eroista huolimatta komissio katsoo, että merkitykselliset tuotemarkkinat eivät ole suppeammat kuin viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinat.⁷⁰

b) Kehruuvärjätyt viskoosikatkokuidut

86. Viskoosikatkokuitua perustuotteena myydään valkaistuna tai luonnonvalkoisena. Kehruuvärjätyin viskoosikatkokuidun erityinen ominaisuus on kuitenkin, että se värjätään jo liuotusvaiheessa eli ennen kuin kuidut muovataan pusertamalla massa kehrusuuttimien läpi.
87. Ilmoituksen tehnyt osapuoli väittää, että kehruvärjätty viskoosikatkokuitu on mahdollista korvata luonnonvalkoisella viskoosikatkokuidun perustuotteella, koska se voidaan värjätä myös tuotantoprosessin myöhemmässä vaiheessa. Komission markkinatutkimus ei ole kuitenkaan vahvistanut tätä näkökantaa. Sen sijaan tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että viskoosikatkokuitu perustuotteena ja kehruvärjätty viskoosikatkokuitu ovat eri tuotteita.

– *Kysyntäpuolen korvattavuus on vähäistä*

88. Kysyntäpuolesta on todettava, että komission kyselyyn vastanneiden kehruvärjättyjä kuituja käyttävien asiakkaiden suuri enemmistö on kieltänyt siirtyvänsä käyttämään luonnonvalkoista viskoosikatkokuidun perustuotetta, jos kehruvärjätyin viskoosikatkokuidun hinnoissa toteutettaisiin vähäinen mutta pysyvä 5–10 prosentin korotus. Kehruuvärjättyä viskoosikatkokuitua ostavien asiakkaiden haluttomuus siirtyä käyttämään toisentyypistä kuitua johtui pääasiassa hintaan ja laatuun liittyvistä syistä.

⁶⁹ Acordis, Lenzing, suomalainen Säteri Oy, ruotsalainen Svenska Rayon ja espanjalainen SNIACE.

⁷⁰ Vaikka markkinat määriteltäisiin suppeammiksi, komission kilpailua koskeva analyysi eivät kuitenkaan muuttuisi merkittävästi.

89. Komission haastattelemat asiakkaat totesivat, että tuotantoprosessin myöhemmässä vaiheessa värjättyihin kuituihin verrattuna kehuuvärjättyjen viskoosikatkokuitujen värinpitävyys oli erityisesti auringonvalossa ylivoimainen (valonkestävyys). Lisäksi asiakkaat mainitsivat, että kuitujen värjäykseen tuotantoprosessin myöhemmässä vaiheessa tarvittavat investoinnit olisivat huomattavia.⁷¹ Ne korostivat myös, että kehuuvärjättyjen viskoosikatkokuitujen käyttö oli aivan välttämätöntä tietyissä sovelluksissa, erityisesti värillisissä kotitalouskäyttöön tarkoitetuissa puhdistuspyyhkeissä ja tietyntyyppisissä erikoislangoissa (kaksivärisissä langoissa).
90. Monet komission kyselyyn vastanneista asiakkaista viittasivat myös hintaan liittyviin syihin. Toisaalta kehuuvärjätyn viskoosikatkokuidun keskimääräinen hintataso on noin [...] prosenttia korkeampi⁷² kuin tekstiili- tai kuitukangassovelluksiin tarkoitettun värjäämättömän viskoosikatkokuidun perustuotteen hinta. Hintaero johtuu kehuuvärjätyn viskoosikatkokuidun tuotannon suuremmasta työvaltaisuudesta ja erityispuhdistuksen tarpeesta siirryttäessä väristä toiseen. Toisaalta kehuuvärjättyä viskoosikatkokuitua pidetään edelleen hinnaltaan edullisempänä kuin tuotantoprosessin myöhemmässä vaiheessa värjättyä viskoosikatkokuidun perustuotetta, vaikka sen hinnan oletettaisiin nousseen 5–10 prosenttia.
91. Osapuolet väittävät vastauksessaan,⁷³ että värjäyksen jälkeiseen tilanteeseen mukautetut kehuuvärjättyjen ja värjäämättömien (luonnonväristen) kuitujen hintaerot ovat pienemmät kuin komissio on esittänyt. Osapuolet väittävät, että erot vaihtelevat [...]*
92. Komissio on ottanut huomioon tämän väitteen mutta on edelleen sitä mieltä, että kehuuvärjättyjen kuitujen ja luonnonväristen perustuotekuitujen hintojen välillä on merkittävä ero. Väriaineiden hinnasta voidaan vielä todeta, että osapuolten vastauksessaan esittämien lukujen ja komission väitetiedoksiannossa esittämien lukujen ero johtuu siitä, että osapuolet vähentävät kehuuvärjättyjen kuitujen hinnoista myös korkeammat palkkakustannukset ja jätteiden käsittelykustannukset. Komission päätarkoituksena ei kuitenkaan ollut perustaa laskelmaansa näiden kahden tuotteen erilaiseen kustannusrakenteeseen tarjontapuolella, vaan asiakkaiden käsitykseen kysyntäpuolella, että kuitujen värjäyksestä myöhemmin tuotantoprosessin aikana aiheutuu enemmän kustannuksia. Osapuolet eivät ole kiistäneet tätä vastauksessaan.

– *Tarjontapuolen korvattavuus on vähäistä*

93. Myös tarjontapuolella toiseen kuitutyyppiin vaihtamiselle on olemassa esteitä. Kaksi eurooppalaista toimittajaa, jotka eivät nykyisin tuota kehuuvärjättyjä kuituja, ovat ilmoittaneet, että kehuuvärjätyn viskoosikatkokuidun pieni mutta pysyvä 5–10 prosentin hinnankorotus ei merkitsisi niille riittävää kannustinta siirtyä tuottamaan kehuuvärjättyä viskoosikatkokuitua. Lisäinvestointeja edellyttävät myös väriaineen

⁷¹ Noin 1 miljoonan euron investoinnit todettiin tarpeellisiksi.

⁷² Perustuu Lenzingin ja Acordisin ilmoittamiin vuoden 2000 nettomyyntihintoihin. Näin ollen komissio myöntää, että väitetiedoksiannossa ilmoitettu suhde [...] voi olla hieman liian korkea. [...]*. Komissio myöntää myös, että näissä luvuissa ei oteta huomioon väriaineesta aiheutuvia lisäkuluja.

⁷³ Vastauksen 2.29 kohdassa.

sekoittaminen, testaus ja ruiskuttaminen sekä kuitujen jälkikäsitteily ja kuivaus.⁷⁴ Jotkin kilpailijat ilmoittivat myös, että niiden osalta kehruuvärjätyin viskoosikatkokuidun tuotanto, jolle ominainen piirre ovat pienet sarjat, ei olisi taloudellisesti toteuttamiskelpoinen ratkaisu, vaikka hinta nousisi 5–10 prosenttia.

– *Hintakorrelaatioanalyysi*

94. Komission hintakorrelaatioanalyysi sisältää lisätodisteita kehruuvärjätyin viskoosikatkokuidun erillisistä markkinoista (ks. jäljempänä 107–109 kohta ja taulukko 3).

– *Päätelmä*

95. Näin ollen voidaan päätellä, että viskoosikatkokuitu perustuotteena ja kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu muodostavat erilliset tuotemarkkinat.

c) Tamponeissa käytettävät viskoosikatkokuidut

96. Sen lisäksi, että viskoosikatkokuitu perustuotteena ja kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu erotetaan toisistaan, on tamponeissa käytettävät viskoosikatkokuidut huomioitava erikseen. Näitä kuituja käyttävien asiakkaiden ryhmä on erillinen, koska tamponeissa käytettävät viskoosikatkokuidut myydään suoraan lopputuotteen valmistajille. Sekä tekstiili- että kuitukangassovelluksiin tarkoitettu viskoosikatkokuitu perustuotteena⁷⁵ myydään yleensä välituottajille, eli kehrääjille tekstiilisovelluksia varten ja kelatavaran valmistajille kuitukangastuotteita varten.⁷⁶

– *Tuotteen erityispiirteet*

97. Markkinatutkimuksen tulokset ovat osoittaneet, että tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun fyysiset ja antibakteeriset ominaisuudet eroavat merkittävästi kaiken muun tyyppisistä viskoosikatkokuiduista, koska ne täyttävät tiukemmat turvallisuuteen, laatuun ja sääntelyyn liittyvät vaatimukset. Tuottajien on taattava niiden mikrobiologinen puhtaus. Kuitujen on oltava muita kuituja tasalaatuisempia ja imukykyisempiä ja niiden nesteenpidätuskyvyn on oltava muita suurempi. Tamponien tuottajat ovat yhtä mieltä siitä, etteivät ne voi käyttää muun tyyppisiä viskoosikatkokuituja, kuten tekstiilikäyttöön tai kuitukankaisiin tarkoitettua viskoosikatkokuitua perustuotteena tai kehruuvärjättyä viskoosikatkokuitua (ks. edellä 82–85 ja 86–95 kohta).

⁷⁴ Ilmoituksen tehnyt osapuoli on arvioinut, että viskoosikatkokuitua tuottavan laitoksen varustaminen kehruuvärjätyin viskoosikatkokuidun tuotantoa varten merkitsee noin [...] euron pääomakustannuksia, kun kapasiteetti on 10 000 tonnia vuodessa.

⁷⁵ Mahdollisen poikkeuksen muodostavat puuvillavanuun käytettävät kuidut (ks. jäljempänä 104 kohta), jotka voidaan myydä myös suoraan lopullisen tuotteen valmistajille.

⁷⁶ Tämä koskee myös tapauksia, joissa yritykset tuottavat sekä tamponeja että muita viskoosituotteita, kuten henkilökohtaisia hygieniatuotteita tai vauvanhoitoon tarkoitettuja puhdistuspyyhkeitä. Silloin yritykset ostavat tamponeihin tarkoitettuja viskoosikatkokuituja suoraan viskoosikatkokuidun tuottajalta, kun taas kelatavaran valmistajat toimittavat niiden muihin tuotteisiin tarkoitettua raaka-aineen (ks. edellä 82 kohta ja alaviite 69).

– *Kysyntäpuolen korvattavuus puuvillalla on vähäistä*

98. Vaikka keskittymän osapuolet väittävät, että viskoosikatkokuitu voidaan korvata puuvillalla joko valmistamalla tamponeja 100-prosenttisesta puuvillasta tai puuvillan ja viskoosin sekoituksesta, komission markkinatutkimus ei tue tätä väitettä. Tamponien tuottajat ovat ilmoittaneet yksimielisesti, että viskoosikatkokuidun osuutta niiden tuotteissa voidaan supistaa vain vähän tuotteen laatua heikentämättä, koska viskoosikatkokuidulla on ylivoimainen imukyky ja nesteen pidätyskyky. Yhden kokonaan puuvillaisen tamponituotteen tuotanto on jopa lopetettu laatusyistä. Vähäinen mutta pysyvä hintojen nousu 5 prosentilla ei saisi yhtään tamponinvalmistajaa lisäämään puuvillan osuutta tuotteessaan. Jos tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun hinta nousisi 10 prosenttia, vain yksi asiakas supistaisi kuitusekoituksensa viskoosipitoisuutta marginaalisesti 5–10 prosentilla, mutta yksikään muu asiakas ei muuttaisi sekoitussuhdettaan lyhyellä eikä keskipitkällä aikavälillä. Yksi asiakas on jopa ilmoittanut harkitsevansa hintakehityksestä riippumatta tamponiensa puuvillapitoisuuden pienentämistä eikä lisäämistä.
99. Tamponinvalmistajat pitävät kuidun vaihtamisen esteitä suurina, koska tamponeissa käytettävien kuitujen on täytettävä edellä mainitut laatuvaatimukset ja tietyissä tapauksissa virallinen hyväksyntä on pakollinen. Vaihtoon kuluva aika ja sen vaatimat kustannukset, aiheutuvat tuotannon menetykset ja laadun heikkenemisen riskit ovat myös merkittäviä esteitä. On myös todettu, että tamponien ostajien epäluuloisuus geenimuunneltuja tuotteita kohtaan on lisääntynyt. Geenimuunneltu puuvilla kuuluu näihin tuotteisiin, mikä on entisestään vähentänyt mahdollisuuksia korvata tamponeissa käytettävä viskoosikatkokuitu puuvillalla. Komission markkinatutkimuksen tuloksista voidaan näin ollen päätellä, että tamponeissa käytettävä viskoosikatkokuitu ei kuulu samoille tuotemerkkinoille kuin puuvilla. Tämän päätelmän vahvistaa myös komission hintakorrelaatioanalyysi (ks. jäljempänä 107–109 kohta ja taulukko 3).

– *Puuvillavamuun käytettävän viskoosikatkokuidun kysyntäpuolen korvattavuus on vähäistä*

100. Yksi keskittymän osapuolista väittää, että tamponeissa käytettävä viskoosikatkokuitu voidaan korvata puuvillavanua varten valmistetulla viskoosikatkokuidulla. Se käyttää esimerkkinä tamponinvalmistajaa, joka käyttää väitteen mukaan samantyyppistä viskoosikatkokuitua sekä tamponien että puuvillavanun valmistuksessa.⁷⁷
101. Vaikka tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun käyttö henkilökohtaisiin hygieniatuotteisiin tarkoitetun puuvillavanun valmistuksessa voikin olla mahdollista, käänteinen korvattavuus ei ole osoittautunut riittäväksi, jotta nämä kaksi kuitutyyppeä voitaisiin sisällyttää samoille merkityksellisille markkinoille. Markkinatutkimuksen yhteydessä on sen sijaan käynyt ilmi, että vain yksi tamponien valmistaja käyttäisi puuvillavanuun tarkoitettuja kuituja tamponien tuotannossa, koska kuitutyyppeiden ominaispiirteet ovat erilaisia ja tamponeille on asetettu tiukemmat kliiniset ja mikrobiologiset vaatimukset. Näin ollen puuvillavanun tuotantoon tarkoitetut puuvilla- tai viskoosikuidut eivät kuulu samoille tuotemerkkinoille kuin tamponeissa käytettävä viskoosikatkokuitu.

⁷⁷ Myös yksi eurooppalainen tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun valmistaja myy samoja kuituja sekä puuvillavanun että tamponien valmistukseen.

102. Osapuolet väittävät myös, että tarjontapuolen korvattavuus muuntotyypisten viskoosikatkokuitujen kanssa on riittävä ja mahdollistaa viskoosikatkokuidun tuottajien helpon siirtymisen tuottamaan tamponeissa käytettävää viskoosikatkokuitua. Markkinatutkimus ei ole vahvistanut tätä näkökantaa. Yksi osapuolten eurooppalaisista kilpailijoista, joka tuottaa jo jonkin verran tamponeissa käytettävää viskoosikatkokuitua, voisi siirtyä tuottamaan tätä kuitutyyppiä.⁷⁸ Loput kaksi eurooppalaista viskoosikatkokuitujen tuottajaa, jotka eivät nykyisin tuota tamponeissa käytettävää viskoosikatkokuitua, ovat ilmoittaneet selvästi, että ne eivät siirtyisi tuottamaan kyseisiä kuituja, jos hinnat nousisivat pysyvästi 5–10 prosenttia. Yksi tuottajista on maininnut huomattavat investoinnit, joita kyseinen muutos edellyttäisi,⁷⁹ ja toinen on viitannut kaupallisiin syihin.

– Päätelmä

103. Näin ollen komissio päätelee, että tamponeissa käytettävä viskoosikatkokuitu muodostaa erilliset tuotemarkkinat.

d) Henkilökohtaisia hygieniatuotteita varten tarkoitetussa puuvillavanussa käytettävät viskoosikatkokuidut

104. Termejä puuvillavanu ja vanu käytetään joskus vaihtoehtoisina ja joskus niiden merkityserona on, että puuvillavanua käytetään henkilökohtaisissa hygieniatuotteissa ja vanua täyteenä anorakeissa, makuupusseissa, auton istuimissa jne. Vanuun (jälkimmäisessä mielessä) tarkoitettu viskoosikatkokuitu sisältyy (kuitukangastyyppisen) viskoosikatkokuidun perustuotteen lukuihin, jotka ilmoituksen tehnyt osapuoli on esittänyt.⁸⁰ Kysymys siitä, muodostaako henkilökohtaisiin hygieniatuotteisiin tarkoitetussa puuvillavanussa käytetty viskoosikatkokuitu erilliset tuotemarkkinat, vai kuuluuko se laajemmille markkinoille, voidaan jättää avoimeksi. Alan pienuus huomioon ottaen ei henkilökohtaisiin hygieniatuotteisiin tarkoitetussa puuvillavanussa käytetyn viskoosikatkokuidun mahdollinen liittäminen viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoihin vaikuta merkittävästi viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoiden kilpailulliseen arviointiin. Henkilökohtaisissa hygieniatuotteissa käytettävän puuvillavanun kokonaismarkkinat ETA:ssa vastaavat (määrällisesti) alle [1–5 prosenttia]* viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoista ([alle 10 000]* tonnia). Ilmoitettu toimenpide ei aiheuttaisi kilpailuongelmia, vaikka

⁷⁸ Kyseisen yrityksen tapauksessa siirtyminen merkitsisi vain tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun tuotantokapasiteetin lisäämistä eikä tuloa markkinoille uutena valmistajana. Kyseinen tuottaja ei ole kuitenkaan vahvistanut edes mahdollisuutta, että se muuttaisi tällä tavoin tuotantokapasiteettiaan.

⁷⁹ Ilmoituksen tehnyt osapuoli toteaa myös, että tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun tuotanto edellyttää tiettyjen laatu- ja puhtauskriteerien täyttymistä ja tarkastuksissa edellytetään erityislaitteita sekä puhtaita varastoja kuitujen saastumisen ehkäisemiseksi. Niissä olisi noudatettava EDANAn (Euroopan kuitukangasalan järjestö) vapaaehtoista menettelytapasäännöstöä (Acordisin vastaus komission 15 päivänä toukokuuta 2001 päivättyyn tietopyyntöön).

⁸⁰ Muissa kuin hygieniatuotteissa käytettävä vanu ei eroa merkittävästi muista kuitukangastuotteista (tuotteiden lisäaineissa on joitakin pieniä eroja, mutta siirtyminen kuitutyypistä toiseen on helppoa).

henkilökohtaisiin hygieniatuotteisiin tarkoitettussa puuvillavanussa käytetylle viskoosikatkokuidulle määriteltäisiin erilliset tuotemarkkinat. Koska osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus ei ylitä 15 prosenttia kyseisistä markkinoista, niitä ei edes pidettäisi vaikutusalaan kuuluvina markkinoina.

e) Muut viskoosikatkokuituiset erikoistuotteet ja viskoositouvi

105. Sekä Lenzing että Acordis tuottavat muita viskoosikatkokuituisia erikoistuotteita, joita ei voida korvata millään muilla tässä yhteydessä määritellyillä viskoosikatkokuitutuotteilla. Lenzingin Modal, joka on hyvillä kosteusominaisuuksilla varustettu ja vaativaan tekstiilikäyttöön soveltuva tekstiilikuitu, kuuluu erillisille markkinoille.⁸¹ Acordisin viskoositouvi (jota tuotetaan kolmentyyppisenä, nukattuna, lyhyeksi leikattuna ja märkämenetelmällä valmistettuna touvina) muodostaa ainakin yhden erillisen tuotemarkkinan.⁸² Arviointi sekä kysyntäpuolen (tuotteet ovat ominaisuuksiltaan ja asiakkaan kokemuksen perusteella täysin erilaiset) että tarjontapuolen (tuotteet edellyttävät erillisten tuotantolinjojen käyttöä, joten tuottajat eivät voi vaihdella tuotantoon erikoistuotteiden ja muiden viskoositouvien välillä) kannalta tukee tätä näkökantaa. Tuotemarkkinoiden määritelmä voidaan jättää avoimeksi erään toisen Lenzingin erikoiskuidun, tulenkestävän viskoosikatkokuidun osalta. Sen tuotantomäärät eivät ole merkittäviä ja sen sisällyttäminen viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoille (ainoa tuote, jolla se voitaisiin korvata tarjontapuolella) ei muuttaisi ilmoitetun keskittymän arviointia millään tavalla. Sama koskee useita muita erikoistuotteita, joita Acordis valmistaa ja joiden myyntimäärät ovat vieläkin pienempiä.

106. Jos niille määriteltäisiin erilliset markkinat, yksikään näistä erikoistuotteista ei muodostaisi vaikutusalaan kuuluvia markkinoita, koska osapuolten toiminnot eivät ole yhdelläkään niistä päällekkäisiä.

f) Hintakorrelaatioanalyysi

107. Komission tekemä hintakorrelaatioanalyysi tukee edellä tehtyjä havaintoja merkityksellisistä tuotemarkkinoista viskoosikatkokuidun alalla (ks. jäljempänä taulukko 3).

	Viskoosikatkokuitu perustuotteena	Kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu	Puuvilla	Polyesteri AH	Polyesteri KH	Polypropeeni AH	Polypropeeni KH

⁸¹ Kilpailijoiden suljettua tuotantolaitoksensa Lenzing on nyt tämän tuotteen ainoa valmistaja maailmassa.

⁸² Touvi ei ole tarkasti ottaen katkokuitu, koska ekstrudoitua kuitukimppua ei leikata katkeiksi. Tuotantoprosessin alkuvaiheen samankaltaisuudesta johtuu, että sen katsotaan kuitenkin yleisesti kuuluvan viskoosikatkokuidun kanssa samaan tuoteryhmään.

Viskoosikatko- kuitu perustuotteena	1	0,72	0,44	0,69	0,76	0,27	0,33
Kehruuvärjätty viskoosikatko- kuitu	0,72	1	0,31	0,30	0,40	0,48	0,52
Tamponeissa käytettävä viskoosikatko- kuitu	0,36	0,20	0,43	0,43	0,39	0,34	0,01

Taulukko 3: Viskoosikatkokuidun kolmia erillisiä tuotemerkkinoita koskevan komission hintakorrelaatioanalyysin tulokset. Kertoimet perustuvat osapuolten toimittamiin tietoihin.

108. Erityyppisten viskoosikatkokuitujen (viskoosikatkokuitu perustuotteena ja kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu) välillä havaittu suurin korrelaatio on noin 0,7. Komission analyysi on osoittanut, että tämä kerroin on liian korkea, koska se johtuu yhteisistä kustannuksista ja jossain määrin yhteisestä kehityssuuntauksesta. Osapuolten vuodelta 2000 toimittamien tietojen perusteella kehruuvärjätyn viskoosikatkokuidun kustannukset olivatkin [keskimäärin yli 75-prosenttisesti]* samoja kuin viskoosikatkokuidun perustuotteen kustannukset. Kummankin tuotteen hintasarjat määräytyvät pitkälle näiden yhteisten kustannusten perusteella, ja kustannukset muodostavat [yli 75]* prosenttia kummankin tuotteen nettohinnasta. Näin ollen määritetty korrelaatiokerroin ei ole osoitus kyseisten kahden tuotteen keskinäisestä kilpailusuhteesta vaan niihin vaikuttavista yhteisistä tekijöistä.⁸³
109. Viskoosikatkokuidun perustuotteena ja polyesterin välisen korrelaation (enintään 0,76) osalta kertoimet jäävät sen tason alapuolelle, joka katsotaan yleisesti osoitukseksi laajojen tuotemerkkinoiden olemassaolosta.⁸⁴ Kuten edellä on selitetty,

⁸³ Hintakorrelaatioanalyysi voi osoittaa merkitykselliset markkinat liian laajoiksi, jos niillä ilmenee *näennäistä korrelaatiota*. Näennäinen korrelaatio merkitsee sitä, että korrelaatiokerroimet (esimerkiksi kerroin 0,72 viskoosikatkokuidun perustuotteen ja kehruuvärjätyn viskoosikatkokuidun välillä) johtuu yhteisistä vaikutuksista kuten yhteisistä kustannuksista tai yhteisistä kehityssuuntauksista eikä kyseisten tuotteiden välisestä kilpailusuhteesta.

Yhteiset kehityssuuntaukset: Tämän seikan selvittämiseksi komissio on tehnyt kointegraatiotestin. Yksinkertaisesti ilmaistuna kointegraatiotesti perustuu oletukseen, että kahden hintasarjan ei tulisi pitkällä aikavälillä poiketa toisistaan, mikäli kyseiset tuotteet kuuluvat samoilta markkinoille, jolloin kyseisiä sarjoja kutsutaan ekonometrisin termein *stationaariksi*. Jos taas viskoosikatkokuitu perustuotteena ja kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu kuuluvat eri markkinoille, suhteellisen hinnan tulisi olla kyseisten kahden aikasarjan välillä *ei-stationaarinen*, jolloin suuri korrelaatio kahden aikasarjan välillä johtuu yhteisestä kehityssuuntauksesta. Tässä asiassa tehtyjen tilastollisten testien (katso selvitys jäljempänä kohdasta Unit-root-testi) tulokset ovat jääneet joka kerta kriittisten arvojen alapuolelle. Näin ollen on perusteltua päätellä, että viskoosikatkokuitu perustuotteena ja kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu eivät kuulu samoilta markkinoille.

Unit-root-testi: Komissio on tutkinut ADF-testin (augmented Dickey-Fuller -testi) avulla nollahypoteesiä, jonka mukaan viskoosikatkokuidun perustuotteena ja kehruuvärjätyn viskoosikatkokuidun suhteelliset hinnat ovat toisiinsa nähden ei-stationaariset. Jos testin tulos on kriittistä arvoa alhaisempi, se ei kumoa nollahypoteesiä. Toisin sanoen suhteelliset hinnat eivät osoita pitkän aikavälin tasapainotilaa eivätkä kyseiset kaksi tuotetta kuulu samoilta merkityksellisille markkinoille.

⁸⁴ Taulukossa 1 esitettyjä korrelaatioita suuremmat luvut on katsottu aikaisemmissä päätöksissä riittämättömiksi. Komissio on pitänyt 0,80 ylittäviä lukuja suurina ja 0,65 alittavia pieninä. Ks.

virheellinen suuri korrelaatio voi ilmetä silloin, jos kummankin tuotteen hintoihin vaikuttavat samat tekijät. Tässä erityistapauksessa komission analyysi on osoittanut, että kyseiset korrelaatiokertoimet ovat liian suuret, koska ne johtuvat yhteisestä kehityssuuntauksesta eikä kyseisten kahden tuotteen välisestä kilpailusuhteesta.⁸⁵

110. Vastauksessaan⁸⁶ osapuolet katsovat, että todellista näyttöä siirtymisestä käyttämään toisentyypistä kuitua olisi painotettava enemmän kuin korrelaatiotietoja. Osapuolet viittaavat myös komission korrelaatioanalyysin väitettyihin epäjohton mukaisuuksiin ja heikkouksiin. Ne huomauttavat erityisesti, että
- komissio ilmoittaa väitetiedoksiannon yhdessä kohdassa viskoosin ja polyesterin (KH) korrelaatioksi vain 0,44 ja toisessa kohdassa 0,76;⁸⁷
 - hintakorrelaatioanalyysissä olisi käytettävä tietoja transaktioista;⁸⁸
 - tietojen jaksotus ei ollut asianmukainen,⁸⁹ ja
 - sekä väliaikaiset että pysyvät hinnanmuutokset on tutkittava⁹⁰.
111. Komissio on ottanut huomioon nämä huomautukset ja pitää tässä asiassa tekemiään hintakorrelaatiota ja hintojen ristijoustoja koskevia analyysejä luotettavana merkityksellisten tuotemarkkinoiden määrittelyä varten tehtyjä havaintoja tukevana keinona.
112. Yleisestä kritiikistä, joka koskee komission tapaa käyttää markkinoiden määrittelyssä tällaisia analyysejä, on syytä todeta seuraavaa:
- Kuten edellä (ks. 79 kohta) on selitetty, komissio ei ole koskaan nojautunut yksinomaan hintakorrelaatioita ja hintojen ristijoustoja koskevaan analyysiin, vaan on käyttänyt näitä analyysejä täydentävänä ja markkinatutkimuksensa tuloksia tukevana keinona.
 - Komissio on aina ilmaissut selvästi, että kahden hintasarjan välinen suuri korrelaatio ei ole välttämätön eikä riittävä ehto kahden tuotteen kuulumiselle samoille markkinoille. Sen sijaan komissio pitää korrelaatioita merkinä kilpailun tasosta tietyillä markkinoilla. Komissio on myös samaa mieltä osapuolten kanssa siitä, että korrelaatioanalyysiä on tarkasteltava varoen. Erityisesti se katsoo, että analyysi voi osoittaa liian suuria korrelaatioita (virheellinen positiivinen korrelaatio tai näennäinen korrelaatio), jos kahden tuotteen hintoihin vaikuttavat samat tekijät (eli yhteiset kustannukset) ja/tai yhteinen kehityssuuntaus.

esimerkiksi asiassa COMP/M.1939 – *Rexam (PLM)/American National Can* 19 päivänä heinäkuuta 2000 tehty komission päätös (12 kohta).

⁸⁵ Tämän asian selvittämiseksi komissio on tehnyt kointegraatiotestit (ks. edellä alaviite 84). Testit ovat osoittaneet, että näiden kahden tuotteen välinen suuri korrelaatio johtuu yhteisestä kehityssuuntauksesta eikä viskoosikatkokuidun perustuotteena ja polyesterin välisestä kilpailusuhteesta.

⁸⁶ Vastauksen 2.2 kohdassa (kolmas luetelmakohta), 2.16 kohdasta alkaen ja 3.11 kohdassa.

⁸⁷ Ks. vastauksen 2.19 kohta.

⁸⁸ Ks. vastauksen 2.16 kohta, jossa viitataan viitteeseen 4 ("NERA-asiakirja", erityisesti 3.1 kohta).

⁸⁹ Ks. vastauksen 2.16 kohta, jossa viitataan viitteeseen 4 ("NERA-asiakirja", erityisesti 3.2 kohta).

⁹⁰ Ks. vastauksen 2.16 kohta, jossa viitataan viitteeseen 4 ("NERA-asiakirja", erityisesti 3.4 kohta).

Korrelaatiot voivat myös olla liian pieniä johtuen esimerkiksi vastausten merkittävistä viivästymisistä. Tällaiset puutteet voidaan kuitenkin välttää käyttämällä kointegraatiotestiä tai unit-root-testiä. Juuri näitä testejä komissio on käyttänyt tässä asiassa.⁹¹

113. Komissio ei myöskään ole havainnut analyysinsä tuloksissa epäjohtonmukaisuuksia.
- On korostettava, että testit on tehty osapuolten itsensä toimittamien tietojen perusteella.⁹²
 - Yleisesti katsoen osapuolten ilmoittama viskoosikatkokuidun hinta on väistämättä keinotekoinen ja muodostuu viskoosikatkokuitumarkkinoiden eri alalohkojen yhdistetyistä hinnoista.
 - Koska markkinatutkimuksen tuloksissa on selvästi ilmoitettu, että komission on ollut jaettava markkinat eri alalohkoihin, käytetty viskoosikatkokuidun hinta on viskoosikatkokuidun eri alalohkojen arvojen summa (toisin sanoen eri alalohkojen hinnat on kerrottu vastaavilla määrillä) jaettuna niiden kokonaismäärällä.
 - Komissio on todennut, että viskoosikatkokuidun perustuotteena ja polyesterin välinen korrelaatio on merkitsevä, mutta että kehruvärjätyn viskoosikatkokuidun, tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun ja polyesterin välinen korrelaatio ei ole merkitsevä. Tästä erillisenä toimenpiteenä komissio on samoin osapuolten toimittamien toisten hintatietojen perusteella varmistanut näkemyksensä siitä, että viskoosikatkokuidut muodostavat vähintään yhden erilliset tuotemarkkinat.
 - Se, että komissio on käyttänyt kaksia eri hintasarjoja (sekä viskoosikatkokuidun yhteenlaskettuja hintasarjoja että osapuolten toimittamia markkinoiden kolmea eri alalohkoa koskevia erillisiä hintasarjoja) ja on ottanut ne kaikki huomioon, ei ole millään tavoin epäjohtonmukaista. Epäjohtonmukaista ei ole myöskään se, että yhteenlaskettujen hintasarjojen korrelaatiot eivät vastaa yksittäisten osahintasarjojen korrelaatioiden aritmeettista keskiarvoa. Kun polyesterin (KH) ja viskoosikatkokuidun perustuotteena suhteellisen suuri korrelaatio johtuu yhteisistä kehityssuuntauksista, komissio ei pidä yllättävänä, että näiden yhteisten kehityssuuntausten vaikutus laimenee, kun korrelaatioanalyysiin sisällytetään muut viskoosikatkokuitutuotteet (jotka eivät ehkä kuulu samojen yhteisten kehityssuuntausten vaikutuspiiriin).⁹³
114. Osapuolten transaktiotietoja, jaksotuksia ja väliaikaisia/pysyviä hinnanmuutoksia koskevista huolenaiheista on todettava seuraavaa:
- On syytä muistaa, että osapuolet eivät kyenneet toimittamaan puuvillaa, polyesteriä ja polypropeenia koskevia transaktiotietoja, vaikka komissio oli pyytänyt niitä. Komissio katsoo kuitenkin, että osapuolten toimittamat myyntitiedot osoittivat riittävän tarkasti transaktiointojen keskimääräisen arvon.

⁹¹ Ks. edellä alaviite 84.

⁹² Ks. edellä 77 kohta.

⁹³ On myös syytä huomata, että kolmet viskoosikatkokuitutuotteiden markkinat, joiden korrelaatiot muiden kuitujen kanssa (ja toistensa kanssa) on analysoitu, eivät ole ainoita viskoosikatkokuitumarkkinoiden alalohkoja (ks. edellä 104–105 kohta). Niinpä kyseisten muiden viskoosikatkokuitutuotteiden hinnoilla voidaan olettaa olleen tietty vaikutus esitettyihin viskoosikatkokuidun yhteenlaskettuihin hintasarjoihin.

Erityisesti polyesteristä toimitettuihin tietoihin sisältyy sekä suuria että pieniä asiakkaita ja niitä voidaan pitää tärkeänä todellisia transaktioita kuvaavana mittarina.

- Varmistaakseen tietojen oikean jaksotuksen komissio on testannut korrelaatioanalyysin erilaisilla viipeillä. Testitulosten vaihtelut jäivät kuitenkin merkityksettömän vähäisiksi.
- Ajatellen osapuolten huolta väliaikaisista tai pysyvistä hinnanmuutoksista, tämä seikka on asianmukaisesti otettu huomioon komission unit-root-testeissä.

g) Päätelmä

115. Edellä esitetyistä syistä komissio pääättelee, että viskoosikatkokuitu perustuotteena, kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu ja tamponeissa käytettävä viskoosikatkokuitu muodostavat kukin erilliset tuotemarkkinat.

5) Lyocellin merkitykselliset tuotemarkkinat

116. Kysymys siitä, onko lyocellin markkinat jaettava edelleen alalohkoiksi, voidaan jättää avoimeksi, koska sillä ei olisi vaikutusta ilmoitetun toimenpiteen kilpailulliseen arviointiin (ks. jäljempänä 230–245 kohta).

6) Lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikan merkitykselliset tuotemarkkinat

117. Sekä lyocellkatkokuitujen että lyocellfilamenttilangan tuotanto- ja prosessitekniikka on täysin erillinen kaikkien muiden kuitujen tuotanto- ja prosessitekniikasta.⁹⁴ Viskoositekniikka (ja sen yhteensopivuus ympäristönäkökohtien kanssa) on vakiintunutta ja helposti saatavilla, mutta lyocellin tuotantotekniikka on melko nuorta. Sitä on kehitetty 1970-luvulta alkaen ja sen ensimmäiset kaupalliset sovellukset otettiin käyttöön 1990-luvulla. Sen ominaispiirteisiin kuuluu patenttien suuri määrä. Vaikka osa alkuperäisistä patenteista ei ole enää voimassa, tämä ei koske niistä kaikkia. Voimassa ovat vielä lähinnä tuotantoprosessiin ja lyocellin jalostukseen liittyvät patentit (ks. jäljempänä 246–247 kohta).
118. Sekä Acordis että Lenzing ovat näillä markkinoilla avaintekijöitä. Markkinoilla toimii myös joitakin itäaasialaisia yhtiöitä ja saksalainen suunnitteluyhtiö Zimmer AG, joka toimii osittain yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa. Jotkin näistä yrityksistä toimivat samanaikaisesti myös lyocellin tuottajina, kun taas esimerkiksi Zimmer AG ei sitä tee. Acordis ja Lenzing lisensoivat lyocelltekniikkansa ristiin vuonna 1997. Vaikka kyseinen sopimus sisältää joitakin rajoituksia, se antaa osapuolille myös vapauden toimia toisistaan riippumatta ja myöntää tekniikkaansa koskevia alilisenssejä kolmansille. Tämä ristiinlisensointisopimus osoittaa selvästi, että Lenzing ja Acordis ovat jo aktiivisia alilisenssin myöntäjiä ja saajia kyseisillä markkinoilla ja että lisensseillä näin ollen käydään kauppaa.⁹⁵ Samassa sopimuksessa määrätään myös, että kyseiset markkinat käsittävät katkokuitujen tuotanto- ja prosessitekniikan lisäksi myös muiden lyocelltuotteiden, kuten ekstrudoitujen

⁹⁴ Ks. lähemmin edellä 70 kohta.

⁹⁵ [...]*

kalvojen ja membraanien sekä filamenttien, tuotanto- ja prosessitekniikan. Koska näillä muilla alueilla käytettävä tekniikka liittyy lyocellkatkokuitujen tuotantoon ja prosessointiin tiettyjen kaikille alueille yhteisten patenttien välityksellä, kyseiset lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikan alueet kuuluvat samoille tuotemerkkinoille. Lyocellfilamenttitekniikka ei myöskään ole vielä edennyt kaupalliseen tuotantoon, joten tämän alan kilpailu on mahdollista vain tuotanto- ja prosessitekniikan tasolla. Komission markkinatutkimus on lisäksi osoittanut, että lyocelltekniikkaa koskevilla lisensseillä on kysyntää.

119. Osapuolet kieltävät vastauksessaan⁹⁶ lyocelltekniikan markkinoiden olemassaolon sillä perusteella, että lyocelltekniikkaa ja -patenttioikeuksia ei ole nykyisin merkittävästi lisensoitu ja että erillisten markkinoiden määrittely tekniikalle on erittäin epätavallista. Lisäksi ne väittävät, että nykyisin osapuolet eivät itse harjoita alilisensointia ja että Zimmer AG toimii ainoana merkittävänä toimittajana.
120. Komissio on ottanut huomioon nämä väitteet, mutta pitää edelleen kiinni määritelmästä, jonka mukaisesti lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikka (sekä katkokuitujen että filamenttilangan osalta) muodostavat erilliset tuotemerkkinat. On huomattava, että toisin kuin osapuolet esittävät vastauksessaan, erillisten tekniikkamarkkinoiden määrittely on komission vakiintuneen käytännön mukaista, eikä sitä näin ollen voi pitää "erittäin epätavallisena".⁹⁷
121. Komissio katsoo myös, että nykyinen toiminta tällä alueella on riittävää muodostaakseen erilliset markkinat. Potentiaalisten lyocellin toimittajien keskuudessa näyttääkin olevan huomattava määrä lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikan kysyntää. Osapuolet esittävät vastauksessaan joukon esimerkkejä ja huomauttavat myös, että Zimmer AG on viimeiset kaksi vuotta markkinoinut tekniikkaansa.⁹⁸ Lisäksi osapuolet ovat jo itse myöntäneet tietyn määrän lisenssejä.⁹⁹ Olosuhteita, joissa nämä lisenssit on myönnetty ("täysin poikkeukselliset") ja niiden käyttötarkoitusta ("ei liity lyocellkuidun tuotantoon")¹⁰⁰ ei voida pitää tuotemerkkinoiden määrittelyn kannalta ratkaisevina. Päinvastoin, jo tosiseikka, että lisenssit on myönnetty poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka eivät liity lyocellkuidun tuotantoon, osoittavat komission käsityksen mukaan sen, että toisaalta lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikka ja toisaalta lyocellkuidun tuotanto eivät liity erottamattomasti toisiinsa ja niiden arviointi erikseen on oikeutettua.¹⁰¹
122. Myöskään kaikki yhtiöt ja laitokset, jotka kehittävät lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikkaa, eivät toimi samanaikaisesti lyocellin tuottajina. Kuten edellä on

⁹⁶ Vastauksen 4.2 kohdassa.

⁹⁷ Ks. asiassa IV/M.269 – *Shell/Montecatini* 8 päivänä kesäkuuta 1994 tehty komission päätös 94/811/EY, EYVL L 332, 22.12.1994, s. 48 (44 kohta); asiassa IV/M.550 – *Union Carbide/Enichem* 13 päivänä maaliskuuta 1995 tehty komission päätös (36 kohta); asiassa IV/M.1007 – *Shell/Montell* 23 päivänä lokakuuta 1997 tehty komission päätös (7 kohta); ks. myös asiassa COMP/M.1751 – *Shell/BASF/JV-Project Nicole* 29 päivänä maaliskuuta 2000 tehty komission päätös (15 kohta).

⁹⁸ Vastauksen 4.2 kohdan kolmas luetelmakohta.

⁹⁹ [Viittaukset vastaukseen ja sisäisiin asiakirjoihin]*.

¹⁰⁰ Ks. osapuolten vastauksen 4.2 kohdan toinen luetelmakohta.

¹⁰¹ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

todettu (ks. 118 kohta) ja kuten osapuolet ovat vahvistaneet vastauksessaan,¹⁰² saksalainen Zimmer AG toimii lyocelliteknikan kehittäjänä ja myyjänä mutta ei lyocellin tuottajana. Sama koskee myös Thüringisches Institut für Textil- und Kunststoff-Forschung e.V. (TITK) -tutkimuslaitosta.¹⁰³ Se, että lyocellin tuottajat ja lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikan kehittäjät ja myyjät ovat eri toimijoita, on vahva osoitus erillisten tekniikkamarkkinoiden olemassaolosta.

123. Näin ollen komissio päätelee, että lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikka muodostaa omat markkinat, jotka ovat erillään jalostusketjussa pitemmällä olevista lyocellin tuotannon ja myynnin käsittävistä markkinoista.

7) Pöytäselitys

124. Edellä esitetyn perusteella komissio päätelee, että merkitykselliset tuotemarkkinat jakautuvat seuraaviin luokkiin, jotka on kaikki otettava huomioon arvioitaessa ilmoitetun toimenpiteen vaikutuksia kilpailuun:

- Viskoosikatkokuidut perustuotteena
- Kehruuvärjätyt viskoosikatkokuidut
- Tamponeissa käytettävät viskoosikatkokuidut
- Lyocell
- Lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikka

B. MERKITYKSELLISET MAANTIETEELLISET MARKKINAT

125. Osapuolet ovat väittäneet oman tuotemarkkinoiden määritelmänsä perusteella (ks. edellä 19 kohta), että kaikki edellä mainitut tuotemarkkinat kattavat maantieteelliset markkinat ovat maailmanlaajuiset. Komission markkinatutkimuksen tulokset eivät ole kuitenkaan vahvistaneet tätä viskoosikatkokuidun kolmien merkityksellisten markkinoiden eikä lyocellin markkinoiden osalta.

1) Viskoosikatkokuidut (viskoosikatkokuitu perustuotteena, kehruvärjätyt viskoosikatkokuitu ja tamponeissa käytettävä viskoosikatkokuitu)

126. Viskoosikatkokuidun tuonti on ollut hyvin vähäistä. Vuonna 2000 noin [alle 10 prosenttia]* ETA:ssa kulutetusta viskoosikatkokuidusta tuotiin kolmansista maista. Tuonnin osuus ei ole viimeisten kuuden vuoden aikana merkittävästi kasvanut.¹⁰⁴ Markkinatutkimus on osoittanut, että suuri enemmistö kolmansista, jotka vastasivat komission kyselyyn, ei käyttänyt lainkaan ETA:n ulkopuolelta tuotua viskoosikatkokuitua, ja syynä tähän oli enimmäkseen laatu. Vastaajat selittivät, että ETA:n ulkopuolella sijaitsevilta kolmansilta mahdollisesti tuotavien tuotteiden laatu poikkeaa merkittävästi ETA:ssa valmistettujen kuitujen laadusta ja erityisesti

¹⁰² Vastauksen 4.2 kohdan toinen ja kolmas luetelmakohta.

¹⁰³ Osapuolet ovat vahvistaneet tämän vastauksessaan (sen 4.2 kohdassa).

¹⁰⁴ Maaliskuun 20 päivänä 2001 päivätysssä tiedoksiantoluonnoksessa (s. 44) esitettiin ajalta 1995–2001 seuraavat vuosittaiset luvut: [kaikki alle 10 prosenttia]*.

osapuolten omien tuotteiden laadusta.¹⁰⁵ Monet vastaajista katsoivat, etteivät ne pystyisi täyttämään asiakkaidensa tarpeita ja tuotteille asetettuja vaatimuksia, jos niiden olisi käytettävä maahantuotua viskoosikatkokuitua. Huomattava osa komission kyselyyn vastanneista asiakkaista ei edes tiennyt ETA:n ulkopuolisista viskoosikatkokuidun toimittajista. Lisäksi useimmat vastaajista kyseenalaistivat ETA:n ulkopuolisilta viskoosintuottajilta peräisin olevien toimitusten luotettavuuden ja joustavuuden. Kuljetuskustannuksilla [1–10 prosenttia]* ja tulleilla (5,2 prosenttia, tarkoitus poistaa vuonna 2004) on myös tietynsuuruinen, vaikkakin toisarvoinen merkitys maantieteellisenä tuonnin esteenä.

127. On huomattava, että tuonti on ollut vähäistä, vaikka ETA:ssa valmistetun viskoosikatkokuidun hintoja pidetään muilla maantieteellisillä alueilla valmistettujen kuitujen hintoja korkeampina. Hinnat ovat alhaisempia varsinkin Kaukoidässä, missä suurimmat Euroopan ulkopuoliset viskoosin valmistajat sijaitsevat ja toimivat. Jopa se asiakkaiden vähemmistö, joka olisi valmis vaihtamaan kolmansissa maissa valmistettuihin kuituihin, ilmoitti, että hintojen olisi laskettava entisestään, useimpien vastaajien mielestä yli 15 prosenttia, ja laadun olisi vastattava vähintään eurooppalaisia tai yhdysvaltalaisia standardeja. Eurooppalaisten asiakkaiden haluttomuuden siirtyä käyttämään ETA:n ulkopuolisten toimittajien tuotteita ovat vahvistaneet myös osapuolten kilpailijoiden huomautukset. Niissä arvioidaan, että tuonti ETA:an lisääntyisi enintään hieman, vaikka hinnat ETA:ssa nousisivat pysyvästi 5–10 prosenttia.
128. Vastauksessaan¹⁰⁶ osapuolet väittävät, että tuonnin kilpailuaseman merkityksellä on komission arvioissa huomattavan aliarvostettu asema.
129. Komissio on ottanut huomioon tämän väitteen, mutta ei pidä sitä vakuuttavana eikä 149–154 kohdassa esitetyistä syistä muuta analyysiansä.
130. Nämä havainnot, jotka pätevät viskoosikatkokuituun perustuotteena, pätevät vielä selvemmin arvioitaessa kehuuvärjättyä viskoosikatkokuitua ja tamponeissa käytettävää viskoosikatkokuitua. Kehuuvärjätyn viskoosikatkokuidun tuonnin osuudeksi on arvioitu enintään [alle 10 prosenttia]*. Tuonnin esteet ovat suuremmat kuin viskoosikatkokuidulla perustuotteena, koska asiakkaiden suosima värivalikoima riippuu kulttuurisista ja laadullisista mieltymyksistä. Pääasiallisissa potentiaalisissa tuontitavaran lähteissä eli Aasian maissa käytetyt värit poikkeavat Euroopassa sovellettavista standardeista. Myös toimitusten luotettavuus ja varmuus laadusta on tärkeämpää kuin viskoosikatkokuidun perustuotelohkolla. Peräkkäisten kuitutoimitusten on usein oltava väriltään yhtäläisiä ja niiden on oltava täsmälleen asiakkaan määritelmien mukaisia. Tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun tuonti näyttää puuttuvan kokonaan ja kaikki haastatellut asiakkaat ovat ilmoittaneet, että tuonnille Aasiasta on suuria esteitä.
131. Näin ollen komissio pääättelee, että viskoosikatkokuidun (viskoosikatkokuitu perustuotteena, kehuuvärjätty viskoosikatkokuitu ja tamponeissa käytettävä viskoosikatkokuitu) merkitykselliset tuotemarkkinat ovat kooltaan ETA:n laajuiset eivätkä maailmanlaajuiset. Markkinatutkimuksessa ei ole ilmennyt näyttöä siitä, että maantieteelliset markkinat olisivat kansalliset tai alueelliset.

¹⁰⁵ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

¹⁰⁶ Vastauksen 2.21 kohdasta alkaen.

2) Lyocell

132. Lyocellin osalta on vertailtu [...]*, mutta myös tapaa, jolla kysyntä vaihtelee ETA:n sisä- ja ulkopuolella. Näiden vertailujen tulokset ja osapuolten oma myyntiorganisaatio¹⁰⁷ viittaavat siihen, että merkitykselliset maantieteelliset markkinat voisivat myös olla ETA:n laajuiset eivätkä maailmanlaajuiset. Markkinoiden tarkka määrittely voidaan kuitenkin jättää tässä asiassa avoimeksi, koska lyocellmarkkinoiden maantieteellinen laajuus ei vaikuttaisi ilmoitetun toimenpiteen kilpailuvaikutusten arviointiin (ks. jäljempänä 230–245 kohta).

3) Lyocellin tuotanto- ja prosessiteknikka

133. Lyocellin tuotanto- ja prosessiteknikan markkinoita voidaan pitää maailmanlaajuisina. Komission markkinatutkimuksessa ei ole ilmennyt näyttöä siitä, että maantieteelliset markkinat olisivat kansalliset tai alueelliset.

4) Päätelmä

134. Edellä esitetyistä syistä komissio päätelee, että viskoosikatkokuidun perustuotteena, kehruuvärjätyin viskoosikatkokuidun ja tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun markkinat ovat ETA:n laajuiset, mutta lyocellin tuotantotekniikan markkinat ovat maailmanlaajuiset. Lyocellin osalta markkinat ovat vähintään ETA:n laajuiset, mutta merkityksellisten maantieteellisten markkinoitten tarkka määrittely voidaan jättää avoimeksi.

C. KILPAILUASEMAN ARVIOINTI

135. Sulautuma-asetuksen 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti keskittymä on julistettava yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, jos sillä luodaan sellainen määräävä asema tai vahvistetaan sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyy.
136. Yhteisön tuomioistuimen¹⁰⁸ määritelmän mukaan määräävä on asema, jossa yrityksen taloudellinen voima antaa sille mahdollisuuden estää tehokas kilpailu merkityksellisillä markkinoilla, koska se on tarpeeksi voimakas toimimaan riittävän vapaasti välittämättä kilpailijoistaan, asiakkaistaan ja viime kädessä kuluttajista. Tällainen asema ei tee mahdottomaksi jonkinasteista kilpailua, mutta antaa siitä hyötyvälle yhtiölle mahdollisuuden, ellei määrätä kilpailun kehittymisen edellytyksiä, niin ainakin vaikuttaa niihin merkittävästi. Joka tapauksessa kyseinen yhtiö pystyy toimimaan paljolti kilpailusta riippumatta, kunhan sen käyttäytyminen ei käänny sitä itseään vastaan.
137. Määräävä asema voi johtua monesta eri tekijästä, jotka eivät erikseen tarkasteltuna ole välttämättä ratkaisevia. Näihin tekijöihin kuuluvat hyvin tärkeänä suuret markkinaosuudet. Keskittymään osallistuvien yritysten markkinaosuuksien ja

¹⁰⁷ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

¹⁰⁸ Asia 85/76 – *Hoffmann-La Roche*, Kok. 1979, s. 461, 38 ja 39 kohta; ks. myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asia T-102/96 – *Gencor*, Kok. 1999, s. 753, 200 kohta.

varsinkin niiden lähinnä suurimpien kilpailijoiden markkinaosuuksien suhde on merkittävä osoitus määräävän markkina-aseman olemassaolosta.¹⁰⁹

138. Seuraavassa tarkastellaan tekijöitä, jotka on otettava huomioon pääteltäessä, luodaanko ilmoitetulla keskittymällä määrääviä markkina-asemia tai vahvistetaanko sillä sellaisia viskoosikatkokuidun perustuotteena, kehruuvärjätyin viskoosikatkokuidun, tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun, lyocellin ja lyocellin tuotantotekniikan markkinoilla.

1) Viskoosikatkokuitumarkkinat

a) Yleiset markkinaehdot

139. Ilmoitetulla toimenpiteellä luotaisiin viskoosikatkokuitujen alalle globaali markkinajohtaja, jonka maailmanlaajuinen markkinaosuus kaikista viskoosikatkokuiduista olisi noin [25–35 prosenttia]*. Kyseisellä alalla ETA:ssa uuden yksikön yhteenlaskettu markkinaosuus olisi noin [60–70 prosenttia]* (Lenzing [35–45 prosenttia]* ja Acordis [20–30 prosenttia]*). Sen eurooppalaiset kilpailijat olisivat paljon pienempiä (suomalainen Säteri [10–20 prosenttia]*, ruotsalainen Svenska Rayon ja espanjalainen SNIACE molemmat [0–10 prosenttia]*).

– Eurooppalainen kapasiteetti: tuotantolaitosten sulkemisia

140. Alan historiaa Euroopassa on leimannut viimeiset 25 vuotta kapasiteetin supistuminen ja tuotantolaitosten sulkeminen. Länsi-Euroopassa laitoksia suljettiin 1980-luvulla, mutta 1990-luvulla sulkemiset kohdistuivat enimmäkseen itäeurooppalaisiin laitoksiin. ETA:n kapasiteettia supistettiin 1990-luvulla lähes yksinomaan itäisessä Saksassa. Samaan aikaan Lenzing lisäsi merkittävästi kapasiteettiaan, joka kasvoi yli 20 prosenttia. Itäsaksalaisten tuottajien laitosten sulkeminen vastasi kuitenkin Lenzingin kapasiteetin kasvua yli kolminkertaisesti, joten ETA:n yleinen kapasiteetti supistui 1990-luvulla noin 19 prosenttia.
141. Vuonna 2000 kuudessa laitoksessa ETA:ssa toimivien viiden eurooppalaisen viskoosikatkokuidun tuottajan tuotantokapasiteetit olivat seuraavat (ks. oheinen taulukko 4):

Lenzing (Itävalta)	Acordis Kelheim (Saksa)	Acordis Grimbsby (Yhdistynyt kuningas- kunta)	Säteri (Suomi)	SNIACE (Espanja)	Svenska Rayon (Ruotsi)	ETA yhteensä
[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[350– 400]*

Taulukko 4: Viskoosikatkokuidun tuotantokapasiteetti ETA:ssa tuhansina tonneina (2000). Lähde: ilmoituksen tehnyt osapuoli.

¹⁰⁹ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen asia 85/76 – *Hoffmann-La Roche*, Kok.1979, s. 461, 39 kohta; ks. myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asia T-102/96 – *Gencor*, Kok. 1999, s. 753, 201 ja 202 kohta.

142. Acordis on viime aikoina vähentänyt kapasiteettiaan sulkemalla Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevan Grimsbyn laitoksensa, jonka nimelliskapasiteetti on [15–35]* tuhatta tonnia, mutta jonka toteutunut vuosituotanto oli viime vuonna [15–30]* tuhatta tonnia. Tämä supistaa viskoosikatkokuidun tuotantokapasiteettia [15–35]* tuhannella tonnilla. Sen sijaan Lenzing toteutti heinäkuussa 2001 suunnitelmansa kapasiteetin lisäämisestä [130–160]* tuhannesta tonnista [140–180]* tuhanteen tonniin. Vuoteen 2001 mennessä Lenzing aikoo lisätä kapasiteettiaan vielä noin [150–200]* tuhanteen tonniin.¹¹⁰ Näin ollen ilmoitettu keskittymä poistaisi viskoosikatkokuitujen markkinoilta juuri sen toimijan, joka on viime vuosina merkittävästi lisännyt kapasiteettiaan. Yksikään kolmas osapuoli ei ole ilmoittanut komissiolle kasvattavansa ennustettavissa olevassa tulevaisuudessa merkittävästi kapasiteettiaan Euroopassa.¹¹¹ Kilpailijat voivat kuitenkin harkita kapasiteetin lisäämistä toteuttamalla "tuotantokapeikkojen poisto-ohjelmia".¹¹² Kahdessa vuodessa saavutettavissa olevaksi määräksi on mainittu yhteensä 15–20 tuhatta tonnia.¹¹³
143. Markkinatoimijoiden käsityksen mukaan kahteen Lähi-idän maahan saatetaan rakentaa kapasiteetiltaan 30 tuhannen tonnin laitokset. Komissio katsoo, että lukuun ottamatta mahdollisia vaikutuksia Leningin ja Acordisin vientiin kyseiselle alueelle, kyseinen kapasiteetin lisäys kaukana ETA:sta sijaitsevista kolmansissa maissa ei vaikuta juurikaan toimituksiin ETA:ssa, koska eurooppalaiset asiakkaat ovat haluttomia ostamaan tuotteita ETA:n ulkopuolisilta tuottajilta (ks. edellä 126 ja 127 kohta). Näin ollen voidaan päätellä, että toimitustilanne ETA:ssa pysyy tiukkana erityisesti vuoden 2000 kaltaisissa tilanteissa, joissa suhdannenousu lisää kysyntää.

– Kysyntä

144. Vuodesta 1990 alkaen viskoosikatkokuidun kysyntä on pysynyt Länsi-Euroopassa suhteellisen vakaana (ks. oheinen taulukko 5):

1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
[240–300]*	[240–300]*	[240–300]*	[240–300]*	[240–300]*	[240–300]*	[240–300]*	[240–300]*	[240–300]*	[240–300]*

Taulukko 5: Viskoosikatkokuidun kysyntä Länsi-Euroopassa tuhansina tonneina. Lähde: ilmoituksen tehnyt osapuoli.

145. Samana ajanjaksona kysynnälle ETA:ssa on ollut ominaista merkittävä siirtyminen tekstiileistä kuitukangassovelluksiin. Kun viskoosikatkokuidun osuus tekstiilisovelluksissa oli [60–70 prosenttia]* vuonna 1991, se oli pudonnut [50–60 prosenttiin]* viime vuonna, jolloin kuitukangassovellusten osuus kysynnästä oli [40–50 prosenttia]*.

¹¹⁰ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

¹¹¹ Katso myös ilmoituksen tehneen osapuolen oma näkemys, joka sisältyy sen ilmoitukseen (s. 60): "Ainoat yhtiöt, jotka todennäköisesti rakentavat uusia viskoosikatkokuitujen tuotantolaitoksia, sijaitsevat Kiinassa ja kaukoidässä."

¹¹² Tuotantokapeikkojen poistaminen (*debottlenecking*) merkitsee vain niiden nykyisten tuotantolinjojen uudistamista, jotka estävät tuotannon lisäämisen.

¹¹³ [...]*.

146. Viskoosikatkokuidun kysyntä tekstiilisovelluksia varten on ollut laskussa 1970-luvulta alkaen. Lisäksi siihen ovat vaikuttaneet merkittävät ja epäsäännölliset suhdannevaihtelut, joiden vaikutus on saattanut olla jopa [20–30 prosenttia]* vuodessa.¹¹⁴ Suhdannekierron nousuvaihe kesti [...] ja koko kierrokseen kului [...] (suhdannehuiput vuosina [...]).¹¹⁵ On myös tärkeää muistaa, että kysyntä ei supistu kaikilla tekstiilisovelluksiin tarkoitettujen viskoosikatkokuidun tuotantolohkoilla. [...]*.¹¹⁶
147. Kuitukankaissa käytettävän viskoosikatkokuidun kysynnän kehitys ei puolestaan noudata suhdannevaihteluja. Kysynnän supistuttua jonkin verran 1990-luvun alussa se on vuodesta 1993 alkaen kasvanut jatkuvasti [1–5]* – [10–20]* prosenttia vuodessa. Kuitukangassektorilla nousu ei ole ollut yhtenäistä. Kehitys joidenkin sovellusten, kuten kenkiin ja nahkaan liittyvien osalta,¹¹⁷ on pysähtynyt, kun taas toisten osalta nousu on ollut jyrkkää. Lääkinnällisissä sovelluksissa¹¹⁸ käytettävän viskoosikatkokuidun kulutus on kasvanut ETA:ssa [yli 100]* prosenttia vuosina 1986–1997. Sen käyttö puhdistuspyyhkeissä¹¹⁹ on lisääntynyt kyseisenä ajanjaksona [yli 70]* prosenttia ja samaan aikaan kuitukangastuotteissa käytettävän viskoosikatkokuidun kysyntä on kasvanut kaikkiaan [30–40]* prosenttia.
148. Nykyisen kysynnän kehityssuuntauksen odotetaan yleisesti jatkuvan, eli tekstiilisovelluksissa käytettävän viskoosikatkokuidun kulutuksen hienoista vähenemistä tasapainottaa kuitukangastuotesovelluksiin tarkoitettujen viskoosikatkokuitujen kulutuksen lisääntyminen¹²⁰, ja tekstiilien kulutuksen odotetaan edelleen kehittyvän suhdanteiden mukaisesti.¹²¹

– *Kolmansien maiden kanssa käytävä kauppa: vienti on suurempi kuin tuonti*

149. Kolmansiin maihin vietiin vuonna 2000 viskoosikatkokuitua noin [70–90]* tuhatta tonnia, joka on moneen vuoteen pienin määrä. Toisaalta ETA:han tuotiin vuonna

¹¹⁴ [...]*

¹¹⁵ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*. Laskukausien pitempi kesto aiheutuu osaltaan viskoosikatkokuidun kulutuksen yleisestä laskusuuntauksesta ajanjakson aikana.

¹¹⁶ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

¹¹⁷ Viskoosikatkokuitua käytetään paljon keinoahkapäällysten tukimateriaalina.

¹¹⁸ Laajaan tuotteiden kirjoon kuuluu sairaalalakanoiden ja -verhojen, sienien, sideharsojen, haavatyynyjen, maskeja, poikkilakanoiden, ruumisvaatteita, sairaalatakkeja, päähineitä, esiliinoja, ruokalappuja, kengänsuojuksia ja muita lääkinällisiä/kirurgisia vaatekappaleita.

¹¹⁹ Henkilökohtaisen hygienian hoitoon tarkoitettuja märkäpyyhkeitä, esim. vauvojen puhdistuspyyhkeitä, kotitalous- ja laitospyyhkeitä.

¹²⁰ Tämä on vahvistettu eräässä CVC:lle laaditussa sisäisessä strategia-asiakirjassa: [...]*

¹²¹ Ks. esimerkiksi seuraava ote eräästä CVC:lle laaditusta sisäisestä strategia-asiakirjasta: “*Earnings of viscose staple producers are volatile because (i) the textile market is cyclical due to fashion trends resulting in demand-supply imbalances and (ii) rising cellulosic pulp prices cannot be fully passed on*” [Viskoosikatkokuitujen tuottajien liikevaihto vaihtelee, koska i) tekstiilimarkkinat ovat muotisuuntauksia vastaavasti sykliset, mikä aiheuttaa kysynnän ja tarjonnan välistä epätasapainoa, ja ii) selluloosamassan nousevia hintoja ei ole mahdollista siirtää kokonaan edelleen] (Goldman-Sachs, *Industry Overview - Viscose Fibres*, s.12).

2000 vain noin [15–30]* tuhatta tonnia ([5–20]* tuhatta tonnia vuonna 1999),¹²² vaikka vuodelle 2000 pidettiin ominaisena hyvin suurta kapasiteetin käyttöastetta Euroopassa ja se olisi ollut hyvin sopiva vuosi aloittaa kaupallinen tuonti kolmansista maista ETA:an. [...]>*¹²³.

150. Näiden tuontierien alkuperästä on viitteitä Euroopan synteettisten ja selluloosapohjaisten tekokuitujen tuottajien järjestön (International Rayon and Synthetic Fibres Committee, CIRFS) tilastollisessa käsikirjassa. Kyseiset tiedot koskevat kaikkia selluloosapohjaisia katkokuituja ja touveja, joten niihin sisältyy myös muita tuotteita kuin viskoosikatkokuitua, lähinnä lyocell- ja asetaattikatkokuituja sekä -touveja. Viskoosikatkokuidun tuonti on näin ollen joko esitettyjen määrien suuruinen tai sitä pienempi. CIRFS:n mukaan vain murto-osa selluloosapohjaisen katkokuidun ja -touvin tuonnista vuonna 1999 oli peräisin Itä-Aasian maista ([alle 5 tuhatta tonnia]*).¹²⁴ Aasian suurin viejä oli Indonesia. On kuitenkin syytä huomata, että Lenzingillä on määräysvalta SPV:ssä, Indonesian suurimmassa viskoosikatkokuidun tuottajassa, jonka tuotantokapasiteetti on kaikkein suurin. Tuonti Intiasta, jossa sijaitseva Birla-Grasim-ryhmä on maailman suurin viskoosintuottaja, oli vain [alle 2 tuhatta]* tonnia. Sama merkityksetön määrä tuotiin Taiwanista, jossa toimii maailman kolmanneksi suurin tuottaja FCFC. Itäaasialaisilla tuottajilla ei näytä olevan nykyisin mahdollisuuksia viedä ETA:an merkittäviä määriä, koska eurooppalaiset asiakkaat ovat edelleen epäluuloisia (ks. edellä 126–127 kohta). Eurooppalaiset kilpailijat eivät odota tuonnin Itä-Aasiasta lisääntyvän merkittävästi, vaikka hinnat nousisivat 5–10 prosenttia.¹²⁵
151. Tärkeimpiä tuontilähteitä olivat Yhdysvallat (noin [<20]* tuhatta tonnia), missä Lenzing ja Acordis olivat itse ainoita viskoosikatkokuidun tuottajia, ja Itä-Eurooppa Venäjä mukaan lukien ([alle 10 tuhatta tonnia]*).¹²⁶ On syytä todeta, että niin kilpailijat kuin asiakkaatkaan eivät pidä tuontia Itä-Euroopasta luotettavana eikä laadullisesti kilpailukykyisenä. Yksi asiakkaiden komission markkinatutkimuksen yhteydessä mainitsemista aikaisemmista toimittajista, tšekkiläinen yhtiö Spolana, lopetti vuoden 2000 alussa viskoosikatkokuituun liittyvät toimintonsa. Ainoa komission markkinatutkimuksen yhteydessä muuta kuin Lenzing/Acordis-yhtiöiden toimittamaa tuontia vuodelta 2000 ilmoittanut asiakas oli vastaanottanut jonkin verran tuontitavaraa serbialaiselta tuottajalta. On huomattava, että kyseinen asiakas ei tarvinnut ensiluokkaista viskoosikatkokuitua.

¹²² Osapuolten arvioita. Eräs kilpailija arvioi, että tuonti oli ollut vuonna 2000 hieman alle 17 tuhatta tonnia. Kuten edellä on todettu, 20 päivänä maaliskuuta 2001 päivätyssä tiedoksiantoluonnoksessa (s. 44) esitettiin ajalta 1995–2001 seuraavat vuosittaiset tuontiluvut: [kaikki alle 10 prosenttia]*.

¹²³ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

¹²⁴ CIRFS: Information on man-made fibres, 37th volume, 2000 (jäljempänä: 'CIRFS-käsikirja 2000'), s. 118 ja seuraavat. On muistettava, että CIRFS-käsikirjan 2000 luvut sisältävät kaikki selluloosapohjaiset katkokuidut ja -touvit, joten niihin sisältyy myös lyocell.

¹²⁵ Kapasiteetin käyttöaste Aasiassa oli ilmoituksessa (s. 53) esitetyn mukaisesti [...]>* prosenttia vuonna 2000. Ilmoituksen tekijän käsityksen vastaisesti komissio ei pidä tätä merkinä huomattavasta vapaasta kapasiteetista.

¹²⁶ CIRFS-käsikirja 2000, s. 118 ja seuraavat.

152. Osapuolet toimittivat vastauksessaan lisätietoja viskoosikatkokuidun ja -touvin tuonnista Länsi-Eurooppaan vuosina 1999 ja 2000 (siis ilman muita selluloosapohjaisia kuituja ja lisättyinä täydennetyillä tiedoilla vuodelta 2000).¹²⁷
153. Komissio on ottanut huomioon nämä lisätiedot, mutta ei muuta aikaisemman analyysinsä tuloksia. Toimitetut tiedot pikemminkin täydentävät kuin muuttavat edellä 149–151 kohdassa mainittuja tietoja ja vahvistavat komission niiden perusteella tekemät päätelmät. Toimitetut lisätiedot osoittavatkin, että tuonti Itä-Euroopasta Länsi-Eurooppaan vuonna 2000 (vuosi, jona Länsi-Euroopassa oli pulaa kapasiteetista) ei lisääntynyt, vaan jopa hieman väheni vuodesta 1999. Kyseinen tuonti kattoi vain [alle 5]* prosenttia Länsi-Euroopan tarpeesta vuonna 2000.
154. Tuonti Aasiasta oli jokseenkin samansuuruinen. Yli kolmannes Aasiasta tulevasta tuonnista oli peräisin Indonesiasta (ks. huomautukset konsernin sisäisestä kaupasta ja Lenzingin indonesialaisesta tuotantolaitoksesta 150 ja 164 kohdassa). Tuonti Yhdysvalloista (Lenzing ja Acordis ovat itse ainoat yhdysvaltalaiset tuottajat) oli suurempi kuin tuonti Taiwanista (FCFC). Osapuolten vastauksessa kummankin näistä tuontilähteistä ilmoitetaan kattavan noin [alle 2]* prosenttia kokonaiskysynnästä.¹²⁸ Tuonti Intiasta (Birla) jäi [alle 1]* prosenttiin Länsi-Euroopan tarpeesta vuonna 2000.¹²⁹ Tuonin kokonaismäärän kasvu (Yhdysvaltoja ja Indonesiaa lukuun ottamatta) vuonna, jona toimituksista oli pulaa, oli osapuolten mukaan kaikkiaan vain [alle 5]* prosenttia Länsi-Euroopan tarpeesta. Tämä vahvistaa komission päätelmän, jonka mukaan viskoosikatkokuidun Länsi-Eurooppaan tuonin huomattava lisääntyminen on varsin epätodennäköistä.

– *Kapasiteetin käyttöaste*

155. Sekä osapuolten että niiden kilpailijoiden komissiolle toimittamien tietojen mukaan viskoosikatkokuituteollisuuden kapasiteetin käyttöaste on korkea. Vuonna 2000 se oli lähes 100 prosenttia.¹³⁰ Kun Acordisin ja Lenzingin tuotantolaitokset toimivat lähes täydellä kapasiteetillaan, niiden eurooppalaisten kilpailijoiden tuotantolaitosten käyttöaste jäi vain hieman alhaisemmaksi. Nimellisiä 85–95 prosentin kapasiteetin käyttöasteita, jotka kilpailijat ovat ilmoittaneet vuodelle 2000, on tarkasteltava ottaen huomioon viskoosin tuotantoon liittyvät tekniset näkökohdat. Käyttöasteiden on oltava alhaisemmat kuin teoreettinen enimmäiskapasiteetti, koska tekniseen ylläpitoon ja siirtymiseen viskoosikatkokuitutyypistä toiseen tarvitaan aikaa. Siksi mainitut nimelliset käyttöasteet osoittavat, että kapasiteetin käyttöaste on käytännössä

¹²⁷ Vastauksen 2.21 kohdassa.

¹²⁸ Komissio katsoo, että osapuolten vastauksessa esitetty Yhdysvalloista peräisin olevan tuonin määrä on jopa alimitoitettu. Se ei vastaa osapuolten aikaisemmin toimittamia tietoja yhdysvaltalaisen tuotantolaitostensa viennistä Länsi-Eurooppaan (vastaus komission 7 päivänä kesäkuuta 2001 päivättyyn tietopyyntöön).

¹²⁹ Osapuolet ovat vastauksessaan (2.25 kohdassa) ja Bank Austria väitetiedoksiintoon antamassaan vastauksessa todenneet, että intialaisen Birla Grasim -ryhmän vienti Turkkiin on kasvanut vuonna 2000. Katso tähän liittyvät komission huomautukset Birlan ja Lenzingin kilpailuun vastaamisstrategioista jäljempänä 175 kohdassa.

¹³⁰ [Viittaus luottamukselliseen lausuntoon ja sisäiseen asiakirjaan]*.

ollut lähes 100 prosenttia. Vuonna 1999 kapasiteetin käyttöaste oli alhaisempi¹³¹ vuoden alkupuoliskolla.

156. Kapasiteetin käyttöaste on kannattavuutta ajatellen avaintekijä, koska viskoosin tuotantoon kuuluu varsin monimutkaisia kemiallisia prosesseja, jotka edellyttävät monia tuotantovaiheita. Koska viskoosin tuotanto on myös mahdollinen saasteiden lähde, se vaatii suuria investointeja ympäristötekniikkaan. Erityisesti tämä koskee ETA:n tapaisia alueita, joilla ympäristönsuojelustandardit ovat tiukkoja, ja vielä selvemmin uusien laitosten rakentamista tai nykyisten laitosten laajentamista.¹³²

– *Investointi- ja tuotantokustannukset*

157. Tehdaslaitoksiin tehtävät investoinnit ovat suuria. Ilmoituksen tehnyt osapuoli on arvioinut, että ETA:ssa aivan uutena hankkeena toteutettavan laitoksen rakentaminen maksaisi 20/30/40 tuhannen tonnin kapasiteetilla noin [80 miljoonaa – 150 miljoonaa euroa]*. Näihin investointeihin eivät vielä sisälly saastumisen hallintakustannukset. Investoinnin olemassa olevaan laitokseen tuotannon lisäämiseksi on arvioitu maksavan [alle 25:stä miljoonasta eurosta alle 40 miljoonaan euroon]* aina 20 tuhannen tonnin suuruista vuosikapasiteetin lisäystä kohti. Niin kutsutun tuotantokapeikkojen poisto-ohjelman toteuttamisen, eli olemassa olevien tuotantolinjojen korvaamisen vain niiltä osin, kuin ne estävät tuotannon lisäämisen, on arvioitu maksavan [alle 15 miljoonaa]* euroa.
158. Tämän lisäksi kiinteiden kustannusten ja muuttuvien kustannusten prosenttiosuudet riippuvat suuresti tekijöistä kuten poistot (ottaen huomioon laitoksen ikä ja viimeaikaiset investoinnit), työvoimakustannukset ja raaka-ainekustannukset. Kiinteiden kustannusten osuus oli [...]*-[...]* prosenttia Acordisin eurooppalaisten tuotantolaitosten kaikista tuotantokustannuksista. Lenzingillä kiinteiden kustannusten osuus (kaikista kustannuksista) on paljon suurempi. Ottaen huomioon, että Lenzingin tehtaaseen kuuluu liukosellulaitos, joka tekee siitä riippumattoman liukosellun hyvin suurista hinnanvaihteluista,¹³³ Lenzingin asema poikkeaa hyvin paljon Acordisin asemasta. Massan kustannusten lisäksi muuttuviin kustannuksiin vaikuttaa natriumhydroksidin hinta,¹³⁴ jonka odotetaan nousevan, sillä natriumhydroksidi on supistuvan PVC-tuotannon sivutuote. Muita vaikuttavia tekijöitä ovat hiilidisulfidin¹³⁵ ja energian¹³⁶ hinnat.

b) Viskoosikatkokuitu perustuotteena

¹³¹ Kilpailijat ovat ilmoittaneet 74 prosentin ja 88 prosentin lukuja. Ilmoitukseen liitetyissä CIRFS:n luvuissa alan keskiarvoksi ilmoitettiin [yli 80]* prosenttia.

¹³² Ympäristöongelmat eivät kuitenkaan koske yksinomaan Eurooppaa. PT Inti Indorayon, joka on suomalaisen Säteri Oy:n indonesialainen emoyhtiö, joutui toukokuussa 2000 sulkemaan (vasta rakennetun) laitoksensa Indonesiassa hallituksen määräyksellä, koska sillä oli ratkaisemattomia ympäristökysymyksiä. Laitos on edelleen suljettuna.

¹³³ Massan hinnat käsittivät vuonna 2000 Acordisin eurooppalaisten laitosten tuotannon kokonaiskustannuksista [...]* prosenttia.

¹³⁴ Acordisin mukaan vaikutus on [...]* prosenttia.

¹³⁵ Acordisin mukaan [...]* prosenttia.

¹³⁶ Acordisin mukaan [...]* prosenttia.

– *Markkinaosuudet*

159. Viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinat olivat noin [70–75]* prosenttia viskoosikatkokuidun koko kysynnästä ETA:ssa. (Viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoiden kooksi yhteisössä arvioitiin vuonna 2000 [205–215] kilotonnia.) Osapuolten yhteenlaskettu arvioitu markkinaosuus ETA:ssa on [50–60]* prosenttia (Lenzing [35–45 prosenttia]*, Acordis [15–25 prosenttia]*). Niiden kolme kilpailijaa jäävät markkinaosuuksiltaan huomattavasti niistä jälkeen: [19–21] prosenttia (suomalainen Säteri), [8–10] prosenttia (espanjalainen SNIACE) ja [5–7] prosenttia (ruotsalainen Svenska Rayon). Tuonnin osuus vuonna 2000 oli noin [5–10]* prosenttia.¹³⁷
160. Vaikka Lenzingin markkinaosuus on suuri, komission markkinatutkimus on osoittanut, että ETA:ssa viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoilla on nykyisin kilpailua. Merkittävä osa tästä kilpailusta on kuitenkin Lenzingin ja Acordisin välistä. Molemmat ovat vahvimpia toimijoita ja toistensa suurimpia kilpailijoita viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoilla ETA:ssa.¹³⁸ Jos ilmoitettu keskittymä toteutuu, kyseinen kilpailu poistuu. Silloin uusi yksikkö pystyy toimimaan riippumattomasti seuraavista syistä:

– *Uusi yksikkö pystyy säätämään tuotantokapasiteettia (ja samalla myös hintoja)*

161. Ilmoitettu keskittymä poistaa Lenzingin, ainoan eurooppalaisen viskoosikatkokuidun tuottajan, joka on todella lisännyt tuotantokapasiteettiaan, kun yleisenä suuntauksena on ollut kapasiteetin supistaminen (ks. edellä 140–143 kohta).
162. CVC:n hallitukselle esitetyt sisäiset strategia-asiakirjat osoittavat [...]*¹³⁹.

Näin ollen CVC:n liiketoimintastrategia on toistaiseksi suuntautunut kapasiteetin leikkauksiin voiton kasvattamiseksi. Keskittymän toteuduttua uusi yksikkö hallitsisi merkittävää osaa kokonaiskapasiteetista ja sillä olisi kannustimia luoda toimitusvaje voidakseen pitää hinnat korkeina. Kustannusten leikkaamiseen kapasiteettia supistamalla perustuvaa strategiaa voitaisiin täydentää pitämällä yllä jonkin verran varakapasiteettia, joka antaa osapuolille mahdollisuuden vastata kilpailijoiden tai uusien markkinoille tulijoiden reaktioihin.¹⁴⁰ Hyvin suuri osa asiakkaista on vastannut odottavansa joko hintojen nousevan ehdotetun toimenpiteen tuloksena tai parhaassakin tapauksessa viimeisten kahden vuoden korkean hintatason säilyvän

¹³⁷ Arvio perustuu osapuolten ja kilpailijoiden toimittamiin omaa tuotantoaan ja myyntiään koskeviin tietoihin. Tietojen keskinäisen luottamuksellisuuden suojaamiseksi myös keskittymän osapuolten itsensä välillä ei tiedoista johdettuja tarkkoja prosenttiosuuksia paljasteta.

¹³⁸ Tämä pitää paikkansa huolimatta siitä, että Säterin markkinaosuus on Acordisin markkinaosuutta suurempi viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoilla. Asiakkaat ovat korostaneet sitä, että Lenzingin ja Acordisin noudattamat laatustandardit ovat kaikkein korkeimmat ja ne ovat yhtäläisesti edustettuina viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoiden kaikilla lohkoilla. (Ks. jäljempänä 171 kohta.)

¹³⁹ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

¹⁴⁰ Sama vaikutus on mahdollista saavuttaa lyhyellä aikavälillä rajoittamalla tuotantoa ilman kapasiteetin supistuksia. Kiinteiden kulujen säilyminen ennallaan ei kuitenkaan sallisi tällaisen ratkaisun jatkamista pysyvänä keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä.

keskittymän toteutuksen jatkuessa. Suuri osa vastaajista on toisaalta sitä mieltä, että keskittymän peruuntuminen saisi hinnat laskemaan.¹⁴¹

163. On kuitenkin syytä huomata, että Lenzingin tuotantolaitoksen hankkiminen antaa CVC:lle vaihtoehtoisia strategisia mahdollisuuksia, joilla edellä mainittua strategiaa voi tarvittaessa täydentää. Kuten edellä on todettu, Lenzing on ainoa eurooppalainen viskoosikatkokuidun tuottaja, joka on todella lisännyt tuotantokapasiteettiaan, kun yleisenä suuntauksena on ollut kapasiteetin supistaminen. Varsinkin vähäisen kysynnän vallitessa Lenzing on ensimmäisenä alentanut hintojaan ja lisännyt markkinaosuuttaan. Tämä voittomarginaalien supistamiseen perustuva strategia määrien säilyttämiseksi on lyönyt leimansa Lenzingin liiketoiminnan kustannusrakenteeseen. Lenzing on integroitu tuotantolaitos, joka tuottaa itse liukosellua, joten siihen eivät vaikuta liukosellun hinnan muutokset. Sen sijaan sen kiinteiden kustannusten osuus on suurempi kuin muilla viskoosikatkokuidun tuotantolaitoksilla. Alan suurista kiinteistä kustannuksista johtuu, että tuotantomäärillä on suurempi merkitys kuin hinnoilla. Lenzing voi lisätä myyntimääräänsä kilpailijoitaan alhaisemmilla marginaalisilla kustannuksilla.¹⁴² Tämän skenaarion mukaisesti voidaan odottaa, että Lenzingin tuotantolaitosten kapasiteetti jäisi kokonaan käyttöön ja muut laitokset kuten Acordis-Kelheim, joiden kustannussuhde on vaihtelevampi, säilytettäisiin muuttuvan kapasiteetin toimittajina ja niitä käytettäisiin vain tarvittaessa.
164. Lisäksi uusi yksikkö omistaa huomattavasti muuttuvaa kapasiteettia, toisin sanoen se pystyy tuomaan viskoosikatkokuitua perustuotteena Lenzingin indonesialaiselta tytäryhtiöltä ja Lenzingin Lowlandissa, Tennesseessä, sijaitsevasta yhdysvaltalaisesta LFC:n laitoksesta (yhtymän sisäinen myynti). Näin on jo tehty vuonna 2000, jolloin Lenzing toi huomattavan määrän yhdysvaltaiselta laitokseltaan ja indonesialaiselta tytäryhtiöltään. Vuoden 1999 tuontimäärät olivat olleet moninkertaisesti pienempiä.¹⁴³ On syytä huomata, että tällainen konsernin sisäinen myynti on edelleen mahdollista Indonesiasta. Uusi yksikkö kykenee käyttämään Lenzingin tehtaan kapasiteetin hyväkseen täysin ja käyttämään Lenzingin indonesialaista tuotantolaitosta (ja myöhemmässä vaiheessa myös sen yhdysvaltalaisista laitosta)¹⁴⁴ ensisijaisena muuttuvan kapasiteetin lähteenä. Jos tämä osoittautuisi riittämättömäksi tavaksi supistaa toimituksia vähäisen kysynnän aikana, Acordis/Kelheimia, jonka kustannussuhde on paljon vaihtelevampi kuin Lenzingillä, voidaan käyttää toissijaisena muuttuvan kapasiteetin lähteenä viskoosikatkokuidun perustuotteen

¹⁴¹ Tämä voi johtua suhdanneherkkyydestä teksteihin tarkoitettujen viskoosikatkokuidun kulutuksessa, joka saavutti huippunsa vuonna 2000. (Ks. edellä 144 ja 146 kohta.)

¹⁴² [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

¹⁴³ Tämä on vahvistettu vuoden 2000 osalta eräessä CVC:lle laaditussa sisäisessä strategia-asia kirjassa:[...]*.

¹⁴⁴ Yhdysvaltain tuotannon tilanteesta voidaan todeta seuraavaa: Kapasiteetin käyttöaste on ollut sekä Acordisin että Lenzingin yhdysvaltalaisilla tehtailla hyvin alhainen (vuonna 1999 kaikkiaan [...]* prosenttia). [...]*. Uusi yksikkö suunnittelee kapasiteettinsa lisäämistä Tennesseen Lowlandissa [...]*.prosentilla (noin [...]* tuhannesta tonnista [...]* tuhanteen tonniin). Näin ollen Lenzingin Lowlandin tuotantolaitos pystyisi täysin tyydyttämään Yhdysvaltain kysynnän vuonna 2002 lisäämällä vain hieman tuontia. Tästä seuraa, että vaikka Acordisin tehdas Alabaman Mobilessa on vasta suljettu, myös Lenzingin Yhdysvaltain laitokselta peräisin oleva vaihtuva kapasiteetti voisi olla jälleen käytettävissä vuodesta 2003 eteenpäin, mikäli kulutus Yhdysvalloissa supistuisi edelleen tai tuonti Yhdysvaltoihin lisääntyisi. [...]*.

tuotannossa. Näin ollen uudella yksiköllä on strateginen mahdollisuus lisätä myyntiä ETA:ssa milloin tahansa ja säikäyttää näin kilpailijoitaan, mikäli nämä eivät noudattaisi sen hinnoittelu- ja myyntistrategiaa.

165. Uudella yksiköllä on siis kaksi strategista vaihtoehtoa: [...] supistamiseen perustuvaa strategiaa voidaan täydentää tarvittaessa strategialla, jonka mukaisesti tuotanto siirretään Lenzingin tehtaalle mahdollisesti laajentamalla sitä. Kilpailijoiden säikäyttämiseksi tai markkinaosuuden kasvattamiseksi voidaan käyttää toista vaihtoehtoa: Markkinoiden kääntyessä laskuun uudella yksiköllä olisi näin parhaat mahdollisuudet selviytyä laskutilanteesta. Se voisi joko päättää pitää myyntimääränsä korkeina, supistaa marginaalejaan ja lisätä markkinaosuuttaan (siis noudattaa Lenzingin tähän saakka noudattamaa strategiaa) tai supistaa myyntimääräänsä ja pitää hinnat korkeina. Kilpailijoilla ei olisi mahdollisuuksia vastata ensimmäiseen vaihtoehtoon, joten niiden olisi parempi tukea jälkimmäistä.
166. Osapuolet väittävät vastauksessaan,¹⁴⁵ että komission väitetiedoksiannossa arvioidaan väärin uuden yksikön taloudellisia kannustimia. Osapuolet väittävät, että viskoosikatkokuidun tuottajien on pidettävä kapasiteetin käyttöasteensa korkeana voidakseen kattaa kiinteät kustannuksensa. CVC:n tarkoituksena on vastauksen mukaisesti lisätä kapasiteettia sekä Lenzingin että Acordis-Kelheimin laitoksilla ja käyttää se kokonaan.
167. Komissio on ottanut nämä väitteet huomioon, mutta ei pidä niitä vakuuttavina eikä muuta aikaisempaa analyysiyään. Uuden yksikön todelliset aiomukset vähentää tai lisätä tuotantokapasiteettiaan eivät olekaan tarkasteltavana olevan toimenpiteen kilpailuvaikutusten arvioinnin kannalta ratkaisevia. Ratkaiseva on komission käsityksen mukaan jo pelkkä tosiasia, että uudella yksiköllä on taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa erilaisia strategisia vaihtoehtoja ja osoittaa kykynsä toimia riippumattomana kilpailijoistaan ja asiakkaistaan.
168. Osapuolten väitteestä, että viskoosikatkokuidun tuottajilla ei ole kiinteiden kustannusten kattamisen vuoksi muuta mahdollisuutta kuin käyttää täysin hyväkseen laitostensa kapasiteetti, komissio toteaa, että tekstiilisovelluksiin käytettävän viskoosikatkokuidun kysynnälle ovat luonteellisia voimakkaat suhdannevaihtelut (ks. edellä 146 kohta). Kysynnän vähetessä suhdannelaskun aikana ylikapasiteettia syntyy lähes väistämättä. Osapuolet ovat myös toistuvasti ilmaisseet mielipiteenään, että myös ne odottavat kysynnän pitkällä aikavälillä supistuvan Länsi-Euroopassa, mikä aiheuttaisi myös ylikapasiteettia. Tällaisessa tilanteessa kyky supistaa tuotantoa hintojen pitämiseksi korkeina, mikä voi samanaikaisesti vaikuttaa myös kilpailijoiden toimintaa ohjaavasti, ei antaisi kilpailijoille kannattavaa mahdollisuutta vastatoimiin (ks. jäljempänä 170–172 kohta). Näin ollen se muodostaa merkittävän tekijän, jonka turvin osapuolet pystyvät toimimaan riippumattomana kilpailijoistaan ja asiakkaistaan.
169. Tästä syystä komissio katsoo edelleen, että molempien edellä kuvattujen skenaarioiden perusteella uusi yksikkö kykenee toimimaan riippumattomana kilpailijoistaan ja asiakkaistaan. Tämä johtuu seuraavista syistä:

– Kilpailijat toimivat todennäköisesti "hinnanottajina"

¹⁴⁵ Vastauksen 2.31 kohdasta alkaen.

170. Markkinatutkimus on osoittanut, että kilpailijoilla on parhaimmillaankin vain hyvin rajalliset mahdollisuudet lisätä kapasiteettiaan lähimpien kahden vuoden aikana määrällä, joka vastaisi suurin piirtein Lenzingin kapasiteetin lisäystä kuluvaan vuonna (ks. edellä 140–143 kohta ja taulukko 4). Vaikka tällaiset suunnitelmat toteutuisivat, kapasiteetin kokonaiskasvu vastaisi suurin piirtein tai ylittäisi vain hieman sen kapasiteetin supistumisen, jonka Acordisin tuotantolaitoksen sulkeminen Yhdistyneen kuningaskunnan Grimsbyssä on aiheuttanut. Yksi kilpailijoista on myös todennut, että se toivoo nyt pystyvänsä lisäämään vientiä NAFTA-alueelle Acordisin suljettua Yhdysvaltain tuotantolaitoksensa.¹⁴⁶ Näin ollen osa tästä ylimääräisestä kapasiteetista kuluu sen kapasiteettityhjiön täyttämiseen, jonka Acordisin toimet Yhdysvalloissa ovat luoneet, eikä se näin ollen vaikuta Eurooppaan.
171. Markkinatutkimuksen tulosten perusteella ei myöskään vaikuta siltä, että Acordisin ja Lenzingin eurooppalaiset kilpailijat aikoisivat suuntautua perustuotemarkkinoille. Pienemmällä kilpailijoilla ei esimerkiksi ole mahdollisuuksia tarjota viskoosikatkokuitujen perustuotteen koko valikoimaa. Yksi kilpailijoista toimii esimerkiksi vain hyvin rajallisesti karstalangan kehruualan toimittajana (ks. edellä 68 kohta) ja toinen ei pysty toimittamaan hygieenisten ja lääkinnällisten kuitukangassovellusten lohkolle. Kolmannen myynti tekstiilialalle on hyvin vähäistä, ja se on todennut, ettei se pysty kilpailemaan Acordisin ja Lenzingin kanssa tällä alalla. Viskoosikatkokuidun perustuotteen puuvillankehruulohkoon kuuluvat asiakkaat ovat ilmaisseet olevansa huolissaan kilpailijoiden tuotteen laadusta.¹⁴⁷
172. Jos uusi yksikkö supistaisi kapasiteettiaan, kilpailijoilla olisi mahdollisuus ensin vallata jonkin verran vapautuvaa kysyntää ja sen jälkeen pikemminkin tukea uuden yksikön korkeita hintoja edistävää strategiaa kuin pyrkiä haastamaan sitä. Nämä kilpailijat toimisivat silloin "hinnanottajina". Niiden rajallinen ylimääräinen kapasiteetti ei mahdollista kannattavaa kilpailua markkinaosuuksista. Sen sijaan se kannustaa niitä käyttämään hyväkseen kohonneita hintoja.

– Ei uusia markkinoille tulijoita

173. Edellä esitetyistä syistä (ks. 157 kohta) viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoille tulo vaatisi paljon pääomaa, eikä sitä odoteta tapahtuvaksi ETA:ssa lyhyellä eikä keskipitkällä aikavälillä. Kaikki kilpailijat ja ilmoituksen tehnyt osapuoli olivat tästä yksimielisiä.

– Tuonnin merkittävä lisääntyminen on epätodennäköistä

174. Viskoosikatkokuidun perustuotteen kolmansista maista tulevan tuonnin osuudeksi arvioidaan [alle 10]* prosenttia. Koska osa tästä tuonnista oli peräisin Lenzingin ja Acordisin omilta tytäryhtiöiltä Yhdysvalloista ja Indonesiasta, todellinen kolmansien osapuolten toimittaman tuonnin osuus on vieläkin pienempi (ks. edellä 140–143 kohta). Kolmansien toimittaman tuonnin merkittävä lisääntyminen on epätodennäköistä. Komission markkinatutkimus onkin osoittanut, että ETA:n asiakkaat ovat hyvin haluttomia ostamaan viskoosia ETA:n ulkopuolisilta toimittajilta

¹⁴⁶ Ks. edellä alaviite 144.

¹⁴⁷ Esimerkiksi "OE-kehruun" harjoittajat (avopääkehruutekiikkaa käyttävät kehruualan yritykset) ovat ilmoittaneet tarvitsevänsä hyvin kestäviä kuituja, joita kaikki markkinoilla toimivat tuottajat eivät kykene toimittamaan.

(ks. edellä 126 ja 127 kohta). Yksikään osapuolten kilpailijoista ei myöskään odota tuonnin kasvavan merkittävästi.

175. Osapuolet kykenevät päinvastoin säilyttämään kolmansista maista olevat kilpailijat tulemasta ETA:n markkinoille [...]*.¹⁴⁸ Lisäksi Aasian kapasiteetin odotetaan pysyvän ennallaan ja pitkällä aikavälillä jopa supistuvan.¹⁴⁹
176. Tuonnista johtuvia kilpailupaineita ei voida näin ollen pitää riittävinä mitätöimään uuden yksikön voimaa.

– *Kuitujen välinen kilpailutilanne ei riitä aiheuttamaan kilpailupaineita*

177. Vaikka erillisten tuotemerkkinoiden määrittely onkin tarpeen, rinnakkaisille tuotemerkkinoille kuuluvat kuidut voivat olla jossain määrin keskenään korvattavissa. Jos uusi yksikkö korottaisi merkittävästi viskoosikatkokuidun perustuotteen hintaa, ostajien voisi olettaa ainakin jossain määrin siirtyvän käyttämään muita kuituja, vaikka niiden ominaisuudet ja esteettiset piirteet ovatkin erilaiset.¹⁵⁰ Ilmoituksen tehnyt osapuoli on siksi väittänyt, että tämä "kuitujen välinen kilpailu" aiheuttaisi riittävästi uuden yksikön kilpailukykyyn kohdistuvia paineita.
178. Vaikka viskoosikatkokuitu ja muut kuidut eivät olekaan keskenään korvaavia tuotteita, niiden käyttö on päällekkäistä monissa sovelluksissa. Päällekkäisyyttä esiintyy pääasiassa polyesterin mutta myös muiden kuitujen kanssa, ja se on yleisempää tekstiili- kuin kuitukangasalalla. On myös huomattava, että viskoosikatkokuitua perustuotteena käytetään sekä tekstiileissä että kuitukankaissa usein sekoituksina eikä puhtaassa muodossa.
179. Markkinatutkimus on kuitenkin osoittanut, että jos viskoosikatkokuidun hinnat nousisivat 5–10 prosenttia, vain hyvin harvat asiakkaat todellisuudessa supistaisivat viskoosikatkokuidun kulutusta sovelluksissaan tai toimintaloikoillaan enempää kuin 10 prosentilla. Sen sijaan vastaajien enemmistö ilmoitti, että ne eivät supistaisi viskoosikatkokuidun kulutustaan lainkaan tai supistaisivat sitä alle 10 prosenttia. Tämän näkökannan suhteellisen hinnannousun riittämättömästä painevaikutuksesta kuitujen myyntiin vahvistaa eri näkökulmasta alaa edustavalle eurooppalaiselle järjestölle CIRFS:lle esitetty asiakirja "Myths and Realities of Interfibre Competition". Asiakirja sisältää päätelmän "*(i)t is unlikely that such competition will be based upon relative prices unless there are very significant changes (at least in excess of 20 per cent) in the price of a particular fibre vis-à-vis a competitive fibre.*"¹⁵¹ Näin ollen komissio ei pidä tätä asiakkaiden ilmaisemaa rajallista kuitujen

¹⁴⁸ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

¹⁴⁹ Tämä on vahvistettu CVC:lle laaditussa sisäisessä strategia-asiakirjassa: [...]*.

¹⁵⁰ Ks. asiassa IV/M.113 – *Courtaulds/Snia* 19 päivänä joulukuuta 1991 tehty komission päätös (14 ja 26 kohta).

¹⁵¹ *D. Morris*, Comité International de la Rayonne et des Fibres Synthétiques: Myths and Realities of Interfibre Competition, esitelmä konferenssissa International Wool Textile Organisation, 65th International Wool Conference, Kapkaupunki, Etelä-Afrikan tasavalta, huhtikuu 1996. Tekijöistä, jotka ovat ratkaisevia kuitujen välisessä kilpailussa, asiakirjassa todetaan: "*In fact it would appear that changing end uses, product innovation and consumer preference are the main reasons for switching fibre and not price relativities.*" [Itse asiassa vaikuttaa siltä, että loppukäyttötarkoitusten vaihtuminen, tuoteinnovaatiot ja kuluttajien mieltymykset ovat tärkeimpiä kuidusta toiseen siirtymisen syitä eikä suinkaan hintojen suhteellisuus.]

vaihtopotentiaalia riittävänä perustana päätelmälle, että uuden yksikön kykyyn toimia riippumattomasti kohdistuisi merkittäviä paineita.

180. Kuten edellä lisäksi on esitetty (161–165 kohdassa), uudella yksiköllä olisi mahdollisuudet mukauttaa tuotantonsa ETA:ssa ja viskoosikatkokuidun perustuotteen myyntinsä kilpailijoitaan tehokkaammin ja tuottavammin. Näin ollen todennäköinen myyntimäärän lasku viskoosikatkokuidun perustuotteen hintojen noustessa vaikuttaisi siihen vähemmän. Sen kilpailijoilla olisi vaikeuksia kilpailla markkinaosuuksista supistuvilla markkinoilla erityisesti siksi, että mittakaavaedut ovat tärkeitä viskoosikatkokuidun markkinoilla. Uusi yksikkö olisi myös ainoa markkinatoimija, joka pystyy hallitsemaan tätä prosessia hinnoitteluvoimansa ansiosta. Näin ollen se voisi itse päättää edullisimman hetken mukauttaa oma liiketoimintansa markkinavolyymiin supistumiseen.
181. Koska ilmoituksen tehnyt osapuoli pystyy tarjoamaan tuotteitaan viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoiden kaikille lohkoille, se pystyy harjoittamaan hintasyrjintää yksittäisillä, helposti erotettavilla lohkoilla toimivia asiakkaita kohtaan (esimerkiksi puuvillatyypin langan kehrääjiä, karstalangan kehrääjiä, lääkinnällisiin ja hygieniatuotteisiin erikoistuneita kelatavaran valmistajia ja muita toimittajia, jotka eivät valmista tuotteita tälle markkinalohkolle) tai yksittäisiä asiakkaita kohtaan. [...]*.¹⁵² Kilpailijat, jotka haastavat uuden yksikön hinnoittelustrategian, voivat pelätä vastatoimia joko tietyillä perustuotemarkkinoiden lohkoilla tai suurempien voittomarginaalien erityismarkkinoilla. Kuten edellä on todettu, vastatoimet ovat mahdollisia, koska uudella yksiköllä olisi ylivoimainen tuotevalikoima viskoosikatkokuitualan eri markkinoilla ja koska sillä on suurin tekninen ja tuotannollinen innovaatiopotentiaali.¹⁵³¹⁵⁴

– *Pitemmälle jalostettujen viskoosikatkokuidun lopputuotteiden tuonti ei riitä aiheuttamaan kilpailupaineita*

182. Ilmoituksen tehnyt osapuoli on myös väittänyt, että viskoosikatkokuituisten lopputuotteiden (esimerkiksi langan, kankaan, vaatteiden) tuonti aiheuttaisi merkittäviä paineita uuden yksikön kilpailukäyttäytymiselle.¹⁵⁵
183. On todettava, että viskoosista tai viskoosisekoitteista tehtyjen kankaiden markkinoilla ETA:n ulkomaankauppa on ylijäämäistä,¹⁵⁶ vaikka sen kangaskauppa onkin merkittävästi alijäämäinen (kankaiden nettotuonti käsittää 44 prosenttia ETA:n kulutuksesta). Toisaalta kokonaan viskoosista tai sen sekoitteista kehrätyn langan kauppatase oli alijäämäinen (nettotuonti käsitti 16 prosenttia ETA:n lankojen

¹⁵² [...]*

¹⁵³ On huomattava, että Lenzing on nykyisin yhtiö, joka käyttää eniten varoja viskoosikatkokuitujen tutkimukseen ja kehitykseen [...]*

¹⁵⁴ Tässä kohdassa ja 171 kohdassa mainituista syistä yhdistetyn yksikön kilpailuvoima ei vähenisi, vaikka tuotemarkkinat määriteltäisiin suppeammin kuin viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoiksi.

¹⁵⁵ Ks. myös asiassa IV/M.214 – *DuPont / ICI* 30 päivänä syyskuuta 1992 tehty komission päätös 93/9/ETY, EYVL L 7, 13.1.1993, s. 13 (45 kohta ja seuraavat).

¹⁵⁶ Ilmoituksen tehneen osapuolen antamien tietojen mukaan ulkomaankaupan nettoylijäämä kokonaan viskoosista tai sen sekoitteista tehtyjen kankaiden osalta oli 5 prosenttia vuonna 2000.

kulutuksesta).¹⁵⁷ Näiden lukujen perusteella voidaan päätellä, että viskoosikatkokuitu (ja viskoosikatkokuidusta valmistettu kangas) ovat Euroopan tekstiiliteollisuuden rakenneuudistuksessa erityisen merkittäviä tekijöitä, eikä niiden kysynnän kehitys välttämättä noudata Euroopan tekstiiliteollisuuden väitettyä yleistä laskusuuntausta.¹⁵⁸ Vaikka oletettaisiin, että 145 kohdassa mainitun siirtymisen tekstiilisovelluksista kuitukangassovelluksiin jatkuessa tekstiileihin tarkoitetun viskoosikatkokuidun perustuotteen kulutuksen lasku ETA:ssa olisi todennäköinen, tämä muutos vain entisestään pienentäisi osapuolten alttiutta valmiiden tekstiilituotteiden tuonnin aiheuttamille paineille. Kuitukangastuotteiden osalta sama riski on paljon pienempi.¹⁵⁹

184. Vastauksessaan¹⁶⁰ osapuolet väittävät, että komissio liioittelee ETA:n kaupan ylijäämäisyyden merkitystä viskoosikuidun ja -kankaiden markkinoilla.
185. Komissio on ottanut huomioon tämän väitteen, mutta ei muuta päätelmäänsä, jonka mukaan viskoosikatkokuidulla ja viskoosikatkokuitutuotteilla on Euroopan tekstiiliteollisuudelle suuri merkitys. Se huomauttaa, että vastauksessaan osapuolet eivät itse asiassa ilmoita olevansa tästä eri mieltä. Vaikka osapuolten omista laskelmista puuttuvat tiedot viskoosikatkokuidun kaupasta kolmansien maiden kanssa, ne eivät kumoa perustosiasiaa, jonka mukaan ETA:n ulkomaankaupan nettovaje valmiiden viskoosikatkokuitutuotteiden alalla on merkittävästi pienempi kuin nettovaje puuvillasta ja polyesteristä tehtyjen tuotteiden ulkomaankaupassa.
186. Tässä yhteydessä voidaan esittää sama huomautus kuin tarkasteltaessa kuitujen välistä kilpailua. Kuten edellä (180 kohdassa) on selitetty, viskoosikatkokuidun perustuotteen myyntimäärän supistuminen vaikuttaisi uuteen yksikköön vähemmän kuin muihin tuottajiin, eikä näin ollen vaarantaisi sen johtoasemaa viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoilla. Uuden yksikön kilpailuedun lisäperusteena voidaan pitää sen läsnäoloa useilla maantieteellisillä markkinoilla. Sen tytäryhtiöt kolmansissa maissa, erityisesti Kaukoidässä (Lenzingin tytäryhtiö Indonesiassa) ja NAFTA-maissa (Lenzingin tuotantolaitos Yhdysvalloissa) voivat näet ainakin jossain määrin hyötyä taloudellisesti myöhemmän jalostusvaiheen yritysten poistumisesta ETA:sta muille markkinoille. Samalla uusi yksikkö pystyisi säilyttämään määräävän asemansa (ja voittonsa) viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoilla ETA:ssa, vaikka ne supistuvatkin.¹⁶¹

¹⁵⁷ CIRFS-käsikirjassa vahvistetaan nämä luvut ja ilmoitetaan tekstiileissä käytettävän viskoosikatkokuidun ja touvin kauppataseen olleen [alle 20]* tuhatta tonnia positiivinen vuonna 1999, kun taas kaikkien tekokuitujen osalta se oli ollut [600–700]* tuhatta tonnia negatiivinen.

¹⁵⁸ Eräissä CIRFS:n asiakirjassa jopa viitataan mahdollisuuteen, että tekstiilituotteiden yleinen kysyntä ETA:ssa kasvaa ja kumoaa tekstiilien ja vaatteiden lisääntyvän nettotuonnin negatiivisen vaikutuksen kuitujen kysyntään ETA:n tehdasteollisuudessa. *CD. Morris*, Comité International de la Rayonne et des Fibres Synthétiques: Myths and Realities of Interfibre Competition, huhtikuu 1996, taulukko 4).

¹⁵⁹ Vuonna 1999 jopa 33,8 prosenttia maailman kuitukangastuotteiden tuotannosta oli peräisin Länsi-Euroopasta, kun taas vain alle 30 prosenttia oli peräisin Yhdysvaltojen (missä Lenzing on nyt ainoa viskoosikatkokuidun tuottaja) ja Länsi-Euroopan ulkopuolelta. (Lähde: EDANA, <http://www.vliesstoffe.org/nonwovens/statistics.html>).

¹⁶⁰ Vastauksen 2.23 kohdassa.

¹⁶¹ Tällainen teollisuuden poistuma voisi jossain määrin myös suuntautua esimerkiksi Itä-Eurooppaan, Turkkiin ja muihin ETA:n ulkopuolisiin Välimeren maihin, joissa Acordis ja Lenzing ovat tärkeimpiä viskoosikatkokuidun perustuotteen toimittajia harjoittamalla vientiä ETA:ssa sijaitsevilta tehtailtaan.

187. Osapuolet väittävät vastauksessaan,¹⁶² että väitetiedoksianto jättää johdonmukaisesti huomiotta jalostusketjussa pitemmällä tapahtuvasta kilpailusta (sekä muiden kuitujen että Länsi-Euroopan ulkopuolisten toimittajien taholta) aiheutuvat paineet. Osapuolet pitävät ratkaisevana huomiota, että hyvin harvat jalostusketjussa pitemmällä toimivat asiakkaat ovat vastanneet kyselyyn. Tämä osoittaa, että ne eivät ole kovin huolissaan tästä toimenpiteestä tai että se ei edes kiinnosta niitä. Ilmoituksen tehnyt osapuoli väittää kirjeessään, että tämä komission kieltäytyminen kiinnittämästä tarpeellista huomiota vaikutuksiin, joita jalostusketjussa pitemmällä käytävällä kilpailulla on osapuolten käyttäytymiseen, näkyy myös siinä, että komissio ei muiden kuitujen käyttöön siirtymistä arvioidessaan ota huomioon asiakkaita, jotka ovat vastanneet vähentävänsä tuotantoaan tai lopettavansa sen, jos viskoosikatkokuidun hinta nousee 5–10 prosenttia. Tällainen ostomäärien supistuminen vaikuttaa ilmoituksen tehneen osapuolen mielestä suoraan osapuolten kannattavuuteen ja samalla niiden halukkuuteen nostaa hintoja. Vaikutus on sama, kun jos suuri osa asiakkaista siirtyisi käyttämään muita kuituja.
188. Vaikka komissio on ottanut nämä väitteet huomioon, se ei pidä niitä vakuuttavina. Komissio muistuttaa, että se pitää Länsi-Euroopan ulkopuolella sijaitsevien toimittajien aiheuttamia kilpailupaineita vähäisinä (ks. 174–176 kohta).
189. Kuitujen välistä kilpailutilannetta myöhemmässä jalostusvaiheessa ei voida ottaa huomioon merkitsevänä kilpailupaineiden aiheuttajana, koska kilpailijat eivätkä suorat asiakkaat eivät ole pystyneet arvioimaan sen vaikutuksia. Jalostusketjun myöhemmän vaiheen asiakkaat itsekään eivät ole pystyneet osoittamaan tämän tekijän vaikutuksen suuruutta. Hintojen ristijoustoa koskeva komission analyysi (75 ja 76 kohdassa) ottaa epäsuorasti huomioon aiemman kuitujen välisen kilpailun myöhemmässä jalostusvaiheessa. Myös komission I vaiheen kyselyssä osapuolten asiakkailta kysyttiin nimenomaisesti, siirtyisivätkö ne *tai niiden asiakkaat* käyttämään muita kuituja, jos hintoihin tehtäisiin pieni mutta pysyvä 5–10 prosentin korotus. Vastaukset osoittivat, että tällaisesta tapahtumasta aiheutuvat siirtymisen muihin kuituihin vaikuttaisivat vain noin 6–13 prosenttiin¹⁶³ viskoosikatkokuidun myyntimäärästä.
190. Arvioinnista niiden asiakkaiden osalta, jotka vastasivat lopettavansa viskoosikatkokuituihin perustuvien tuotteiden tuotannon tai supistavansa sitä, jos hintoihin tehtäisiin pieni mutta tuntuva pysyvä korotus, komissio ei kiellä, että asiakkaiden tällaisen käyttäytymisen voidaan katsoa aiheuttavan kilpailupaineita hypoteettiselle toimijalle, joka on määräävässä asemassa kyseisillä markkinoilla. Asiakkaat, jotka lopettavat viskoosikatkokuituihin perustuvien tuotteiden tuotannon (tai vähentävät sitä), ottavat myös huomioon hintojen noususta johtuvan jalostusketjussa pitemmällä todennäköisesti tapahtuvan kysynnän supistumisen. Siksi komissio on kysynyt asiakkailta (II vaiheen kyselyssä), lopettaisivatko ne

¹⁶² Vastauksen 2.13 kohdassa.

¹⁶³ Jos hinnat nousisivat 5 prosenttia, vaikutus kohdistuisi 6,6 prosenttiin; jos hinnat nousisivat 10 prosenttia, vaikutus kohdistuisi 12,7 prosenttiin. On huomattava, että vastaustiheys oli tämän kysymyksen osalta poikkeuksellisen suuri ja että siihen vastanneet asiakkaat edustivat yli kahta kolmannesta osapuolten myyntimäärästä ETA:ssa.

tuotantonsa.¹⁶⁴ Tämän kyselyn tuloksena oli, että 10 prosentin hinnankorotus vaikuttaisi vain noin 7 prosenttiin osapuolten viskoosikatkokuidun perustuotteen tuotannosta. Komissio katsoo, että tämä vaikutus on aivan liian vähäinen, jotta se voisi vaikuttaa tehokkaasti viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoilla määräävässä asemassa toimivan tuottajan tulevaan käyttäytymiseen.¹⁶⁵

191. Jalostusketjussa pitemmällä toimivien asiakkaiden vastaustiheyden pienuudesta komission kyselyssä ei voida välttämättä tehdä johtopäätöstä, että vastaamatta jättäneet eivät olisi kovin huolestuneita ilmoitetusta toimenpiteestä vaan olettaisivat, että kuitujen välinen kilpailu myöhemmässä jalostusvaiheessa aiheuttaisi osapuolten asemaan vaikuttavia todellisia kilpailupaineita. Onkin todettava, että selluloosapohjaisten katkokuitujen mahdolliset hinnankorotukset vaikuttavat kyseisiin myöhemmän jalostusvaiheen asiakkaisiin vähemmän kuin osapuolten suoriin asiakkaisiin. Tällaisten hinnankorotusten vaikutus laimenee pitemmällä jalostusketjussa, missä kuidun arvon osuudeksi vaatekappaleen arvosta arvioidaan alle 5 prosenttia.¹⁶⁶ Näin ollen hypoteettinen hinnankorotus, joka tarvittaisiin vaikuttavien kilpailupaineiden aikaansaamiseksi, olisi todennäköisesti mahdollinen vain hintasuhteiden muuttuessa huomattavasti (noin 20 prosentin verran).¹⁶⁷

– *Tasoittava neuvotteluvoima ei riitä aiheuttamaan kilpailupaineita*

192. Osapuolet väittävät myös, että tasoittava neuvotteluvoima rajoittaa tehokkaasti uuden yksikön markkinavoimaa.

¹⁶⁴ Vaikka asiaa ei nimenomaisesti kysytty, asiakkaat, jotka arvelivat lopettavansa tuotantonsa vain osittain, eivät epäröineet tämän ilmoittamista, ja ne on otettu huomioon kulutusmäärää supistavina asiakkaina.

¹⁶⁵ Asiakkaiden, jotka ilmoittivat, että niiden mahdollinen käyttäytyminen "riippuu markkinaolosuhteista", ei kuitenkaan voida katsoa aiheuttavan kilpailupaineita. Niiden reaktio riippuu määrittämättömistä ehdoista, jotka voivat yhtä hyvin aiheuttaa myyntimäärien supistumista kuin niiden pysymisen nykyisellään.

¹⁶⁶ Ks. *D. Morris*, Comité International de la Rayonne et des Fibres Synthétiques: Myths and Realities of Interfibre Competition, esitelmä konferenssissa International Wool Textile Organisation, 65th International Wool Conference, Kapkaupunki, Etelä-Afrikan tasavalta, huhtikuu 1996. "*Price is not as significant factor in interfibre competition as is often believed due to the length of the textile pipeline, the conservative nature of the textile industry and the component of raw material prices in the final cost of the product. (...) (A) well known example can be given for a pair of tights. The cost of polyamide partially oriented yarn used in tights is less than 2 % of the sales price in a retail outlet. Taking another example, the cost of the fibre in a cotton shirt at the retail level is about 3 percent.*" [Hinta ei ole kuitujen välisessä kilpailussa niin merkittävä tekijä, kuin usein luullaan, koska tekstiilin jalostusketju on varsin pitkä, tekstiiliteollisuus on luonteeltaan konservatiivista ja raaka-aineiden hinta muodostaa vain murto-osan tuotteen lopullisesta hinnasta. (...) Hyvin tunnettuna esimerkkinä voidaan esittää pari sukkahousuja. Niissä käytetyn polyamidilangan hinta on alle 2 prosenttia tuotteen vähittäishinnasta. Toisena esimerkkinä voidaan mainita puuvillapaidassa käytetyn kuidun hinta, jonka osuus paidan vähittäishinnasta on noin 3 prosenttia.]

¹⁶⁷ Ks. *D. Morris*, Comité International de la Rayonne et des Fibres Synthétiques: Myths and Realities of Interfibre Competition, esitelmä konferenssissa International Wool Textile Organisation, 65th International Wool Conference, Kapkaupunki, Etelä-Afrikan tasavalta, huhtikuu 1996. "*(...) However, to state that price competitiveness is non existent is not valid per se would be too extreme, it is merely only appropriate with respect to very large price movements, and large changes in price relativities in the order of 20 per cent.*" [(...) Olisi kuitenkin liioittelua väittää, että hintojen kilpailukykyisyydellä ei ole merkitystä. Se alkaa vaikuttaa vain hyvin suurten hinnanmuutosten ollessa kyseessä ja silloin, kun hintojen välisten suhteiden muutokset ovat 20 prosentin suuruusluokkaa.]

193. Markkinatutkimuksensa tulosten perusteella komissio on toista mieltä. Viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoille on ominaista huomattava määrä pieniä ja keskisuuria asiakkaita¹⁶⁸ (kehrääjiä ja kelatavaran valmistajia), jotka eivät pysty käyttämään merkittävää neuvotteluvoimaa. On myös muistettava, että laatu, tietyt tuotteille asetetut vaatimukset ja toimitusten luotettavuus ovat useimmille asiakkaille erityisen tärkeitä (ks. myös edellä 36 kohta). Tällaisissa olosuhteissa yhden johtavista korkealaatuisen viskoosikatkokuidun riippumattomista toimittajista katoaminen ETA:sta rajoittaa huomattavasti asiakkaiden valintamahdollisuuksia, sillä siirtyminen käyttämään "tuntemattomia" toimittajia voi merkitä huomattavaa tuotantotappioiden toteutuvaa kaupallista riskiä. Pitkäaikaiset liikesuhteet ovat alalla yleisiä ja hillitsevät osaltaan asiakkaan mahdollista halua vaihtaa toimittajaa.¹⁶⁹ Myös tilanteissa, joissa toimituksista on mahdollisesti pulaa (ks. edellä 161–165 kohta), asiakkaiden yleinen tapa tehdä tilauksia lyhyillä toimitusajoilla ja pitää varastonsa pieninä voi rajoittaa niiden mahdollisuuksia käyttää neuvotteluvoimaansa.
194. Kolmansien vastaukset komission kyselyihin vahvistavat tämän päätelmän. Osapuolten asiakkaat ovatkin itse todenneet, että niiden asema ostajina heikkenisi merkittävästi sulautuman toteuduttua. Vaikka noin kaksi kolmannesta vastaajista katsoo, että niiden nykyinen neuvotteluvoima ostotilanteessa on tasapainossa, useimmat odottavat sen muuttuvan melko heikoksi, jos ilmoitettu toimenpide toteutuu.

– *Viskoosikatkokuitua perustuotteena koskeva päätelmä*

195. Ilmoitettu toimenpide poistaisi Acordisin vahvimman kilpailijan ETA:sta ja jättäisi jäljelle vain kolme pienempää, vähemmän suorituskykyistä kilpailijaa. Silloin uusi yksikkö pystyisi toimimaan riippumattomana kilpailijoistaan ja asiakkaistaan.
196. Edellä esitetyistä syistä komissio päättelee, että ehdotettu toimenpide loisi uudelle yksikölle ETA:n viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoilla sellaisen määräävän aseman, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla ja ETA:ssa olennaisesti estyisi.

c) *Kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu*

– *Markkinoiden koko ja markkinaosuudet*

197. Kehruuvärjätty viskoosikatkokuitu käsittää noin [alle 20]* prosenttia viskoosikatkokuidun kokonaisymyynnistä. Acordisin ja Lenzingin yhteenlaskettu markkinaosuus ETA:n markkinoilla olisi näillä tuotemarkkinoilla jopa edellistä korkeampi, eli [80–90]* prosenttia (Lenzing [50–60]* prosenttia, Acordis [25–35]* prosenttia), ja SNIACE jäisi [0–10]* prosentin osuudellaan niistä kauas jälkeen.
198. Vaikka Lenzingin markkinaosuus on suuri, ETA:n kehruuvärjätyn viskoosikatkokuidun markkinoilla on nykyisin näyttöä tietynasteisesta kilpailusta, koska voittomarginaalit ovat pieniä ja asiakkaiden käsityksen mukaan niiden

¹⁶⁸ Tämä on vahvistettu CVC:lle laaditussa sisäisessä asiakirjassa. [...]*.

¹⁶⁹ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

neuvotteluvoima on nykyisin tasapainossa. Tällaista kilpailua esiintyy kuitenkin etupäässä kummankin osapuolen kesken ja se loppuu, jos ilmoitettu keskittymä toteutuu. Silloin uusi yksikkö pystyy toimimaan riippumattomasti seuraavista syistä:

– *Kilpailijat ja markkinoille tulo*

199. SNIACE on ainoa jäljellä oleva eurooppalainen kilpailija kehruuvärjättyjen viskoosikatkokuitujen alalla. Sen markkinaosuus on [0–10]* prosenttia ja se pystyy tarjoamaan vain hyvin suppean värivalikoiman, jota se ei pysty taloudellisista syistä laajentamaan. Valikoiman laajentaminen vaatisi huomattavia investointeja ja rajoittaisi tuotantoa muutoksen vaatiman siirtymäajan vuoksi.
200. Muut kaksi eurooppalaista viskoosikatkokuidun tuottajaa, jotka eivät nykyisin tuota kehruuvärjättyä viskoosikatkokuitua, ovat ilmoittaneet, etteivät ne ole kiinnostuneita markkinoille tulosta. Syynä tähän ovat mittakaavaedut, joita edes hintojen nousu 5–10 prosentilla ei pystyisi korvaamaan.
201. Markkinatutkimus on osoittanut, että tuonnin (nykyisin [alle 10]* prosenttia) kasvu on näillä markkinoilla vielä epätodennäköisempää kuin viskoosikatkokuidun perustuotteen markkinoilla. Tšekkiläinen tuottaja Spolana on lopettanut toimintansa vuoden 2000 alussa. Yhtä venäläistä toimittajaa asiakkaat eivät pidä luotettavana. Intialainen Birla-Grasim-ryhmä ei nykyisin tuota sellaista laatua eikä täyttä värivalikoimaa, joka tarvittaisiin ETA:n asiakkaiden tyydyttämiseksi. Sen tuotteet on suunniteltu täyttämään Intian markkinoiden vaatimukset. Maailmassa on vain yksi muu toimittaja, taiwanilainen FCFC, jonka ei myöskään odoteta vievän ETA:an.
202. Osapuolet toteavat vastauksessaan,¹⁷⁰ että Birla tarjoaa tarkan toisinnon Acordisin Kelheimissa tuottamasta värivalikoimasta.
203. Komissio on ottanut tämän väitteen huomioon, mutta ei muuta alkuperäistä näkökantaansa. Kuten Birla on vahvistanut,¹⁷¹ Euroopan markkinoilla halutun värivalikoiman sävyt ja vivahteet sekä kiilto poikkeavat Birlan kotimarkkinoilla halutuista. Tuottaessaan kehruuvärjättyä viskoosikatkokuitua Intiassa Birla käyttää kotimaista massaa ja kotimaisia pigmenttejä. Kyseiset kotimaiset pigmentit vastaavat sen kotimarkkinoiden esittämiä värivalikoimaa ja kiiltoa koskevia vaatimuksia. Täyttääkseen ETA:n markkinoiden vaatimukset Birlan olisi käytettävä niiden mukaisia pigmenttejä, joita ei yhtiön ilmoituksen mukaan ole saatavilla Intiassa. Teknisessä mielessä Birla uskoo voivansa tuottaa Euroopan markkinoiden vaatimuksia vastaavaa kehruuvärjättyä viskoosikatkokuitua, jos se käyttäisi tuontipigmenttejä. Birla korostaa kuitenkin uudelleen, että eurooppalaisten asiakkaiden muodin mukaan vaihtelevista markkinoista johtuvien vaatimusten mukaiset pienet tuotantoerät ja nopeat toimitusajat eivät sovellu Birlan toimintatapaan. Birlan lausunnot vastaavat komission markkinatutkimuksen yhteydessä saatuja asiakkaiden vastauksia. Näin ollen komissio ei voi katsoa Birlaa

¹⁷⁰ Vastauksen 2.30 kohdassa.

¹⁷¹ Birla-Grasim-ryhmän oikeudelliset neuvonantajat ovat antaneet lausuntonsa tässä asiassa 10 päivänä syyskuuta 2001 päivätyllä kirjeellä (komission asiakirjojen sivut 7232–7234), jonka jäljennös on toimitettu ilmoituksen tehneen osapuolen saataville. Kyseisessä kirjeessä toistetaan Birla-Grasim-ryhmän aikaisemmin esittämä lausunto (komission asiakirjojen sivut 4862 ja 4863).

todelliseksi nykyiseksi tai potentiaaliseksi kilpailijaksi ETA:n kehruuvärjätyn viskoosikatkokuidun markkinoilla.

– *Kysynnän joustamattomuus*

204. Markkinatutkimus on osoittanut, että siirtyminen käyttämään muita tuotteita (tai viskoosikatkokuitua perustuotteena, joka värjättäisiin tuotantoprosessin myöhemmässä vaiheessa) ei ole merkittävässä määrin todennäköistä. Kehruuvärjättyjä katkokuituja pidetään halvempina ja korkealaatuisempina (värinkestävyuden kannalta) kuin pitemmällä jalostusketjussa värjättyä viskoosikatkokuitua. Kehruuvärjättyjen katkokuitujen käyttö on asiakkaiden mukaan tiettyjen sovellusten toimivuuden sanelema vaatimus (esimerkiksi kaksiväriset langat, värilliset puhdistuspyyhkeet).
205. Myös siirtymistä käyttämään muita kuituja yhdessä tuotannon supistamisen tai lopettamisen kanssa¹⁷² – komission II vaiheen markkinakyselyn tulokset osoittavat, että näiden vaikutus olisi noin 13–14 prosenttia – ei voida pitää kyllin suurena muutoksena, jotta se aiheuttaisi osapuolille riittävästi paineita. Määrävässä asemassa näillä markkinoilla oleva yritys voi päättää hintojen korotuksista ja menettää siksi myyntiä, mutta parantaa silti kannattavuuttaan jäljelle jäävän tuotantonsa ansiosta.

– *Kehruuvärjättyä viskoosikatkokuitua koskeva päätelmä*

206. Ilmoitettu toimenpide poistaisi Acordisin vahvimman kilpailijan ETA:sta ja jättäisi jäljelle vain yhden pienemmän ja vähemmän suorituskykyisen kilpailijan. Silloin uusi yksikkö pystyisi toimimaan riippumattomana kilpailijoistaan ja asiakkaistaan.
207. Edellä esitetyistä syistä komissio päättelee, että ehdotettu toimenpide loisi uudelle yksikölle ETA:n kehruuvärjätyn viskoosikatkokuidun markkinoilla sellaisen määrävän aseman, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla ja ETA:ssa olennaisesti estyisi.

d) Tamponeissa käytettävät viskoosikatkokuidut

– *Markkinoiden koko ja markkinaosuudet; Acordisin määrävä asema*

208. Tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun markkinat ETA:ssa vastaavat noin [alle 15]* prosenttia viskoosikatkokuidun koko myynnistä. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus ETA:ssa olisi [80–90]* prosenttia (Acordis [70–80]* prosenttia, Lenzing [10–20]* prosenttia). Kilpailijoita on vain yksi, Svenska Rayon, jonka osuus markkinoista on loput [alle 20]* prosenttia. Kaksi muuta eurooppalaista viskoosikatkokuidun tuottajaa (Säteri ja SNIACE) eivät tuota tamponeissa käytettävää viskoosikatkokuitua. Syyt ovat teknisiä ja taloudellisia, eikä niillä ole aikomusta aloittaa tuotantoa myöskään tulevaisuudessa. Realistisia mahdollisuuksia tuontiin ei ole.
209. Kuvattu markkinoiden rakenne huomioon ottaen Acordisin asemaa voidaan jo pitää määrävänä tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun markkinoilla, koska sen

¹⁷² Näiden eroa käsitellään lähemmin 42 kohdassa.

markkinaosuus on ylivoimaisesti suurin ([70–80]* prosenttia) ja koska se myös valmistaa ja pitää kaupan korkealaatuisinta tamponeissa käytettävää kuitua, jonka tuotemerkki on "Galaxy" ja joka on patenttisuojattu.

210. Ilmoitettu toimenpide poistaa Lenzingin, joka on toinen Acordisin vain kahdesta nykyisestä kilpailijasta. Se vahvistaa uuden yksikön kykyä toimia riippumattomasti seuraavista syistä:

– *Jäljelle jäävän kilpailijan potentiaalinen markkinoille tulo ei riitä aiheuttamaan kilpailupaineita*

211. Svenska Rayon on ainoa jäljelle jäävä tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun tuottaja ETA:ssa. Se on pieni yhtiö, jonka kapasiteetti on rajallinen. Vaikka Svenska Rayon on keskittynyt erikoistuotteisiin¹⁷³ ja voi kyetä rajallisesti lisäämään kapasiteettiaan, se ei kykene kilpailemaan tehokkaasti Acordisin ja Lenzingin kanssa. Tähän se on liian pieni eikä suurin osa asiakkaista voi pitää sitä uuden yksikön todellisena vaihtoehtona. Asiakkaat ovat myös ilmaisseet olevansa jonkin verran huolissaan Svenska Rayonin talouden vakaudesta. Yhtiö ei ole tunnettu innovatiivisuudestaan.

212. Ulkomaisten yhtiöiden tulo näille markkinoille Kaukoidästä on erittäin epätodennäköistä. Kaukoidästä peräisin olevat tuottajat valmistavat tavallisesti tekstiilisovelluksiin tarkoitettua viskoosikatkokuitua perustuotteena. Niillä on vain vähän kokemusta kuitukangassovelluksista sekä vielä vähemmän hygieenisesti aroista sovelluksista kuten tamponeissa käytettävästä viskoosikatkokuidusta. Yksikään tamponeissa käytettävää viskoosikatkokuitua ostavista asiakkaista ei ole ilmoittanut nykyisin ostavansa kuituja ETA:n ulkopuolella sijaitsevilta ETA-maiden toimittajilta. Yksikään asiakkaista ei myöskään harkinnut siirtymistä käyttämään tällaisia toimittajia.¹⁷⁴

– *Tasoittava ostovoima ei riitä aiheuttamaan kilpailupaineita*

213. Osapuolet ovat väittäneet, että niiden muutaman asiakkaan suuri neuvotteluvoima ja kyky noudattaa kahden toimittajan strategiaa rajoittaisi riittävästi niiden kilpailukäyttäytymistä. Suuri osa osapuolten tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun myynnistä kertyneestä liikevaihdosta onkin peräisin muutamalta suurelta asiakkaalta, kuten [...]*. On kuitenkin huomattava, että vain muutama näistä asiakkaista noudattaa tällä hetkellä kahden toimittajan strategiaa. Lisäksi ilmoitettu toimenpide supistaisi merkittävästi asiakkaiden mahdollisuuksia noudattaa tällaista strategiaa, koska keskittymä saisi Acordisin vahvimman kilpailijan, Lenzingin, katoamaan. Kuten edellä on selitetty, Svenska Rayonia ei voi yksin pitää riittävänä vaihtoehtoisten toimitusten lähteenä (ks. edellä 211 kohta). Toimittajan vaihtaminen ei ole asiakkaille lyhyellä aikavälillä mahdollista myöskään siksi, että koneiden mukauttaminen saattaisi olla välttämätöntä ja toimittajien sekä niiden tuotteiden on läpäistävä tiukka kelpuutusprosessi.

¹⁷³ Svenska Rayon tuottaa myös viskoositouvia (ks. edellä 105 kohta).

¹⁷⁴ [Viittaus sisäiseen asiakirjaan]*.

214. Asiakkaiden omat näkemykset vahvistavat nämä päätelmät. Suuri enemmistö asiakkaista on ilmaissut olevansa erittäin huolissaan ehdotetusta Lenzingin valtauksesta. Vaikka useimmat vastaajista ovat sitä mieltä, että niiden nykyinen neuvotteluvoima ostotilanteessa on tasapainossa, suuri enemmistö odottaa sen muuttuvan melko heikoksi, jos ilmoitettu toimenpide toteutuu.
215. Hinnaltaan tamponeissa käytettävät viskoosikatkokuidut (erityisesti Acordisin erikoiskuitu Galaxy, mutta myös tamponeissa käytettävät vakiokuidut) ovat kalliimpia kuin viskoosikatkokuitu perustuotteena, [...]*. Tällainen hintaero ei olisi todennäköinen, jos asiakkailla olisi todellisuudessa riittävä tasoittava ostovoima.
216. Osapuolet väittävät vastauksessaan,¹⁷⁵ että väitetiedoksiannossa jätetään täysin huomiotta tamponinvalmistajien huomautukset, joiden tarkoituksena on tukea kuitujen keskinäistä korvattavuutta ja tamponilohkolla käytettävän tasoittavan neuvotteluvoiman olemassaoloa. Väitteen mukaan komissio aliarvioi siksi tämän tasoittavan voiman laajuuden. Osapuolet korostavat myös, että tamponilohkon asiakkaiden toimitusten siirto Acordisin tuotantolaitokselta Alabaman Mobilesta Saksan Kelheimiin on vienyt vain neljä kuukautta. Tämä osoittaa, että komission näkemys toimittajan vaihdoksen mahdottomuudesta lyhyellä aikavälillä on virheellinen. Osapuolet viittaavat myös tamponinvalmistajien mahdollisuuteen tehostaa neuvotteluvoimaansa hankkimalla viskoosintoimittajilta raaka-ainetta erityyppisiin tuotteisiinsa.
217. Komissio on ottanut nämä väitteet huomioon, mutta pitäytyy edelleen analyysinsä tuloksissa. Osapuolten vastauksessaan lainaamat osuudet kolmansien vastauksista eivät ole vakuuttavia. Yhdessä vastauksissa todetaan nimenomaisesti, että vastaajan maininta pätee vain "pitkällä aikavälillä". Toinen osapuolten vastauksessa siteerattu asiakkaan vastaus,¹⁷⁶ jossa viitataan mahdollisuuteen supistaa viskoosikatkokuidun kulutusta 10 prosentilla kahdessa kuukaudessa, sisältää myös maininnan, jonka mukaan tällainen muutos aiheuttaisi tuotannollisia puutteita. Vastauksessa todetaan, että käytettyjen kuitujen tuoteominaisuudet, tekniset vaikeudet mukaututtaessa tuotantoprosessiin sekä aika ja kustannukset, joita mukautuminen tuotantoprosessiin vaatii, ovat syitä, joiden vuoksi toimittajan vaihtaminen ei ole mahdollista siinä määrin, että sillä voitaisiin torjua viskoosikatkokuidun hinnankorotukset. Myös tämä tuottaja pitää omaa asemaansa varsin heikkona keskittymän toteuduttua.
218. Vastauksessa lainatuista kahden tamponinvalmistajan vastauksista komission I vaiheen kyselyyn on huomattava, että toinen näistä asiakkaista ei pidä siirtymistä mahdollisena ilman suuria kustannuksia, eikä sen vuoksi katso sen olevan taloudellisesti toteuttamiskelpoinen ajatus. Tämä asiakas ei siirtyisi käyttämään viskoosikatkokuidun sijaan muita kuituja, vaikka viskoosikatkokuidun hinta nousisi vähän (5–10 prosenttia) mutta pysyvästi. Vaikka onkin totta, että kyseinen asiakas mainitsee myös voivansa korvata 50 prosenttia käyttämästään viskoosikatkokuidusta lyocellilla, tätä voidaan tuskin katsoa aiheuttavan kilpailupaineita osapuolille, jotka ovat ainoita lyocellin tuottajia maailmassa. Asiakas mainitsee myös, että siirtyminen vaatisi ainakin 12 kuukautta terveyteen ja turvallisuuteen liittyvien säännösten ja vaatimusten vuoksi. Toinen asiakas, jota osapuolet ovat lainanneet vastauksessaan, mainitsee, että vaikka se voisi "teoriassa" siirtyä 100-prosenttisesti käyttämään muita

¹⁷⁵ Vastauksen 2.8 kohdasta alkaen.

¹⁷⁶ Komission asiakirjojen sivut 3089–3098, yhtäläiset sivujen 4124–4134 kanssa.

kuituja ja sekoituksia, yritys oli päättänyt luopua näistä vaihtoehdoista, koska viskoosikatkokuidulla oli paras suorituskyky. Kumpikaan näistä kahdesta asiakkaasta ei pidä yhtiönsä asemaa keskittymän toteuduttua vahvana (toinen asiakkaista arvioi sen "heikentyvän" ja toinen, joka pitää asemaansa vahvana ennen keskittymää, arvioi sen "tasapainoiseksi" keskittymän jälkeen). Näissä vastauksissa esitetyt mielipiteet tukevat näin ollen täysin komission analyysiä.

219. Muut lainatut kohdat tamponinvalmistajien II vaiheen kyselyyn antamista vastauksista ovat yhtä vähän vakuuttavia. Vaikka viskoosikatkokuidun pysyvä hinnannousu 5 prosentilla saisi erään valmistajan siirtymään muihin kuituihin 25–75-prosenttisesti, ja hinnannousu 10 prosentilla saisi sen siirtymään muihin kuituihin 25–100-prosenttisesti, sama tuottaja lisäsi, että valmisteluajan olisi oltava vähintään 24 kuukautta. Lisäksi muutos vaatisi hyvin huomattavia resursseja pääomainvestointeina, kokeiluina ja kelpuuttamisina sekä tuotannon menetyksinä, joten olisi erittäin epätodennäköistä, että tämä siirtymismahdollisuus aiheuttaisi osapuolille riittävästi kilpailupaineita.
220. Samoin se, että yksi asiakkaista odotti ehdotetun keskittymän seurauksena vain hyvin vähäistä hinnannousua ja että toinen asiakas odotti yhdentyneen yksikön osoittautuvan taloudellisesti terveemmäksi, ei heikennä komission analyysiä. Myöskään odotus vain rajallisista hinnannousuista ja odotus keskittymän tuloksena syntyvästä taloudellisesti terveemmästä yksiköstä eivät kumoa osapuolten kykyä toimia keskittymän jälkeen riippumattomina asiakkaistaan ja kilpailijoistaan.
221. Komissio ei myöskään pidä asiakkaiden siirtymistä yhdestä Acordisin toimipaikasta (Mobile, Alabama) toiseen (Kelheim, Saksa) riittävänä osoituksena siitä, että viskoosikatkokuidun toimittajan vaihdosta toiseen toimittajaan johtuva este olisi merkityksetön (ks. edellä 213 kohta). Jos asiakkaat saavat viskoosikuituja Acordisin Yhdysvaltain tehtaalta tai sen Saksan tehtaalta, niiden toimitukset ovat peräisin samalta tuottajalta eivätkä eri tuottajilta.
222. Saattaa olla yllättävää todeta, että suurtenkin tamponien valmistajien neuvotteluvoima on riittämätön rajoittamaan olennaisesti yhdistyneen yksikön kilpailukäyttäytymistä. On kuitenkin muistettava, että näiden yhtiöiden toimintaa sitovat pitkälle korkeat vaihtokustannukset. Vaikka suuret tamponien valmistajat kuuluvat alan konserneihin, jotka ovat monta kertaa suurempia kuin viskoosintuottajat, niillä ei ole muuta mahdollisuutta kuin hankkia toimituksensa keskittyneeltä yksiköltä. Sen suurimmat tekstiili- ja kuitukangaslohkon perustuoteasiakkaat hankkivat määriä, jotka ovat yhtä suuria tai jopa suurempia kuin tamponinvalmistajien ostamat määrät. Keskittymän osapuolet ovat itse asiassa vähemmän riippuvaisia tamponinvalmistajista kuin nämä ovat riippuvaisia keskittymän osapuolista.¹⁷⁷ Tämä väite pitää vielä selvemmin paikkansa pienten, yksityisten tamponinvalmistajien osalta.
223. Tamponinvalmistajien tapaa käyttää eri tuotteiden suomaa neuvotteluvoimaansa ei voida myöskään hyväksyä riittäväksi kilpailupaineita aiheuttavaksi keinoksi, koska tamponinvalmistajat eivät tavallisesti itse osta viskoosikatkokuitua käytettäväksi

¹⁷⁷ Tamoneissa käytettävän viskoosikatkokuidun markkinat ovat suhteellisen pienet, kuten edellä 208 kohdassa todetaan. On myös syytä huomata, että ainoaa muuta eurooppalaista viskoosikatkokuidun tuottajaa pidetään liian pienenä toimimaan täysin elinkelpoisena kilpailijana.

muissa tuotteissa kuin tamponeissa (esimerkiksi vauvojen hoidossa käytettävissä puhdistusliinoissa). Tällaisia tuotteita varten ne ostavat kelatavaraa kelatavaran valmistajilta. Nämä kelatavaran valmistajat puolestaan ostavat viskoosikatkokuitua (perustuotteena) viskoosikatkokuidun tuottajilta. Tamponinvalmistajilla on näin ollen vain rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa kelatavaran valmistajien osapuolten suhteen tekemiin ostopäätöksiin.

– Kuitujen välinen kilpailutilanne ei riitä aiheuttamaan kilpailupaineita

224. Rinnakkaisten tuotemerkkinoiden aiheuttamat kilpailupaineet (kuitujen keskinäinen kilpailu) voisivat olla peräisin vain puuvillasta, eikä sen voida katsoa pystyvän horjuttamaan uuden yksikön tulevaa vahvaa asemaa. Yksi suurimmista tamponinvalmistajista onkin pitänyt mahdollisena siirtymistä puuvillan käyttöön ja toinen on katsonut sen aiheuttavan erittäin suuret siirtymiskustannukset.
225. Asiakkaiden siirtymisestä muihin kuituihin ja asiakkaiden tuotannon lopettamisesta tai tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun kulutuksen supistamisesta aiheutuvat kilpailupaineet ovat myös vähäiset (vaikutus alle 6 prosenttia, mikäli hinnat nousisivat pysyvästi 10 prosenttia).

– Tamponeissa käytettävää viskoosikatkokuitua koskeva päätelmä

226. Ilmoitettu toimenpide poistaisi Acordisin vahvimman kilpailijan ETA:n markkinoilta eikä jättäisi asiakkaille riittäviä vaihtoehtoja. Näin ollen Acordisin jo olemassa oleva kyky toimia kilpailijoista ja asiakkaista riippumatta tehostuisi.
227. Edellä esitetyistä syistä komissio päätelee, että ehdotettu toimenpide vahvistaisi tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun markkinoilla ETA:ssa Acordisin sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla ja ETA:ssa olennaisesti estyisi.

e) Viskoosikatkokuitua koskeva päätelmä

228. Edellä esitetyistä syistä komissio päätelee, että ehdotettu toimenpide loisi uudelle yksikölle ETA:n viskoosikatkokuidun perustuotemerkkinoilla ja kehruuvärjätyin viskoosikatkokuidun markkinoilla sellaisen määräävän aseman, ja vahvistaisi tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun markkinoilla ETA:ssa Acordisin sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla ja ETA:ssa olennaisesti estyisi.
229. Komissio huomauttaa, että vaikka merkitykselliset tuotemerkkinat komission markkinoiden määritelmästä poiketen (ks. edellä 85–115 kohta) sisältäisivät kaikki viskoosikatkokuidut, ilmoitettu toimenpide poistaisi Acordisin vahvimman kilpailijan ETA:ssa, loisi yhtiön, jonka markkinaosuus ETA:ssa olisi [60–70]* prosenttia (ks. 139 kohta) ja jättäisi jäljelle vain kolme pienempää ja vähemmän suorituskykyistä kilpailijaa. Markkinaehdot viskoosikatkokuidun kokonaismarkkinoilla olisivat verrannolliset viskoosikatkokuitualan yleisiin markkinaehtoihin (ks. 140–158 kohta) ja ehtoihin viskoosikatkokuidun perustuotemerkkinoilla (ks. 159–194 kohta), jotka käsittävät noin [70–75]* prosenttia viskoosikatkokuidun kokonaismyynnistä ETA:ssa. Tässä tapauksessa olisi noudatettava samaa päättelyä kuin edellä koskien viskoosikatkokuitua perustuotteena. Näin ollen keskittymä olisi omiaan luomaan

uudelle yksikölle sellaisen määräävän aseman, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla ja ETA:ssa olennaisesti estyy.

2) Lyocell

– Markkinaosuudet

230. Lenzing ja Acordis ovat nykyisin ainoat lyocellin tuottajat koko maailmassa. Lenzingin markkinaosuus on noin [alle 25]* prosenttia ja Acordisin "Tencel"-merkillä myytävän lyocelltuotteen osuus on noin [yli 75]* prosenttia koko lyocellmarkkinoista. ETA:ssa osapuolten markkinaosuuksien ero on pienempi.

– Acordisin ainoan kilpailijan häviäminen

231. Tähän saakka Acordis ja Lenzing ovat kilpailleet keskenään lyocellmarkkinoilla erityisesti ETA:ssa. Lenzing on perinyt lyocellista huomattavasti alhaisempia hintoja kuin Acordis. Ilmoitettu toimenpide luo lyocellmarkkinoille maailmanlaajuisen monopolin ja poistaa kaiken nykyisen osapuolten välisen kilpailun. Uusi yksikkö pystyy toimimaan riippumattomasti seuraavista syistä:

– Uusia tulokkaita markkinoille ei liene odotettavissa lähiaikoina

232. Osapuolet ovat ennustaneet yhden kiinalaisen ja yhden korealaisen tuottajan tuloa markkinoille noin vuonna 2003, ja yhden muun tuottajan tuloa myöhemmässä vaiheessa, mutta komission markkinatutkimus on osoittanut, että kolmansien tuloa markkinoille ei liene lyhyellä aikavälillä odotettavissa. Potentiaalisista markkinoille tulijoista komission kyselyyn vastanneet päinvastoin ilmoittivat, että niiltä kuluisi vielä monta vuotta, ennen kuin ne pystyisivät aloittamaan toiminnan ja kykenisivät tehokkaaseen kilpailuun osapuolten kanssa lyocellmarkkinoilla.

233. Lenzing ja Acordis väittävät, että niiden tekniikkaa koskevat patentit eivät muodosta markkinoille tulon estettä ja että kyseisiä teollis- ja tekijänoikeuksia voisi olla vaikea valvoa. Markkinoille tulosta kiinnostuneet kolmannet ovat jyrkästi kiistäneet tämän näkökannan. Komission tutkimus on osoittanut, että markkinoille tulolle on olemassa huomattava tekninen este, koska osapuolten hallussa on paljon lyocellin tuotantotekniikkaan liittyviä patenttioikeuksia (ks. jäljempänä 246 ja 247 kohta).

234. Osapuolet väittävät vastauksessaan, että komission väitetiedoksiannossa arvioidaan markkinoille tulon todennäköisyyttä.¹⁷⁸ Osapuolet esittävät potentiaalisista markkinoille tulijoista luettelon, joka perustuu kilpailijoiden komission kyselyihin antamiin vastauksiin.

235. Vaikka komissio on ottanut nämä väitteet huomioon, se ei pidä niitä vakuuttavina. Monet osapuolten nimeämistä potentiaalisista markkinoille tulijoista ovatkin todellisuudessa tutkimuslaitoksia, jotka osallistuvat lyocellin tuotanto- ja prosessiteknikan kehittämiseen. Niitä ei voida missään tapauksessa pitää potentiaalisina lyocellkuitujen tuottajina.

¹⁷⁸ Vastauksen 3.18 kohdasta alkaen.

236. Osapuolten vastauksesta ei myöskään käy ilmi, milloin ne realistisesti odottavat useimpien näistä kolmansista tulevan markkinoille. Intialaisen Birla-Grasim-ryhmän markkinoille tulosta, jonka odotetaan tapahtuvan "lähimpien kahden vuoden aikana", vastauksessa jätetään sanomatta, että tämän aikataulun kyseenalaistaa "Lenzing/Acordisin malleja koskevista patenttirajoituksista johtuen puuttuva mahdollisuus käyttää tiettyjä ratkaisevia laitteita, mikä saattaa edellyttää lisätoimenpiteitä ja pidentää tarvittavaa aikaa"¹⁷⁹. Mahdollisia muita markkinoille tulijoita uhkaavat Acordisin ja Lenzingin patenteja koskevat oikeustoimet (ks. jäljempänä 248 kohta). Kiinalaista markkinoille tulijaa, jonka nimeä vastauksessa ei mainita, markkinatutkimuksen yleiset tulokset eivät vahvista. Komissio ei ole onnistunut markkinatutkimuksensa yhteydessä tavoittamaan kyseistä yhtiötä voidakseen saada mahdolliselta markkinoille tulijalta itseltään tietoja sen tulevasta strategiasta. Myöskään korealainen Hanil ei ole vahvistanut komissiolle, kuinka laajasti se jo toimii tai suunnittelee aloittavansa toiminnan lyocellkuitumarkkinoilla.¹⁸⁰ Yksinomaan kolmansia koskeviin epämääräisiin tietoihin perustuva markkinoille tulon todennäköisyys ei ole riittävän suuri, jotta komissio voisi päätellä osapuoliin kohdistuvan lyhyellä aikavälillä merkittävää kilpailupainetta.¹⁸¹
237. Näissä olosuhteissa potentiaalista kilpailua ei voida pitää osapuoliin kohdistuvan riittävän kilpailupaineen aiheuttajana, joka pystyisi horjuttamaan ilmoitetun toimenpiteen vaikutuksia.¹⁸²

– *Hintojen noston kannustimet*

238. Komission markkinatutkimus on myös osoittanut, että lyocellmarkkinoilla on nykyisin ylikapasiteettia. Tämä kannustaisi uutta yksikköä supistamaan lyocellin tuotantoaan voidakseen nostaa hintoja (Lenzingin liittäminen Acordisin strategiaan, joka perustuu sen korkeahintaiseen Tencel-merkkituotteeseen) ottaen erityisesti huomioon tarve saada takaisin lyocelltekniikkaan tehdyt suuret investoinnit. On huomattava, että asiakkaiden enemmistö odottaa lyocellin hintojen nousevan tai ainakin pysyvän ennallaan Acordisin ja Lenzingin keskittymän toteuduttua, kun taas keskittymän jäädessä toteutumatta ne odottaisivat hintojen putoavan. Vaikka useimmat asiakkaat ovat sitä mieltä, että niiden nykyinen neuvotteluvoima ostotilanteessa on tasapainossa, ylivoimainen enemmistö odottaa sen muuttuvan melko heikoksi, jos ilmoitettu toimenpide toteutuu.

– *Osapuolten vastauksessaan esittämät muut väitteet*

239. Vastauksessaan osapuolet väittävät kilpailuvaikutuksia koskevasta arvioinnista, että komissio jättää lyocellia koskevassa arviossaan huomiotta laajemman markkinayhteyden ja aliarvioi lyocellin uhanalaisen aseman.¹⁸³ Erityisesti ne

¹⁷⁹ Ks. Birlan huomatus komission asiakirjojen sivulla 2077.

¹⁸⁰ Tätä tosiasiallisten tietojen puutetta potentiaalisista markkinoille tulijoista ei ole mahdollista korvata tai kompensoida riittävästi viittauksin pelkkiin Internet-sivuilla oleviin ilmoituksiin, joiden olemassaolosta komissiolle on kerrottu.

¹⁸¹ [Viittaus sisäiseen strategia-asiakirjaan]*.

¹⁸² [Viittaus sisäiseen strategia-asiakirjaan]*.

¹⁸³ Vastauksen 3.1 kohta ja 3.7 kohdasta alkaen, 3.16 ja 3.17 kohta.

esittävä, että väitetiedoksiannossa ei oteta huomioon kilpailupaineita, jotka johtuvat jalostusketjussa pitemmällä toimivien asiakkaiden kyvystä siirtyä käyttämään muita kuituja.¹⁸⁴ Osapuolten mukaan erilaisista kuiduista tehdyt tuotteet ovat jalostusketjussa pitemmällä olevien asiakkaiden kannalta lähes täysin vaihdettavissa. Ilmoituksen tehnyt osapuoli toteaa kirjeessään myös, että komission omien tietojen mukaan, jos lyocellin hinnat nousisivat 5–10 prosenttia, 15 prosenttia lyocellin myynnistä menetettäisiin asiakkaiden siirtyessä käyttämään muita kuituja,¹⁸⁵ ja jos huomioon otettaisiin myös asiakkaiden toiminnan supistamisesta tai muihin kuituihin siirtymisen vuoksi menetetyt määrät, siirtymisten vaikutukset nousisivat 30 prosenttiin.

240. Komissio on ottanut nämä väitteet huomioon, mutta se pitää osapuolten perusteluja ristiriitaisina. Toisaalta vastauksessa korostetaan, että lyocellteollisuus on suurissa vaikeuksissa markkinoiden puuttuessa, myynti on supistunut ja Acordis ja Lenzing ovat suurissa taloudellisissa vaikeuksissa omien lyocelltoimintojensa vuoksi.¹⁸⁶ Toisaalta taas osapuolet odottavat kolmansien tulevan markkinoille lähitulevaisuudessa, mikä viittaisi lyocellmarkkinoiden houkuttelevuuteen ja mahdollisuuteen saada sieltä voittoja.¹⁸⁷ [...]*.¹⁸⁸
241. Koskien eroa muiden kuitujen käyttöön siirtymisen ja tuotannon lopettamisen tai lyocellin kulutusmäärän supistamisen välillä komissio viittaa 42 ja 190 kohdassa esitettyihin perusteluihin. Se viittaa myös 67 ja 68 kohtaan, joissa käsitellään tuotannon supistusten suhteellista merkityksettömyyttä, vaikka niiden prosentuaalinen osuus olisi suurempi kuin lyocellin hinnannousuprosentti. Kuten kyseisissä kohdissa on todettu, myös hinnankorotuksia seuraavat suuremmat tuotannon supistukset voivat osoittautua kannattaviksi, jos niihin liittyy tuotantolaitoksen sulkeminen. Tämä voi koskea samalla tavoin 15 prosentin myynnin menetystä kuin jopa 30 prosentin myynnin menetystä.
242. Tuotantoketjussa pitemmällä toimivien asiakkaiden siirtymisestä käyttämään muita kuituja komissio toteaa, että sen I vaiheen kyselyssä asiakkailta kysyttiin nimenomaisesti, siirtyisivätkö ne *tai niiden asiakkaat* käyttämään muita kuituja, jos hintoihin tehtäisiin pieni mutta pysyvä 5–10 prosentin korotus. Vastaukset osoittivat, että tällaisesta tapahtumasta aiheutuvat siirtymisen muihin kuituihin vaikuttaisivat vain noin 4–5 prosenttiin¹⁸⁹ lyocellin myyntimäärästä. Vaikka I vaiheen kyselyn tulos näyttää aluksi olevan ristiriidassa II vaiheen kyselyn kanssa (jonka tuloksia käsitellään 67 ja 68 kohdassa kuidun vaihdon osalta ja 241 kohdassa kuidun vaihdon ja tuotannon lopettamisen/supistamisen osalta), on huomattava, että I vaiheen kyselyyn vastanneet asiakkaat edustavat suurempaa myyntimäärää ETA:ssa kuin II vaiheen kyselyyn vastanneet, joten I vaiheen kyselyn tulokset ovat luotettavampia.

¹⁸⁴ Vastauksen 3.7 kohdasta alkaen.

¹⁸⁵ Pelkkää siirtymistä käsitellään lähemmin 67 ja 68 kohdassa.

¹⁸⁶ Vastauksen 3.16 kohdassa.

¹⁸⁷ Ks. osapuolten vastauksen 3.18 kohdasta alkaen.

¹⁸⁸ [Viittaukset sisäisiin asiakirjoihin]*.

¹⁸⁹ Jos hinnat nousisivat 5 prosenttia, vaikutus kohdistuisi 3,9 prosenttiin, jos hinnat nousisivat 10 prosenttia, vaikutus kohdistuisi 5,3 prosenttiin.

243. Komissio viittaa myös 190 kohdan toisessa ja kolmannessa virkkeessä esittämäänsä väitteeseen kuitujen välisestä kilpailusta myöhemmässä tuotantovaiheessa, mikä pätee yhtä hyvin myös lyocelliin.

– *Päätelmä*

244. Ilmoitettu toimenpide luo lyocellmarkkinoille maailmanlaajuisen monopolin ja poistaa alalta kaiken nykyisen kilpailun sekä luo osapuolille mahdollisuuden toimia riippumattomasti potentiaalisista kilpailijoistaan ja asiakkaistaan.
245. Edellä esitetyistä syistä komissio päättelee, että ehdotettu toimenpide loisi uudelle yksikölle lyocellmarkkinoilla sekä maailmanlaajuisesti että ETA:ssa sellaisen määräävän aseman, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla ja ETA:ssa olennaisesti estyisi.

3) Lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikka

– *Patenttioikeuksien yhdistelmä*

246. Acordis ja Lenzing ovat tällä hetkellä ainoat aktiiviset toimijat toimintavalmiiden lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikkakokonaisuuksien markkinoilla. Kumpikin tuottaa lyocellia omaa tekniikkaansa käyttäen. Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan kiistan ratkaisemiseksi osapuolten välillä ne tekivät 22 päivänä joulukuuta 1997 ristiinlisensiointia koskevan sopimuksen, jolla kumpikin osapuoli myönsi toiselle ei-yksinoikeuteen perustuvan ja lisenssimaksuttoman maailmanlaajuisen oikeuden valmistaa, käyttää ja myydä lyocellia ja lyocelltuotteita niin kauan, kuin asiaan liittyvät patentit ovat voimassa. Sopimuksen tuloksena kumpikin osapuoli sai joulukuusta 1997 alkaen kokonaan käyttöönsä vastapuolen lyocelltekniikan.
247. Osapuolilla on yhteisessä käytössään suuri enemmistö kaikista olemassa olevista lyocellin tuotantoon ja käsittelyyn liittyvistä patenteista.

– *Kyky estää tehokkaasti markkinoille tulo*

248. Patenttioikeuksiensa perusteella Acordis ja Lenzing pystyvät estämään kolmansien tulon lyocellin tuotantomarkkinoille tai merkittävästi hidastamaan sitä. Kolmannet, jotka voisivat harkita lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikan markkinointia tai lyocellin tuotantolinjojen myyntiä potentiaalisille lyocellin tuottajille, ovat jatkuvassa vaarassa loukata kyseisiä patenteja ja joutua sen vuoksi vastaamaan asiaa koskeviin syytteisiin oikeudessa. Samasta syystä kolmannet, joita voitaisiin pitää lyocellin potentiaalisina tuottajina, eivät mielellään osta lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikkaa tai tuotantolinjoja, jotka ovat muiden toimittajien kuin Acordisin tai Lenzingin kehittämiä.
249. Ilmoitettu toimenpide vaikeuttaa kolmansien mahdollisuuksia hankkia Acordisin ja Lenzingin lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikkaan perustuvia lisenssikokonaisuuksia. Potentiaalisten lisenssinantajien määrä supistuu kahdesta yhteen. Nykyisin potentiaalisia lisenssinantajia on kaksi [...]*, mutta keskittymän toteuduttua potentiaalisia lisenssinantajia on jäljellä vain yksi. Kannustin myöntää toimintavalmiita lisenssikokonaisuuksia kolmansille heikkenee merkittävästi keskittymän toteuduttua, kuten edellä on esitetty (ks. 230–245 kohta). Uusi yksikkö

saa haltuunsa monopolin lyocellkatkokuitujen edelleen jalostusmarkkinoilla eikä sillä näin ollen ole mielenkiintoa antaa potentiaaliselle markkinoille tulijalle mahdollisuutta horjuttaa monopolia lisenssillä, joka oikeuttaa käyttämään niiden omaa tekniikkaa. Nämä vaikutukset huomioon ottaen myös kilpailu yksittäisten tuotanto- ja prosessipatenttien kehittämisessä kyseisillä markkinoilla vaikeutuu, koska potentiaalisten ostajien määrä vähenee.

– Markkinoille tulo on epätodennäköistä lähitulevaisuudessa

250. Komission markkinatutkimus on osoittanut, että edellä kuvatuissa olosuhteissa kolmansien tuloa markkinoille tarjoamaan toimintavalmiita lisenssipaketteja ei ole odotettavissa ennustettavissa olevassa tulevaisuudessa (toisin sanoen enintään kahden vuoden aikana). Vaikka itäaasialaiset yritykset ja saksalainen suunnittelu-yhtiö Zimmer AG ovat alkaneet kehittää omaa lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikkaansa, minkä tahansa niistä markkinoille tulo edellyttäisi tässä vaiheessa lisenssien myöntämistä ainakin osaan Acordisin ja Lenzingin lyocellituotanto- ja prosessitekniikkaa, jotta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien oikeustoimien uhka olisi poissuljettu. Osapuolten määrävä asema ei siis ole vaarassa lyhyellä eikä keskipitkällä aikavälillä.

– Osapuolten vastaus

251. Osapuolet eivät käsittele vastauksessaan näitä kysymyksiä.¹⁹⁰ Ne tyytyvät väittämään, että yksi komission haastattelemista kolmansista oli antanut "täysin omaa etuaan palvelevia" huomautuksia ja yritti "käyttää korvauksetta hyväkseen merkittäviä investointeja", jotka osapuolet olivat tehneet. Ne korostivat lisäksi sitä, että ilman osapuolten ristiinlisensiointisopimusta kumpikaan osapuoli ei olisi todennäköisesti koskaan tuottanut lyocellia. Ne pitävät "selvästi kohtuuttomana vaatimusta, että suurten investointien ja T&K:n tuloksia olisi merkittävästi heikennettävä sen välttämiseksi, mikä pahimmassakin tapauksessa merkitsisi vain vähäistä ja olettamuksiin perustuvaa kilpailun supistumista osapuolten välillä teknologiapalvelujen toimittajina".

252. Komissio on ottanut huomioon nämä huomautukset ja toteaa, että sen arvio kilpailutilanteesta lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikan markkinoilla ei ole missään vaiheessa perustunut yksinomaan yhden kolmannen osapuolen huomautuksiin. Sen sijaan komissio on ottanut huomioon lukuisia tosiasioita, mukaan lukien osapuolten itsensä toimittamat tiedot (ks. edellä 246–250 kohta). Lisäksi väitetty vaara "hyväksikäytöstä korvauksetta" ja osapuolten kiinnostus turvata alalla tekemänsä investoinnit sekä tutkimus- ja kehitysponnistelujensa tulokset eivät muuta tosiseikkaa, että osapuolilla on nykyisin hallussaan suuri enemmistö kaikista olemassa olevista lyocellin tuotantoa ja käsittelyä koskevista patenteista, että niillä on mahdollisuus estää tai merkittävästi viivyttää kolmansien tuloa lyocellin tuotantomarkkinoille ja että markkinoille tulo on epätodennäköistä ennustettavissa olevassa tulevaisuudessa. Näitä tosiseikkoja, joihin komission arvio lyocellin tuotanto- ja prosessitekniikan markkinoista perustuu, osapuolet eivät ole kiistäneet. Ne pysyvät voimassa muodostavat perustan komission päätelmälle.

¹⁹⁰ Vastauksen 4.1 kohdasta alkaen.

253. Ilmoitettu toimenpide luo lyocellin tuotanto- ja prosessitekniiikan markkinoille maailmanlaajuisen lähes monopolin ja poistaa alalta jäljellä olevan kilpailun tai rajoittaa sitä vakavasti sekä luo osapuolille mahdollisuuden toimia riippumattomasti potentiaalisista kilpailijoistaan ja asiakkaistaan. Edellä esitetyistä syistä komissio päättää, että ilmoitettu toimenpide loisi uudelle yksikölle lyocellin tuotanto- ja prosessitekniiikan markkinoilla sellaisen määräävän aseman, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla ja ETA:ssa olennaisesti estyisi.

D. SITOUKSET

254. CVC ehdotti 25 päivänä syyskuuta 2001 II vaiheeseen liittyviä sitoumuksia, joilla sen oli tarkoitus poistaa komission väitetiedoksiannossa mainitut kilpailuongelmat. Ehdotuksissa toistetaan olennaisilta osin sitoumukset, jotka oli toimitettu komissiolle menettelyn I vaiheen aikana 30 päivänä toukokuuta.

1) Sitoumusten kuvaus

a) Viskoosikatkokuidut

255. Acordis tarjoutuu myöntämään riippumattomalle kolmannelle osapuolelle Galaxy-patentteja koskevan yksinoikeudettoman lisenssin tamponeissa käytettävien Galaxy-viskoosikuitujen¹⁹¹ tuottamiseksi, käyttämiseksi ja/tai myymiseksi koko ETA:ssa ja NAFTA:n¹⁹² alueella.

b) Lyocell

256. Komission hyväksymälle riippumattomalle kolmannelle lisenssinsaajalle myönnetään yksinoikeudeton lisenssi Lenzingin ja Acordisin lyocellpatentteihin. Tähän lisenssiin ei sisälly oikeutta myöntää alilisenssejä. Siihen sisältyy määräys, jonka mukaan lisenssinsaajalle toimitetaan kaikki tarvittava tekninen apu ja tuki (tuotanto- ja prosessitekniiikka mukaan lukien). Lisenssin maantieteellinen ulottuvuus kattaa vähintään koko ETA:n.

257. Ehdotettuihin korjaaviin toimiin sisältyvät myös alihankintana tapahtuvaa valmistusta koskevat järjestelyt enintään viiden vuoden ajaksi koskien enintään yhteensä [...] tonnin vuotuista lyocellmäärää ja kolmannen lisenssinsaajan oikeutta käyttää sulautuneen ryhmän tuotantoinfrastruktuuria.

2) Sitoumuksia koskeva arviointi

a) Viskoosikatkokuidut perustuotteena

¹⁹¹ Galaxy on tamponeissa käytettävä kaikkein korkealaatuisin viskoosikatkokuitu ja se on suojattu patentein tietyillä keskeisillä lainkäyttöalueilla (erityisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Yhdysvalloissa).

¹⁹² Yhdysvaltain, Kanadan ja Meksikon vapaakauppasopimus (North American Free Trade Agreement).

258. Ehdotetut sitoumukset eivät koske viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoihin liittyviä kilpailuongelmia. Osapuolten tarjoama Galaxy-kuituja koskeva lisenssi liittyy vain tamponeissa käytettävien viskoosikatkokuitujen markkinoihin.

b) Kehruuvärjätyt viskoosikatkokuidut

259. Ehdotetut sitoumukset eivät koske myöskään kehruvärjätyin viskoosikatkokuidun markkinoihin liittyviä kilpailuongelmia. Myös tässä yhteydessä on huomautettava, että tarjottu Galaxy-kuituja koskeva lisenssi liittyy vain tamponeissa käytettävien viskoosikatkokuitujen markkinoihin.

c) Tamponeissa käytettävät viskoosikatkokuidut

260. Sitoumukset eivät täysin kata tamponeissa käytettävien viskoosikatkokuitujen markkinoihin liittyviä kilpailuongelmia. Ehdotettu Galaxy-patentteja koskeva lisenssijärjestely ei riittävästi poista määräävän aseman vahvistumista, joka johtuu Acordisin määräävää asemaa ainoana täysin uskottavana haastajana uhmaavan Lenzingin katoamisesta kilpailijana.¹⁹³ Ottaen huomioon suuret kuidunvaihtokustannukset, jotka koskevat myös muita viskoosikatkokuidun tuottajia, jotka saattavat myös joutua läpäisemään tamponinvalmistajien tiukat sisäiset kelpuutusprosessit ja terveydellisiin säännöksiin perustuvat hyväksyntäprosessit (ks. myös 213 ja 221 kohta),¹⁹⁴ asiakkaiden voidaan odottaa suhtautuvan vastahakoisesti toimitusten hankkimiseen kyseiseltä Galaxy-lisenssin haltijalta. Tätä vastahakoisuutta lisääisi se, että tamponinvalmistajat toimivat sekä Yhdysvalloissa että ETA:ssa, ja uusi yksikkö olisi ainoa yhtiö, joka kykenee toimittamaan sekä ETA:ssa että Yhdysvalloissa turvautumatta merikuljetuksiin.

d) Lyocell

261. Komissio ei pidä ehdotettuja sitoumuksia riittävinä poistamaan sen väitetiedoksiannossa esitetyt lyocellia koskevat kilpailuongelmat. Syyt ovat seuraavassa.

262. Lisenssinsaaja ei pystyisi lyhyellä aikavälillä kilpailemaan tehokkaasti käyttäen tuotantolaitosta, joka ei olisi yhteydessä osapuolten laitokseen. Se, voisiko tällainen riippumaton tuotantolaitos aloittaa toimintansa 2–3 vuoden keskipitkällä aikavälillä riippuu muun muassa uuden yksikön teknisestä tuesta lisenssinsaajalle ja kyseisen investoinnin ilmeisestä taloudellisesta elinkelpoisuudesta. Osapuolet voisivat tehokkaasti torjua nopean markkinoilletulon noudattamalla korkeiden hintojen strategiaa ja käyttämällä kapasiteettiaan vajaana. Jonkin suuruisen käyttämättömän

¹⁹³ Mahdollisina lisenssien ostajiksi ajateltavissa olevia yhtiöitä on itse asiassa vain kaksi. Ruotsalaista Svenska Rayonia on pidettävä liian pienenä tarjoamaan edes Galaxy-lisenssin haltijana määräävässä asemassa olevalle yhtiölle samanlaista kilpailupainetta kuin nykyisin Lenzing ja Svenska Rayon yhdessä. Toisen potentiaalisen ostajan, suomalaisen Säteri Oy:n haittapuolena olisi, että se joutuisi tulemaan markkinoille, joilla se ei ole aikaisemmin toiminut.

¹⁹⁴ Tämä pitää paikkansa riippumatta käytettävästä ekstruusiotekniikasta (jota Galaxy-patentti koskee), sillä kelpuuttamisprosessi käsittää koko tuotantoprosessin, erityisesti hygieniaolosuhteet.

kapasiteetin ylläpito ja merkki-strategian jatkaminen Acordisin aikaisemmin noudattamaan tapaan kasvattaisi markkinoilletulon esteitä.

263. Ehdotettu kiintiövalmistussopimus ei lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä riittäisi horjuttamaan monopoliaseman osapuolille suomaan voimaa. Tämän kiintiövalmistussopimuksen ehdot ja olemus aiheuttaisivat sen, että lisenssinsaaja ja kiintiösopimuksen osapuoli (jäljempänä 'lissenssinsaaja/sopimuspuoli') joutuisi kaupallisesti epäedulliseen asemaan, koska uudella yksiköllä olisi laajat mahdollisuudet saada tietoja lisenssinsaajan liiketoimintastrategiasta, kustannuksista, myynnistä ja asiakkaista.
264. Ilman teknistä asiantuntemusta lisenssinsaaja/sopimuspuoli ei voisi kilpailla uuden yksikön kanssa teknisen palvelun laadulla. Koska se olisi jakelun ja teknisen avun osalta todennäköisesti riippuvainen uudesta yksiköstä, se ei myöskään pystyisi kilpailemaan jakelupalvelunsa laadulla. Lisenssinsaaja/sopimus-kumppani ei myöskään pystyisi kannattavasti kilpailemaan hinnoilla, koska osapuolten ehdottama kiintiövalmistussopimuksen hinnoittelutapa (tuotantokustannukset ja valmistuspalkkio) varmistaisi sen, että sen kustannukset olisivat korkeammat kuin uudelle yksikölle aiheutuvat kustannukset. Tämä antaisi uudelle yksikölle mahdollisuuden ryhtyä hintasotaan milloin tahansa. Tällaisen riskin ottaminen ei ilmeisesti olisi lisenssinsaajan kaupallisten etujen mukaista eikä se myöskään voisi mukauttaa hinnoittelustrategiaansa uuden yksikön strategiaan tai – mikäli uusi yksikkö päättäisi keskittyä täysin merkkituotelohkelle – lisenssinsaaja suuntaisi käyttäytymisensä sellaiseksi, että se asettaisi merkittömän (tai vaatimattomalla merkillä varustetun) tuotteen hinnan tasolle, josta ei aiheutuisi tehokasta kilpailua uuden yksikön merkkituotteelle.
265. Koska lisenssinsaaja/sopimus-kumppani ei voisi toteuttaa eikä testata teknisiä innovaatioita kiintiövalmistusvaiheessa, sen tekninen uskottavuus jäisi vielä heikommaksi, kun asiakkaat haluaisivat pysyä uuden kehityksen kärjessä. Asiakkaat eivät myöskään voisi olla varmoja siitä, että lisenssinsaaja olisi sitoutunut toimittamaan niille pitkällä aikavälillä ennen kuin se alkaisi rakentaa omaa laitostaan. Lisenssinsaajan pitkän aikavälin uskottavuus toimittajana olisi väistämättä rajallinen vielä rakennustyön alettuakin, kunnes laitos olisi täysin toimintakykyinen ja osoittanut kykynsä varmistaa pitkäaikaiset säännölliset toimitukset, joiden laatu vastaa vaatimuksia.
266. Lisenssinsaaja/sopimus-kumppani ei näin ollen voisi tehokkaasti uhata uuden yksikön kilpailuasemaa lyhyellä eikä keskipitkällä aikavälillä.

e) Lyocellin tuotanto- ja prosessiteknikka

267. Lyocellin tuotanto- ja prosessiteknikkaa koskevat ehdotetut sitoumukset ovat riittämättömät. Uusi yksikkö jäisi maailmanlaajuisesti ainoaksi toimijaksi, jolla olisi mahdollisuudet lissensoida kyseistä tekniikkaa tuotantovalmiina tekniikkana. Yksikään muu tuottaja ei näin ollen pystyisi aloittamaan lyocellin tuotantoa tekemättä uuden yksikön kanssa lissenssiosopimusta tai ottamatta riskiä joutumisesta patenteja koskevien oikeustoimien kohteeksi. Näin ollen kilpailu lyocellin tuotanto- ja prosessiteknikan markkinoilla häviäisi tuotantovalmiin tekniikan osalta. Tällaisen

tilanteen vaikutuksesta tekninen kehitys hidastuisi,¹⁹⁵ mutta se yhdenmukaistaisi todennäköisesti myös lyocellkatkokuitujen mahdollisten uusien valmistajien käyttäytymistä uuden yksikön käyttäytymisen kanssa. Mahdollisen uuden toimijan olisi myös mahdotonta uhata tehokkaasti uuden yksikön määräävää asemaa lyocellkatkokuitujen markkinoilla.

f) Sitoumuksia koskeva päätelmä

268. Edellä esitetyistä syistä komissio päätelee, että ehdotetut sitoumukset eivät poista sen väitetiedoksiannossa esitettyjä kilpailuongelmia eivätkä voi muodostaa perustaa keskittymän hyväksyväälle päätökselle.

VII. YLEINEN PÄÄTELMÄ

269. Kaikista edellä esitetyistä syistä komissio päätelee, että ehdotettu toimenpide loisi ETA:n viskoosikatkokuidun perustuotemarkkinoilla, kehruuvärjätyin viskoosikatkokuidun markkinoilla, lyocellmarkkinoilla sekä lyocellin tuotanto- ja prosessiteknikan markkinoilla sellaisen määräävän aseman ja vahvistaisi tamponeissa käytettävän viskoosikatkokuidun markkinoilla ETA:ssa sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla ja ETA-sopimuksen toiminta olennaisesti estyisivät,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Ilmoitettu toimenpide, jolla Zellulosefaser Beteiligungs-Gesellschaft mbH hankkisi sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua yksinomaisen määräysvallan Lenzing AG:ssä, julistetaan yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltumattomaksi.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu seuraavalle:

Zellulosefaser Beteiligungs-Gesellschaft mbH
Schillerstraße 1
A-4020 Linz

¹⁹⁵ Teknisen kehityksen hidastuminen johtuisi kahdesta tekijästä: Uuden yksikön välittömät kannustimet investoida tekniikan kehittämiseen ja alentaa näin markkinoilletulon esteitä vähenisivät, koska se mahdollisesti kokisi lisensinsaajan korvauksetta hyötyä tavoittelevaksi ulkopuoliseksi. Tämä korvauksettoman hyödyn ongelma on olemassa myös nykyisessä Acordisin ja Lenzingin välisessä kilpailutilanteessa, mutta sitä tasapainottaa tehokkaasti molempien yritysten kilpailu tekniikan alalla, mikä toimii innovaatioiden kannustimena. Keskittymän toteuduttua innovaatiokannustimet vähenisivät.

Tehty Brysselissä 17 päivänä loka kuuta 2001

Komission puolesta

Mario MONTI

Komission jäsen